ПОЛИТИКИН

16. 11. 1984. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XLV ● 40 ДИН

БРОЈ 1716

ЗАБАВНИК

ГДЕ СЕ ТРЕСЕ,
ГДЕ ЋЕ ДА СЕ ТРЕСЕ,
КАКО СЕ ТРЕСЕ,
ДОКЛЕ ЋЕ ДА СЕ ТРЕСЕ

Рипли

Веровали или не!

© 1984 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

ПОДВОДНИ ВИТЕЗОВИ

БИОЛОЗИ КОЈИ У МОРСКИМ ДУБИНАМА ИСТРАЖУЈУ НАД АЈКУЛАМА ОДНЕДАВНО МОГУ ДА ОБУКУ НАРОЧИТО ПАНЦИР РОНИЛАЧКО ОДЕЛО. ОНО ЈЕ ПОСТАВЉЕНО НЕКОМ ВРСТОМ ПЛОЧИЦА ОД ЧВРСТЕ ПЛАСТИКЕ КОЈЕ УБЛАЖАВАЈУ УЈЕД ОШТРИХ ЗУБА АЈКУЛЕ.

АВАНТУРЕ ПИНОКИЈА

ПОЗНАТОГ ДРВЕНОГ ЛУТКА ЧИЈИ СЕ НОС ИЗДУЖИ КАД ГОД СЛАЖЕ, ИТАЛИЈАНСКИ ПИСАЦ И НОВИНАР КАРЛО КОЛОДИ НАПИСАО ЈЕ ЗА ЈЕДАН ДЕЧИЈИ ЧАСОПИС ДА БИ МОГАО ДА ПЛАТИ КОЦКАРСКЕ ДУГОВЕ.

ЏОН НИЛСОН

ФАРМЕР ИЗ БАЛАРД ДАУНА (ЕНГЛЕСКА), УПРЕЗАО ЈЕ УВЕК У СВОЈА КОЛА И КОЊА И БИКА.

РАВИРИГЕ МОТУТЕРЕ

ПОГЛАВИЦА НОВОЗЕЛАНДСКОГ ПЛЕМЕНА ИГАТИЈАВА, УВЕК ЈЕ НОСИО МАСКУ ОД ТИКВЕ ЈЕР ЈЕ БИО ТОЛИКО ЛЕП ДА НИЈЕ МОГАО ДА СЕ ОДБРАНИ ОД МНОГОБРОЈНИХ ОБОЖАВАТЕЉКИ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ● ● ●

● ● ● у националном парку Етоша у Намибији лавови су се толико намножили да угрожавају опстанак газела и гну-антилопа. Управа парка је, да би контролисала рађање лавова, великом броју лавица убризгала антибеби инјекције.

● ● ● сваке године на Савезну Републику Немачку сручи се око 4600 тона олова које на земљу падне заједно са кишом. Боље није ни у другим земљама Европе, тврде стручњаци.

● ● ● рекламе на телевизији постале су сасвим обична ствар, али мало је ко сањао да ће се оне једнога дана уселити и у позориште. Наиме, глумци театра из италијанског града Удине недавно су пре почетка представе гледаоцима приказали три рекламна скеча у којима су им препоручили једну књижару, продавницу одеће и штампарију.

● ● ● две реке Об и Сир-Дарја, које протичу кроз централне области Совјетског Савеза, биће повезане каналом дугачким 1300 километара, широким шездесет метара и дубоким десет. Тако ће се наводњавати једна досад неплодна и сушна област.

● ● ● последњи прорачуни говоре да на Земљи живи 4 милијарде и 700 милиона људи. Према проценама, двехиљадите године биће нас шест милијарди и 100 милиона. Овакав нагли раст становништва трајаће све до две хиљаде стоте године када ћемо достићи цифру од девет милијарди.

● ● ● према тврђењу британског часописа „Орикс” човек до те мере пљачка и уништава тропске шуме да се може говорити о самоуништењу. Од 1882. године па до данас пространство ових шума смањено је за шездесет одсто, а сваког минута раскрчи се 30 хектара. Рачуна се да ће махагони, као биљна врста, бити сасвим уништен до 1990. године.

● ● ● совјетски часопис „Труд” упозорава: све је више грађана ове земље који „пуштају” стомаке. Најгоре од свега је то што све више гојазних има међу младима. Од стотину омладинаца њих шеснаесторо пати од вишка килограма. Међу одраслима је 20 одсто гојазних.

● ● ● Канађанин Алан Малпер, стручњак за тропске болести тврди да наука још није успела да пронађе делотворан начин борбе против комараца. У земљама у којима се води прави правцијати рат против ових инсеката, комарци су постали отпорни на све врсте инсектицида.

Људи ведријег духа, које у овом времену робота опсењује свако чудо од детета, били су усхићени: југословенски спорт је добио своју „Малу Мо".

Они опрезнији, који су спорт схватили као животну реалност, одмах су се сетили свих шампиона у кратким панталонама који су, касније, тихо нестали, и гласно упитали: како, сада, после свих шокова које је доживела, сачувати Монику Селеш?

Ширли Темпл је у своје време била нека врста филмске бајке коју је створила холивудска фабрика снова. И у спорту постоје фабрике снова, јер бољег полигона за амбиције и илузије нема; из те „фабрике" излазе или чврсти, велики шампиони или трагични патуљци, зависно од тога шта је ко у спорту тражио и како је и колико радио.

Куле у ваздуху

И, зато, уместо оде о Моники Селеш (која се на овим ступцима чини и помало закаснелом јер је о овој тананој 11-годишњој девојчици баш све речено и што зацело силно оптерећује њену психу) упутније је питање које и није ново, али је, од случаја до случаја,

КАКО НАСТАЈУ И ЗАШТО НЕСТАЈУ ТАЛЕНТИ У ЈУГОСЛОВЕНСКОМ СПОРТУ?

То је истина о талентима у југословенском спорту. Успели су Мирослав Церар, Мате Парлов, Драгутин Шурбек и Матија Љубек, можда још Драган Кићановић и Драган Џајић... И ко још?

Истине и заблуде

Кад се постигне одређени резултат у спорту, појединачном или колективном, свеједно, онда се свет пита: како је то постигнуто, како се и колико радило и како се у тој земљи један млади човек усавршава? Кад би неко анкетирао југословенске стручњаке и упитао какав је пут од почетника до аса, врло је вероватно да би добио много различитих, чак и опречних одговора, што само потврђује да не знамо како то иде,

На Шиљином тениском турниру на Флориди: Ајла Винклер, Моника Селеш и Горан Иванишевић. Учешће Монике и Горана на овом турниру, прошле године помогао је „Микијев забавник".

МОНИКА СЕЛЕШ ЈЕ У СВОЈОЈ 11. ГОДИНИ ПОСТАЛА ПРВАК СВЕТА У ТЕНИСУ

ВЕЛИКИ ШАМПИОНИ И ПАТУЉЦИ

годинама и деценијама актуелно и понавља се као на траци без краја: зашто нестају таленти у југословенском спорту? Питање је то у име свих дечака и девојчица који данас сањају тријумф Монике Селеш и желели би да у спорту стигну до орловских висина...

Појаве се попут комета и засијају, око њиховог имена врло брзо почну да се кују велики планови, да би се, нешто касније, са жаљењем признала истина и прихватила судбина – биле су то само скице за кулу у ваздуху. Још су свежи ожиљци срушених илузија да ће неки јуниорски светски прваци или таленти са виталним особинама шампиона стићи до врха. Бруно Орешар у тенису никад неће бити Џон Мекинро, као што Марио Цвитан у шаху никад неће угрозити Гарија Каспарова. Ни Борут Петрич никад неће бити светски рекордер или олимпијски победник, иако је у својој петнаестој, у једном тренутку, имао најбоље време на 400 м прсно међу својим вршњацима који су га касније претекли. Андреј Маринковић још може да буде нови Ненад Стекић, чак и успешнији од сада већ бившег европског рекордера, али и он полако одлази у просечност и у својој осамнаестој мири се с резултатима који никог не узбуђују.

да немамо један, југословенски пут, да не постоји ни теоретски ни практични модел југословенског врхунског спортисте.

На ове и сличне апсурде указивао је Бранко Полич, један од врснијих тумача и аналитичара узрока и последица доброг и лошег у југословенском спорту, али су и он и његови истомишљеници наилазили на несавладиви зид људи који спорт схватају као јефтину импровизацију духа и тела, па га, захваљујући свом ауторитету, на некој другој страни друштвеног живота тако и усмеравају. Они нису за научна истраживања у спорту, они не желе да виде у спорту лекаре, психологе и социологе и они све такве процесе схватају као „трагични манир који нас је заробио".

Охрабрује чињеница да је Југословенски завод за физичку културу и медицину спорта ангажовао све своје људске и техничке капацитете на обједињавању методологије тренинга и талентованих и врхунских спортиста; увелико ради и на утемељењу јединственог информационог система у врхунском спорту. Проблем јуниора – шампиона који никад нису постали и сениори – шампиони биће, сигурно, и велико искушење и сјајна шанса овог у спорту труста мозгова који је до сада најчешће био само скуп „слободних стрелаца". Малим студијама покушали су тај проблем, макар делимично, да реше Марко Јаншковец у стоном тенису, Стеван Вилотић у фудбалу и Александар Маринковић у атлетици, али све су то били скромни ефекти добронамерних људи који су то чинили у свом сектору и за свој спорт, на основу својих и недовољних и некомплетних сазнања.

Други нису ни покушали, из сасвим јасних разлога које друштво, на жалост, прихвата као неминовност: тамо где нема рада по правилу има новца и зашто би у клубовима трагали за талентима кад могу да купују већ створене такмичаре.

Поуке и поруке

Надајмо се да тај пут од истине до заблуде неће проћи и Моника Селеш, али је питање колико она у овом тренутку и са својих једанаест година може самостално да размишља и одлучује о тако деликатним проблемима.

У оним традиционалним анкетама о новогодишњим празницима када се бирају најбољи, врло је вероватно да ће новине, радио и телевизија форсирати Матију Љубека, Антуна Јосиповића, Светлану Китић, Владу Лисјака, Милорада Кривокапића и све који су се из Лос Анђелеса вратили са златним медаљама, успели као појединци или били носиоци игре репрезентативних селекција у рукомету и ватерполу. Многи ће се, разумљиво, сетити и најмлађе светске првакиње којој се данас помало и мути у глави од слатких речи да је будућа славна Морин Коноли југословенског тениса. Неће бити ни необично ни неочекивано ако мала велика светска првакиња не буде проглашена најбољом, јер овај тренутак припада олимпијцима. Али, по југословенски спорт и новосадску девојчицу биће погубно ако са истим поштовањем као данас не говоримо и не пишемо о Моники Селеш и кроз две и четири године.

Уколико се то догоди, онда ће се само поновити тужна прича свих оних тенисера, шахиста, пливача, смучара и атлетичара који су стигли до раскрснице која њихову каријеру опредељује, али су тамо заувек и остали.

Моника Селеш је најбољи повод да се у овом тренутку размишља и о феномену доприноса родитеља у врхунском спорту. Новинар и пасионирани тенисер Карољ Селеш истиче: Моника воли тенис, жели да игра и побеђује. И све остало у Моникином животу је нормално: одлична је ученица, дружељубива, упорнија од својих вршњакиња, стрпљива је и са својим плишаним шиљом и са својим бекхендом који још није сигуран.

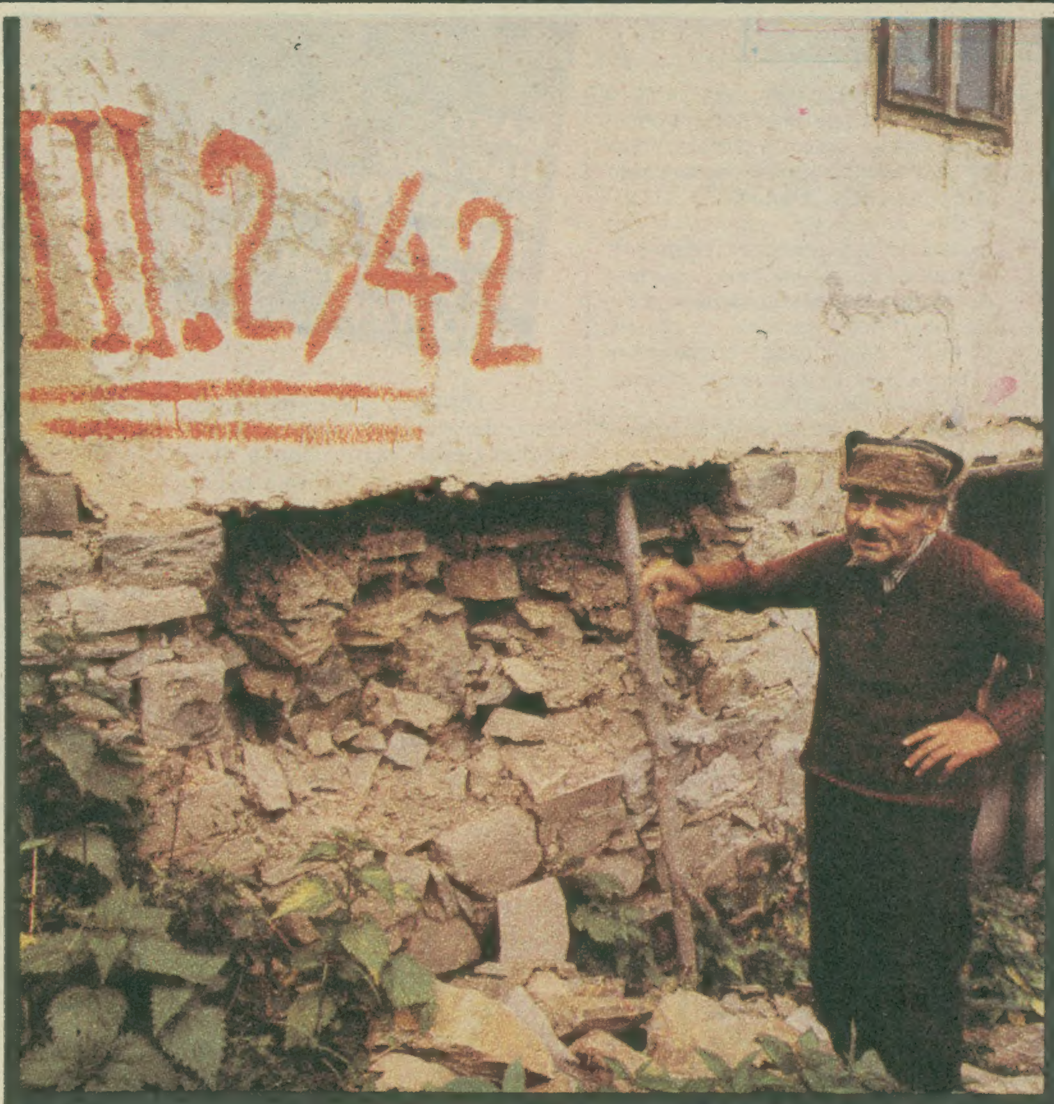
Засад је срећа: Монику није узнемирио и из колосека избацио превелики публицитет, она не чита новине, већ тренира и игра се са другарицама.

За стручњаке најбољи повод да се позабаве занимљивом темом за све младе генерације – да ли је Моника Селеш чудо од детета и права звезда југословенског спорта?

Миша Васиљевић

СТРАХ И НАДА

КОПАОНИК: Живети са земљотресом

Ни најстарији људи копаоничког краја не памте да се земља овде икад тресла или да им је неко од њихових старих о томе причао. Нема ни архивских записа о сеизмичкој активности у овом делу Балкана.

Ни начин како се земљотреси овде јављају није уобичајен.

– Земљотреси на Копаонику подсећају на нагазну мину – изјавио је један наш научник. – Само тамо где „експлодира" она оставља крш, страхоте, страх, разара све што је изнад ње. Догађа се зато да становништво на једном делу планине осети јак, разоран земљотрес, а двадесетак километара даље људи га једва и примете.

После једног од најјачих потреса, 3. марта ове године, директор Сеизмолошког завода СР Србије др Бранко Вукашиновић изјавио је новинарима: – Земљотреси на Копаонику не припадају ниједној познатој групи. За ову загонетку немају објашњење ни страни стручњаци које смо консултовали...

Ако не пише – не значи да се није тресло

Бориса Сикошека, који је једно од најистакнутијих имена наше сеизмологије, питамо шта може да каже о тврђењу да се овде никад није тресло.

– Подручје наше земље било је одувек угрожено земљотресима, али се о њима више зна тек од 1906. кад је професор Јеленко Михајловић организовао сеизмолошку службу, једну од првих у свету. Он је, доиста, направио подвиг: прикупио је историјске податке о земљотресима на Балканском полуострву 2.000 година унатраг! Најстарији запис је из 306. године пре наше ере о Зашни на Пагу кад је ово насеље после земљотреса потонуло у море...

Откуд ове информације? Оставили су нам их најпре стари Римљани. Њихови архивски записи тако су подробни да данас по опису настале штете можемо тачно, у цулима, да израчунамо колике је снаге био који потрес. Наравно, они су бележили само оно што је било интересантно, потресе којима су погођени градови, утврђења, привредни центри.

Тако се, на пример, за Скопље, које стари Римљани зову Скупи и које је било центар провинције Дарданије, тачно зна да је претрпело земљотрес 361. године пре наше ере када је срушено пет каструма – утврђења. У Стобију, четрдесетак километара од Скопља, тресло се 518. године пре наше ере... И турска администрација, баш као и аустријска у западним крајевима (где се од Марије Терезије бележила чак и висина воде у потоцима), и млетачка педантно су евидентирале све елементарне непогоде, поготову оне које су имале материјалне последице. До најситнијих детаља забележено је све о катастрофалном земљотресу који је 1667. сравнио Дубровник са земљом и при том узнемирио Котор, Херцегнови, Будву, Улцињ. Али, о Копаонику ни речи.

Ни од 1906, откако се инструментима објективно бележе потреси, такође

*

ЗА ПОСЛЕДЊИХ СЕДАМ ГОДИНА ОБЛАСТ КОПАОНИКА ПОГОДИЛО ЈЕ ПЕТ РАЗОРНИХ ЗЕМЉОТРЕСА, ВИШЕ ОД ЧЕТИРИ ХИЉАДЕ ПОТРЕСА ЈАЧИХ ОД ТРИ СТЕПЕНА МЕРКАЛИЈЕВЕ СКАЛЕ, А РЕГИСТРОВАНО ЈЕ И ЧЕТРДЕСЕТАК ХИЉАДА СЛАБИЈИХ ПОДРХТАВАЊА ТЛА! ОВАКАВ СЛУЧАЈ НИЈЕ ЗАБЕЛЕЖЕН НИГДЕ У СВЕТУ, ЧАК НИ У ПОДРУЧЈИМА КОЈА СУ ПОЗНАТА КАО ИЗРАЗИТО ТРУСНА. ЗАШТО СЕ КОПАОНИК ТРЕСЕ, ДОКЛЕ ЋЕ ТО ТРАЈАТИ, ПРЕТИ ЛИ ОПАСНОСТ И ДРУГИМ КРАЈЕВИМА ЈУГОСЛАВИЈЕ?

*

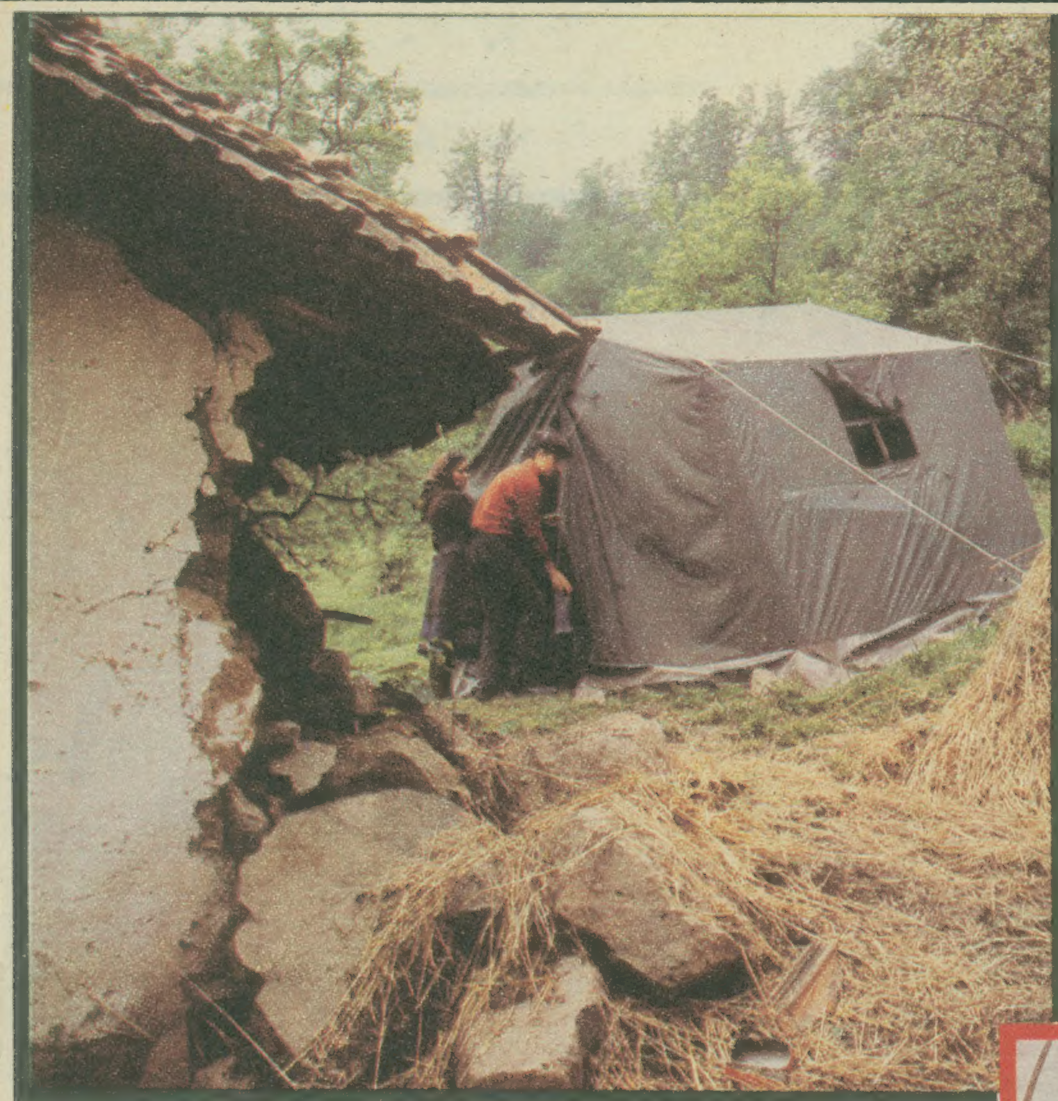
нема података да је било јачих побуђења тла на Копаонику, али су зато на картама из 1973. наши сеизмолози, на основу прорачуна, предвидели могућност да на овом подручју дође до земљотреса јачине осам степени Меркалијеве скале. И, 1977. догодио се онај први: имао је снагу 8 и по!

Копаоник као „осигурач"

Кад чујемо израз „чврста Земљина кора", сви то схватамо као нешто страшно јако, солидно, огромно. Да ли је баш тако? Већ на 27 километара испод нас кључа усијана магма, а то је пола пута од Београда до Лазаревца, чак и мање. У ствари кора наше планете је танка љуска која плута по усијаном тесту температуре од неколико хиљада Целзијусових степени.

Цела медитеранска зона, па и наша земља, налазе се на површини где се већ милионима година сусрећу такозвана Афричка и Европска плоча. Отуд чести земљотреси у Грчкој, Турској, на Криту, у Мароку ... Јадранска маса, која је саставни део „Афричке табле" као неки нос гура нашу обалу јер се Африка креће нешто брже него што се наш континент помера према северозападу. Удари у приобални појас преносе се ка унутрашњости и на путу тим огромним силама нашао се недавно и Копаоник; нарушена је његова равнотежа и почео је да се тресе. Научници тврде да Копаоник сада игра улогу осигурача који, кад год се напон појача, „прегори" и на тај начин штити остала подручја.

Има ли наде да се тло Копаоника смири?

Млади геофизичар Бранко Контић, који је дуго боравио на специјализацији у Лос Анђелесу, магистрирао је на сеизмолошким инструментима и сматра да се управо на основу података прикупљених њима могу давати прогнозе. Он је у исто време и шеф међународне експедиције која је после најјачег потреса у мају 1980. (девет степени Меркалија) поставила четири сеизмографске станице на Копаонику.

– Југославија данас има изванредан фонд података, јединствен у свету – каже Контић. – Можда се сада на неком пацифичком отоку дешавају слични потреси као ови на нашем Копаонику, али нико нема интереса да то испитује. Успели смо да утврдимо где се јављају епицентри, да се селе с места на место, да су на различитим дубинама, открили смо раседе, зоне дробљења између два блока који и изазивају тектонске поремећаје... Сада, на основу тога, тачно можемо да предвидимо које ће јачине бити потрес. Ако је расед, на пример, дугачак пет километара, сви можемо мирно спавати, простире ли се на површини од 80 километара, с великом сигурношћу можемо очекивати „деветку" или „десетку".

Посао око тумачења и коришћења прикупљених података тек је на почетку и свакако ће за коју годину моћи да нам каже много више, поготово ако се у све то укључе и други научници, не само сеизмолози. Рецимо, да се упореде регистроване геомагнетске аномалије с истовременим записима о подрхтавању, да се прате геодетска мерења ... А све то већ постоји, само да се неко сети да обједини сва та истраживања!

Отићи или остати?

– Људи живе са снежним лавинама, тајфунима и монсунима, у подножјима вулкана, живе и са земљотресима, и то утолико успешније што се та зла боље познају и боље им се прилагоде. – То говори Мирослав Марковић, професор Рударско-геолошког факултета у Београду, стручњак за неотектонику. – Јапан, на пример, лежи тачно на линији тзв. кованог циркумпацифичког ватреног појаса који полази од Индонезије и протеже се преко тихоокеанских острва све до Јапана носећи собом земљотресе, цуновске таласе, вулканске ерупције. Па опет, то је једна од најразвијенијих и најнасељенијих земаља света. Како Јапанци успевају да опстану?

Куће од дрвета, бамбуса, с преградним зидовима од папира, намештај сведен на најнужније ... – то је јапанско прилагођавање на основу вековног искуства. У великим градовима закон строго води рачуна о асеизмичкој градњи, посебном „везивању", армирању. У питању је читава филозофија живљења ... Недавно сте могли да гледате репортажу на телевизији о Шетландским острвима где је у току године свега 4-5 дана без кише и оркански ветрова. Репортер пита једног човека – сматра ли он себе храбрим што је остао, а овај му одговара: „Зашто? Овде све познајем, ту сам се родио. Можда су храбри они који су отишли у непознато. Али, ја остајем овде".

Зар и Југослав Милојевић из Криве Реке на Копаонику, где се налази највиша (сада срушена) школа у СР Србији (1441 м), не каже нешто слично:

– Лепо је што нашу децу зову у госте, али ми се не бисмо одвајали од њих.

– А и куда бежати и зашто – пита се Борис Сикошек. – Нигде нема сеизмичког мира, ни код нас, ни у свету. Можда само у централним деловима неких континената, Сибиру, Африци ... Са „деветком" се сасвим добро може изаћи на крај под условом да се живи у зградама које су изграђене тачно по прописима. А наши сеизмолози већ сада могу за сваки квадратни центиметар тла тачно да кажу колико је подложан земљотресу и какав тип градње захтева. И да све то буде економично. Уосталом, зар нова школа није издржала овај последњи септембарски удар који је био јачи од осам степени, а да се на њој није појавила ни једна једина пукотина! Уз то, већи део ове планине лежи на чврстој стени – граниту који је најотпорнији на потресе.

Људима само треба отворено рећи: „Јесте, тресе се и тришће се још, али ће и стати. Наша наука и грађевинарство способни су да вам саграде домове у којима се немате ничега бојати".

Још само да се житељи Копаоника у то увере!

Чувајте се „сигурних места"

Изгледа да се човек засад успешније бори за заштиту имовине од земљотреса, него за самог себе! Једна УНИЦЕФ-ова статистика сведочи да је 85 одсто људских жртава у нашој земљи, као и у многим другим, могло бити спасено! На Копаонику су једну жену изгазиле и повредиле комшије бежећи у паници, друга је излетела из куће, пао јој је цреп на главу, па је морала у болницу. Колико је сломљених ногу од скакања кроз прозор, панике?

Ипак, људи нису за то криви, нико их не учи како да се понашају у земљотресу. Да опет поменемо Јапан у коме се два пута недељно, на учитељев знак пиштаљком, деца одмах склањају под клупе. Ако дође до правог земљотреса, већ ће се сама завући на право место и без звиждука. У ствари, шта наставници раде? Они деци мењају у глави онај „неандерталски програм" који би им иначе командовао: Бежи!

– Посматрао сам више пута Београђане како се понашају кад се земља затресе – каже Сикошек. На први наговештај потреса заглаве степенице и лифтове тако да би их главни удар затекао управо на најопаснијим местима. А кад изађу из кућа, већина задовољно стане крај свог солитера као да каже – најзад сам на сигурном. А то је велика грешка. Сматра се да у градовима уопште не треба напуштати зграде, а ако то већ учините, правило је да се од ње морате удаљити за две њене висине. То је, међутим, тешко постићи у нашим улицама. Једва сте се одмакли од једне, а ушли сте у сенку друге. Сигурнији заклон били би само паркови, велики скверови и слично.

Међутим, ни у нашим домовима није безбедно. Мораћемо да натерамо наше архитекте да мењају навике и да нам не украшавају станове са 80 одсто стаклених површина јер, кад се затресе, добићемо ону „неандерталску команду" из подсвести „бежи" и тешко нама!

Заиста, нашем далеком претку било је много лакше. У два скока био је већ изван своје пећине. Нас на том путу може да заустави било шта непотребно – кристална ваза на пример.

Вера Смиљанић

Нова школа у Брзећу издржала је потрес од осам степени Меркалијеве скале а да се на њој није појавила ниједна пукотина.

Снимци БРАНКО БЕЛИЋ

ДО КРАЈА ТАКМИЧЕЊА ШЕСТ ЛЕТЕЛИЦА СЕ СРУШИЛО ИЛИ ОДУСТАЛО, ДВА ПИЛОТА СУ ПОГИНУЛА, АЛИ ЈЕ НОВИ РЕКОРД ПОСТАВЉЕН. ЧАК И РЕКОРД У СПОРОСТИ И БАКСУЗЛУКУ: 116 ДАНА ЛЕТА ОД ЕНГЛЕСКЕ ДО АУСТРАЛИЈЕ. БИЛО ЈЕ ТО ТАЧНО ПРЕ ПОЛА ВЕКА

Илустровао БР... А ЈОВАНОВИЋ

Милденхол никада није доживео ништа слично. Целе ноћи кроз уснуло село у Сафоку тутњали су аутомобили. За неколико сати на оближњем аеродрому почињала је највећа авијатичарска авантура оног времена: трка од В. Британије до Аустралије – 18.000 километара лета.

НАЈВЕЋА АВИОНСКА

До зоре, у суботу 20. октобра 1934, крај писте се окупило око 60 хиљада гледалаца који су напето ишчекивали почетак велике трке. Петнаест хиљада фунти награде привукло је врхунске пилоте из В. Британије, Аустралије, Новог Зеланда, Данске, Холандије и САД.

У 5,30 ујутро градоначелник Лондона махнуо је заставицом и тако означио почетак трке. Пистом је први зарулао црни авион аеродинамичких линија. Авион је рулао, публика урлала од узбуђења: био је то представник В. Британије, „Црна магија". У пилотској кабини: брачни пар Молисонс, самозвани „плејбој небеских висина" Џим и његова жена Еми, национални хероји откако је четири године раније сама прелетела раздаљину од британског острва до Аустралије.

Следећи је кренуо Роско Тарнер, живописни Американац чији се „боинг 246 Д" једва назирао испод силних рекламних налепница, између осталог и крупно одштампаног броја 57. Када су га организатори замолили да ту педесет седмицу скине јер би могла да изазове забуну пошто је његов стартни број пет, Тарнер се одлучно успротивио: „Господо, то не долази у обзир! Господин Хаинц ми је за тај број дао силне паре". (Хаинц – познати произвођач прехрамбених производа чији је заштитни знак број 57.)

За Роском се у ваздух отиснуо холандски „даглас DC 2", „Рода", са пилотима – ветеранима Коеном Парментијеом и Јаном Молом. Један за другим, за њима је узлетело и преосталих седамнаест авиона. Енглези су с правом много очекивали од Молисонових, али су исто тако имали разлога и да помало страхују: њихова „де хевиленд комета" пројектована је, направљена и испробана за свега девет месеци. Имала је две машине које су развијале максималну брзину од 376 km на сат, домет од 4.800 километара и до тада невиђене карактеристике као, рецимо, стајни трап (точкове) који се у потпуности увлачио.

Диван је, али како се у њему лети?

Молисоносови су схватили у шта су се упустили тек када су неколико дана пред трку коначно преузели „Црну магију". Ни једно од њих до тада није летело ни у чему сличном. Џиму је тек из трећег покушаја пошло за руком да се спусти. Еми је умирала од страха при помисли да би могла да оштети авион на који су дали последњу пару. Џим је прво покушавао да је одговори од намере да сама узлети а онда, неколико тренутака пре него што се одлепила од писте, одјурио да уплати осигурање. Још пре него што се вратио, Еми је атерирала.

До почетка трке Молисонови су потпуно овладали својом летелицом. Спорији авиони морали су да се спуштају на сваких 800 до 1000 километара. „Црна магија" је за мање од 13 сати непрекидног лета превалила четири хиљаде километара до Багдада. У то време већина њихових супарника још је била раштркана негде по Европи.

Када је у недељу ујутро „Црна магија" додирнула писту аеродрома у Карачију, Молисонови су за 28 сати надмашили постојећи рекорд лета од В. Британије до Индије. Летећи ка следећој станици, Алахабаду, с правом су веровали како више нико не може да их угрози. Све док нису установили да им се точкови не увлаче како треба. Преостајало им је само једно: да се спусте и отклоне квар.

Шеснаест сати касније поново су узлетели, али се њихова предност истопила. Нервозни, нису могли да се сложе у читању компаса. Скренули су с правца и спустили се на једно поље у близини неке аутобуске гараже где су резервоаре њиховог авиона напу-

ПОСТАЈАО МАЊИ

ТРКА

нили нискооктанским горивом. Љут због силног губитка времена, Џим је префорсирао моторе па се, када су коначно стигли у Алахабад, испоставило да им је један мотор прегорео. За Молисонове трка је била завршена.

Прве жртве

Вођство је преузео „Грувнер хаус" којим је управљао тридесетједногодишњи Енглез Чарлс Скот, човек који је три пута обарао рекорде лета од В. Британије до Аустралије. У тесној пилотској кабини иза њега био је његов копилот, бивши војни авијатичар Том Кембел.

И нове фаворите чекале су невоље. Надлећући ноћу Бенгалски залив, Скот и Кембел улетели су у велико невреме и само крајњим напором успели да колико-толико одржавају правац док се „комета" претећи дрмусала, пропадала и поскакивала. У страху да не промаше Малајско полуострво спустили су се над морску површину и, летећи дуж обале, упутили се ка Сингапуру.

У међувремену, у Лондон су стизале тужне вести: два британска пилота једва су извукли живе главе када се њихов „локид вега" преврнуо на једном пустињском слетишту. Неколико сати касније двојица Новозеланђана погинули су када је њихов „фери фокс" изгорео приликом принудног слетања у Италији.

За то време Скот и Кембел потукли су све рекорде стигавши до Сингапура за 40 сати. Но, њихов најопаснији супарник, холандска „Рода", заостајала је свега неколико сати. Американац Роско Тарнер био је одмах за њом. До првог слетања на аустралијско копно у Дарвину супарници су имали да превале још 3.200 километара.

На пола пута преко Тиморског мора ниски облаци приморали су Кембела и Скота да се спусте на свега 300 метара изнад воде чувене по ајкулама. Казаљка на манометру за мерење притиска уља спустила се застрашујуће ниско. Кембел се брзо попео на хиљаду и по метара, а онда успорио да им леви мотор не „зариба". Цео сат пробијали су се кроз мркли мрак са само једним исправним мотором док, најзад, нису угледали острво Батарст.

Било је три ујутру када се „Грувнер хаус" спустио у Дарвин, где су хиљаде Аустралијанаца одушевљено дочекале исцрпљене пилоте.

Сан – најопаснији супарник

Вест о првом авиону који се спустио на аустралијско тле зачас је обишла свет. Сутрадан су новине осануле са крупним насловима: „ДО АУСТРАЛИЈЕ ЗА 2 ДАНА, 4 САТА, 38 МИНУТА. АВИЈАТИЧАРИ ПОСТАВИЛИ ФАНТАСТИЧАН РЕКОРД!"

На аеродрому „Флемингтон" у Мелбурну већ је све било спремно за дочек победника, али је за Скота и Кембела Мелбурн још био далеко. Претходно је требало поправити покварени мотор. „Рода" им је била за петама. Два сата касније мотор још није био сасвим поправљен, али су одлучили да ризикују и наставе трку. Да смање тежину авиона, узлетели су са таман толико горива да стигну до следеће контролне станице у Чарвилу. Преморен, Скот је скренуо с правца и само захваљујући железничкој прузи коју је пратио до града на крају некако ипак успео да пронађе аеродром у Чарвилу.

Без нових поправки, даље се није могло: изгубили су још сат док су на оштећеном мотору замењивали главе на цилиндрима. Узлетели су, и таман када су помислили да више ништа непредвиђено не може да им се догоди, видели су да је притисак уља поново пао. Морали су да се врате. Када су поново узлетели „Рода" им је била још сат ближа.

За двојицу пилота последњих 126 километара били су најтежи. Прво су се за управљачем смењивали сваких пола сата, али ускоро ни толико нису били у стању да издрже. Смењивали су се сваких десет минута, трудећи се из све снаге да остану будни. Шест сати пошто су се одлепили од писте у Чарвилу, Скот је у даљини угледао светла Мелбурна.

Скот и Кембел прешли су 18 хиљада километара за 2 дана и 23 сата. Награда од 10 хиљада фунти била је њихова.

СОС! Овде „Рода"!

За друге се трка настављала. Шест авиона се срушило или одустало, али се преосталих тринаест приближавало Мелбурну борећи се за друго место и утешну награду. „Рода" је водила, али је била у невољи.

Захваћени јаким невременом, Парментије и Мол наслепо су надлетали планине, непрекидно емитујући СОС сигнале. Како радио-веза са њима није могла да се успостави, Мелбурн је обавестио аеродроме у свим градовима да осветле писте, али Парментије и Мол ништа нису видели. Када су коначно ухватили сигнале да се налазе изнад Алберија, 250 километара од Мелбурна , у резервоару више нису имали имали такорећи ни кап горива.

Даље нису могли. Морали су да слете у Албери. Док су се кроз провалу облака спуштали ка земљи, угледали су фарове стотине аутомобила који су им осветљавали писту. Слетели су, али је „Рода" до јутра утонула шездесет центиметара у блато. Стотине добровољаца својски је вукло конопце док је нису извукли на чвршћи терен.

Три дана и осамнаест сати пошто су кренули из Милденхола, Парментије и Мол прошли су кроз циљ у Мелбурну и тако освојили утешну награду. Три сата касније, на писту се спустио „боинг" Роска Тарнера.

Аустралијанци Реј Парер и Годфри Хемсворт поставили су апсолутни рекорд у спорости и баксузлуку: у Мелбурн су стигли после 116 дана пустоловног лета, при чему је мало недостајало да се њихов расклиматани „фери фокс" распадне када је коначно додирнуо писту.

„Највећа ваздушна трка свих времена" упола је скратила лет од Велике Британије до Аустралије и отворила сталну ваздушну линију за Далеки исток. Осим тога „потомци" три првопласирана авиона постаће легенда другог светског рата.

„Боинг" Роско Тарнера претеча је „летеће тврђаве B17". Холандски „DC 2" „Рода" претходио је „DC 3". „Де хевиленд комета" утрла је пут за настанак једног од најпознатијих авиона другог светског рата, РАФ-овог ловца-бомбардера „москито".

М. И.

ТАЈНЕ КОСМОСА

ЗАШТО ЈЕ НОЋУ МРАК?

ЗАТО ШТО СЕ ВЕЋИНА ДАЛЕКИХ НЕБЕСКИХ ЛАМПИ НИЈЕ ЈОШ УПАЛИЛА, ИЛИ СЕ ВЕЋ УГАСИЛА

Зашто се ноћу не види? Зашто је ноћно небо тамно?

Питања су само на први поглед бесмислена. Одговор на њих већ вековима траже генерације астронома и астрофизичара.

Први који је још 1720. године покушао научно да одговори на ова једноставна питања био је славни енглески астроном Едмунд Халеј који је открио, касније по њему названу, Халејеву комету.

Он се веома озбиљно бавио истраживањем овог феномена и на крају је дигао руке!

Касније је Халејева проучавања наставио немачки научник Виљем Олберс. Своја интересовања за ово, како је сам писао „обично" питање, објаснио је на следећи начин: „То што је космос бескрајан не игра никакву улогу кад посматрамо звезду по звезду, јер свака од њих морала би својом снагом да продре кроз тај бескрај..." После више година упорног рада он је, најзад, 1823. године, признао да нема прави одговор већ да је то само „један од парадокса безграничног космоса".

Од тада је наука прихватила овај његов одговор и у астрономију је уведен термин: „Олберсов парадокс".

Генерације научника од тада су покушавале да реше, или бар прецизирају, тај „Олберсов парадокс". Славни Ајнштајн једном је рекао: – Покушај решавања „Олберсовог парадокса" обележио је почетак научне космологије.

Имао је право, јер свако, па и површно, задирање у ово питање доводи у сумњу све космичке светлосне ефекте и односе...

Бавећи се годинама овим проблемом амерички астрофизичар Едвард Херисон објавио је у часопису „Савремена физика" своје објашњење „Олберсовог парадокса". Према њему најбитнији чинилац који одлучује о односима светлости и мрака је – време! Јер, коју год од две главне космолошке теорије о настанку космоса да прихватимо, оне се, углавном, слажу да се старост садашње фазе пулсирајућег космоса може проценити на десетак милијарди година.

Отприлике исто толико, тј. десет милијарди година, биће потребно да се сва материја трансформише у звезде које ће зрачити светлост док се њихова атомска ватра не угаси.

И на крају, да би се у космосу сабрала светлост свих звезда које зраче – светлост такве јачине да осветли космос као што нашу земљу осветљава Сунце – мораће да прође око хиљаду билиона година!

Садашњи број, а и снага, звезда које емитују светлост није довољан да за време свог „краткотрајног" живота испуне космос светлошћу. Професор Херисон на крају, „популарно и сликовито", каже:

– Ноћу је тамно пошто није довољно светло – односно зато што се већина далеких небеских лампи још није упалила или се већ угасила...!

А. К.

Distributed by King Features Syndicate

Copyright © 1964
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

Е. Хемингвеј: „КРАТКИ СРЕЋНИ ЖИВОТ" ФРАНСИСА МАКОМБЕРА

(ОДЛОМАК)

Макомбер је видео три огромне црне животиње на изглед цилиндричне у њиховој дугој тежини, као велике црне тенкове који промичу далеком ивицом отворене прерије. Галопирале су укочених вратова и укочених тела и могао је да види највише повијене широке црне рогове на њиховим главама док су галопирале, непокретних глава.
– Три стара бивола – рече Вилсон. – Одсећи ћемо их пре него што стигну до мочваре.
Аутомобил се кретао чистином, страшном брзином од 45 миља на сат и како је Макомбер видео, биволи су постајали све већи и већи, док најзад није спазио једног огромног сивог ћелавог краставог бивола и видео да му се врат спаја с трупом и угледао сјајно црнило његових рогова док је галопирао мало иза других који су предњачили оним сталним поскакујућим касом; и онда, док се ауто клатио као да је слетео с пута, возили су ближе и он је могао да види огромног бивола како скаче, и прашину у његовој реткој длаци, ширину рогова и истурену њушку с широким ноздрвама, и он подиже пушку на шта Вилсон повика: „Не из аута, будало!", и он се није бојао, само је мрзео Вилсона док су кочили и кола клизала ријући земљу, заустављајући се попреко, и Вилсон је већ био напољу с једне стране, а он с друге, саплићући се кад су му ноге дотакле земљу која се још мицала и онда је почео да пуца на бивола који је одмицао, слушајући како се меци заривају у њега, празнећи пушку док се биво стално удаљавао, сетивши се коначно да пуца напред у плећку, и док је петљао да поново напуни пушку, видео је како биво пада. На коленима, махао је великом главом, а он је, гледајући друга два још у галопу опалио на предводника и погодио га. Поново је опалио и промашио и чуо је грмљавину Вилсонове пушке и спазио како челни биво клизи губицом напред.
– Држ'те другог – рече Вилсон. – Пуцајте.
Али други биво се непрекидно кретао истим галопом и промашио је, дижући прашину, и Вилсон је промашио и подигао се облак прашине и Вилсон повика „Идемо, предалеко је!" и повуче га за руку и поново су били у аутомобилу, Макомбер и Вилсон су висили са стране и клатили се на неравнинама земљишта, прилазећи биволу масивног врата који је поскакивао у правом галопу. Били су иза њега и Макомбер је пунио пушку, избацујући чауре на земљу, заглавио ју је, репетирајући, већ су били поравнати с биволом кад је Вилсон викнуо „Стоп", и ауто је клизнуо да се скоро преврнуо и Макомбер је пао напред на ноге, гурнуо затварач и опалио што је више могао напред у црна заокругљена леђа у трку, нанишанио и поново опалио, и поново, и опет, и меци су сви до једног погодили, не учинивши ништа биволу као што је могао да види. Тада је Вилсон опалио, пуцањ га је заглушио, и могао је да види како биво посрће. Макомбер је поново опалио, брижљиво нишанећи, и биво је пао на колена.
– У реду – рече Вилсон. – Леп посао. Три су.
Макомбер се осећао опијен од узбуђења.
– Колико сте пута пуцали? – упита.
– Само три пута – рече Вилсон. – Ви сте убили првог бивола. Највећег. Ја сам вам помогао да довршите друга два. Плашио сам се да би могли да се склоне. Ви сте их убили. Ја сам вам само мало помогао. Пуцали сте проклето добро.
– Хајдемо до аута – рече Макомбер. – Попио бих пиће.
– Прво морамо да докрајчимо оног првог бивола – говорио му је Вилсон. Биво је био на коленима, бесно је трзао главом и спуштених свињских очију бесно је рикао док су му прилазили.
– Пазите да се не подигне – рече Вилсон. Затим, – приђите му мало постранце и удрите га у врат одмах иза ува.
Макомбер је пажљиво нанишанио усред огромног врата који се дивље трзао и опалио. На пуцањ глава је пала напред.
– То – рече Вилсон. – У кичму. Ђаволски су, зар не?
– Идемо на пиће – рече Макомбер. Никад се у животу није осећао тако добро.
Макомберова жена, убелела у лицу, седела је у ауту.
– Био си диван, драги – рече она Макомберу. – Каква вожња.
– Је ли било гадно? – упита Вилсон.
– Било је страшно. Никад у животу нисам била тако уплашена.
– Идемо сви на пиће – рече Макомбер.
– Свакако – рече Вилсон.
– Дајте то мемсахиб.
Она отпи гутљај из чутуре и мало се стресе кад је прогутала. Пружи пљоску Макомберу који је додаде Вилсону.
– Било је страшно узбудљиво – рече она. – Направило ми је страшну главобољу. Нисам знала да се сме пуцати из аута.
– Нико није пуцао из аутомобила – рече Вилсон хладно.
– Хтедох рећи да их јурите аутом.
– Није по правилу – рече Вилсон. – Мени је изгледало довољно спортски док смо то радили. Свашта се може догодити у оваквој вожњи пољем пуним рупа и свачега, више него кад се лови пешице. Биво, да је хтео, могао нас је напасти сваки пут кад смо пуцали. Имао је шансу. Ја ипак не бих никоме о томе причао. То је илегално, ако је то оно што мислите.
– Чинило ми се да није нарочито фер – рече Маргот, – гањати аутомобилом те велике беспомоћне животиње.

Илустровао БРАНА ЈОВАНОВИЋ

ТРАЖИЛИ СТЕ – ЧИТАЈТЕ:

САФАРИ

ЛОВАЦ КОЈИ ЈЕ УЛОВИО СЕБЕ

НЕКИ НАШИ ЧИТАОЦИ, КАО АЛОЈЗА ГАБРИЈЕЛЧИЋ ИЗ КОПРА И РАДОМИР АНДРИЋ ИЗ ПРОКУПЉА, ПИШУ НАМ, ОЧИГЛЕДНО ПОСЛЕ ФИЛМОВА КОЈЕ СУ ВИДЕЛИ, ДА ИХ ВЕОМА ЗАНИМА САФАРИ, ЛОВ НА ДИВЉЕ ЖИВОТИЊЕ У АФРИЦИ. САМО – ИНТЕРЕСУЈУ СЕ ОНИ – ДА ЛИ ЈЕ СВЕ ТО СКУПО, ДА ЛИ НЕКО ВОДИ ЛОВЦЕ КРОЗ САВАНУ ИЛИ ЏУНГЛУ, И, НАЈЗАД, ДА ЛИ ЈЕ САФАРИ С ПУШКОМ И ПУЦАЊЕМ БАШ САСВИМ У РЕДУ. ТЕКСТ КОЈИ ОБЈАВЉУЈЕМО, О ЈЕДНОМ ПРАВОМ АФРИЧКОМ ПРОФЕСИОНАЛНОМ ЛОВЦУ И САФАРИ-ВОДИЧУ, ПРУЖИЋЕ ИМ НЕКЕ ОДГОВОРЕ, ИЗМЕЂУ ОСТАЛОГ И НА ТО – ШТА ЈЕ, КАКАВ МОЖЕ БИТИ И ЧЕМУ СЛУЖИ САФАРИ

Илустровао БРАНА ЈОВАНОВИЋ

Данијел Анрио (52 године) по занимању је ловачки водич. Живи у Бангију и Паризу. Не воли људе који су „лаки на орозу". Своје муштерије води на фото или ловачки сафари, (са фотографским апаратом или пушком) по цени од 60 до 80 хиљада франака и не дозвољава им да пуцају више од четири или пет пута. Није, дакле лако доћи до ловачког трофеја.

Многи мисле да водич мора да буде висок и преплануо, да личи на Клерка Гебла, и да има глас као Хемфри Богарт. Такви су сафари – водичи на филму. У савани би требало све да „пршти" од њихових „котлова". За правог водича, важно је и потребно да познаје природу, да је воли и чува.

Када се Данијел Анрио 1951. године искрцао у Африци и одлучио да постане ловац, мета су му били крокодили, пантери и слонови. Ловио је по шумама Габона. Једном је, на ушћу Казаманка, ловио ајкуле. Морао је много да пуца јер му је новац био преко потребан.

Да му је тада неко рекао да ће једном показивати и тумачити природу у Централноафричкој Републици, вероватно би се насмејао. Данас је, међутим, по речима његових колега, најбољи у том послу. Главни посао му је да обуздава често убилачке прохтеве својих муштерија.

– У сумрак и зору, када животиње излазе на појило, Африка је сувише лепа да би се у њој пуцало, каже Данијел.

Ипак, једном је дуж рукавца водио париског банкара, који очигледно није био толико романтичан: из чиста мира је запуцао и убио једног од два слона који су пили воду.

– Обично убиство, – хладно је промрсио Анрио

Увече, за време свечане вечере, одбио је да седне за банкаров сто. Поглед којим је стрељао окрутног ловца, недвосмислено је говорио због чега.

Данијелова отвореност је учинила да му централноафричке власти, октобра прошле године, одузму дозволу за рад. Јавно је скренуо пажњу влади да су неки политичари умешани у незакониту трговину слоновачом.

Сада чека да време и здрав разум победе и пише књигу о својим пустоловинама. Том књигом жели да „очита лекцију" и онима који кажу да о лову знају све и који мисле да у дивље животиње треба пуцати где год се оне појаве, само зато што су дивље.

– Престаћу да пишем када остали престану да лове – поручује Данијел Анрио.

Ловац, па ловачки водич Анрио је уловио себе у осећању и сазнању да природа не служи само за разбијање досаде и иживљавање ниских страсти оних који се никад заправо нису ни потрудили да упознају ту природу и живот који у њој бuја. Многи, међутим, нису попут овог бившег ловца. Њима је лов и даље – игра или само начин зарађивања новца. Као резултат те игре многе животињске врсте су већ озбиљно проређене, многе животиње које су се некад кретале афричким саванама у великим стадима и чопорима – данас су већ ретке. Зато је и смишљен фото-сафари у којем се иде у лов наоружан фото-апаратом или филмском камером. У том лову „уловљена" животиња остаје да живи у својој природној средини, а „ловац" може, после, да приказује себи и другима како је био одважан и успешан. Пушке су у овом случају, ту само – злу не требало: ако неки лав, тигар или слон не пристану да „позирају". Најчешће, међутим, животиње на снимку и ловци, с моћним телеобјективима, су на пушкомету једни од других, не угрожавају се и не доводе, међусобно, у опасност.

У сваком случају, сафари с пушкама и пуцањем измислили су богати и залудни који учећи све о лову на животиње, никад нису научили да је живот у природи, значи и живот дивљих животиња, највећи и најлепши споменик слободи.

М. П. П.

ПОЖУРИТЕ ДА САЗНАТЕ КАКО ДА НЕ ЖУРИТЕ

ТАЈ ТИРАНИН САТ

Доктор Лари Доуси има два сата. „Један стално жури други касни", каже др Доуси. „Они ме подсећају да мојим животом не управљају сатови, да ја могу да бирам време".

Начин на који неко размишља о времену може бити убиствен по њега, тврди Доуси, један од пионира нове науке – хронобиологије, која проучава узајамно дејство времена и живота. Једна од најраспрострањенијих болести данас је „болест времена", осећање да вас притиска време и журба услед чега се јављају узнемиреност и напетост. А то је већ добар пут ка срчаним болестима.

Доуси је открио да ове и остале болести које изазивају стресови – чир на желуцу и дванаестопалачном цреву и мигрена, на пример – могу успешно да се спрече, па и лече тако што ће се, поред осталог, променити начин размишљања о времену.

Доктор Доуси, који ради у Даласу, Тексас, заинтересовао се како време утиче на здравље када је запазио колико је много пацијената упорно тражило да задрже своје сатове у болници, иако ни због чега нису морали да пазе колико је сати. Сви они били су прави робови својих сатова, научени од детињства да све у животу одређују према сату, и сви су се осећали изгубљеним без часовника.

Неумољиви часовник

Будилник звони и пожурује децу у школу, а тамо – сваки час се оглашује звоном. Часовник подсећа да је време да се спремимо за посао, он одређује трајање радног дана. Многи људи имају „сат у себи" – да могу да се пробуде који минут пре него што будилник зазвони.

Чини се да време управља нашим животом. Време је новац – давно је речено – и време треба штедети и мудро трошити, а не траћити или губити.

Али време мајке природе се разликује од подељака на нашим сатовима. Природни, биолошки „час" за већину одраслих, открили су научници, траје око 63 минута. То значи да би за већину људи, ако би се нашли у некој пећини без утицаја спољних обележја времена, дан трајао од 24 и по до 25 часова, а у месец дана био би један дан мање.

Готово сва жива бића у нашем свету имају своје „биолошке часовнике" „подешене" према ритму природе. Ракови осећају кад ће доћи до смењивања плиме и осеке. Слепи миш се буди надомак ноћи. Веверица зна кад да се припреми за свој дуги зимски сан.

Ови „часовници" се подешавају према променама у животној средини. Дани су дуги лети, ноћи су дуге зими и човеков биолошки часовник аутоматски се, стално изнова, подешава. Уз то, сваки организам има сопствени 24-часовни ритам, синхронизован не смао са околином већ и са индивидуалним унутрашњим механизмом.

Шта навија све те живе часовнике? При дну нашег мозга је омањи сплет нервних ћелија и, како је то показано, огледима, ти нуклеуси не само што разликују дан од ноћи него реагују и на најмање спољне промене. Као нека врста биолошког пејсмејкера, они шаљу поруке центрима који, поред осталог, контролишу спавање и буђење.

Свест може да измени ритам времена на више начина. Људи који су преживели тешке саобраћајне несреће изјављивали су, да у тренутку, посебан „уређај" у мозгу „успорава" догађаје и даје „времена" да се смисли начин како да се избегне несрећа.

Едвард Хол, пензионисани професор Универзитета у Илиноису, тврди да се неки народи разликују по томе како осећају време.

У Северној Америци и индустријским земљама северне Европе, каже Хол, живот се одвија по строго утврђеном временском распореду. Ту је неопростиво каснити, чекати. Време је ту важније од човека. Али у јужној Европи, још пре у земљама Латинске Америке, људи имају предност над распоредом часова.

Заборавите сат

Сваки поглед на време, пише Хол, има своје добре и лоше стране. Без научног приступа времену индустријска цивилизација се не би развила као што јесте. Али и цена тог развоја је висока. Када наш природни унутрашњи ритам није усклађен са временом на сату, настаје стрес. А стрес због сталне журбе – рекосмо куда води. У разна, па и фатална обољења.

Међутим, „болести времена" могу да се лече и спрече променом нашег начина мишљења о времену. Доктор Доуси примењује једноставну технику коју и ви можете користити да овладате својим временом:

1. Уклоните сат из свог живота. У случају др Доусија то је значило да је он престао да носи ручни сат. Време нас много мање брине када се ослободимо навике да стално гледамо у сат.

2. Подесите сопствено, унутрашње осећање времена. Некоме ко седи на топлој пећи два минута се чине као два сата: младићу и девојци, два сата прођу као два минута. И време је релативно, што рече Ајнштајн.

За оне који гледају на сат, време постаје робовање. За оне који се усредсреде на оно што раде – на посао, добру књигу, време готово не постоји. У том случају можете несметано да живите по свом унутрашњем ритму, а непрема неким откуцајима споља.

Помозите свом телу да мења време. Ми смо способни да се опустимо. Доктор Херберт Бенсон са харвардског медицинског факултета сматра да већина људи може да изазове „релаксациону реакцију" када то жели само ако одагна разне наметнуте мисли и контролише своје дисање – мислећи, на пример, на реч „један" кад год испушта дах. У току неколико минута ово може да произведе дубок мир и осећај безграничног спокојства!

Ускладите себе са природом. Посматрајте, неко време залазак сунца или кретање облака по небу. Сетите се да је време много старије и дуговечније од оног које показују сатови.

Да ли ћемо, само, журећи некуд, имати времена да се сетимо ових, почев од најважнијег да будемо господари, а не робови, свог времена.

Т. О.

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

1984 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

У БАНГКОКУ, МЕЂУ КРОКОДИЛИМА

УБИЦЕ ИЗЛАЗЕ ИЗ ЈАЈА

НАСЛЕДНИК ПРАИСТОРИЈСКИХ ЖИВОТИЊА КОЈИ И ДАНАС ПРАИСТОРИЈСКИ ЖИВИ

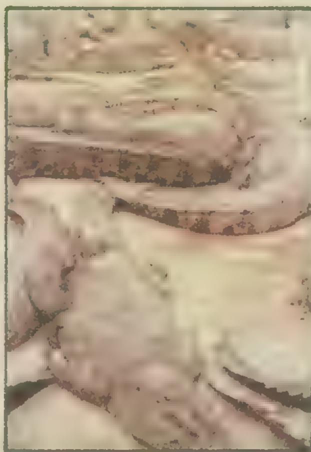
О крокодилу се зна све изузев тога колико живи. Овај велики и опаки гмизавац, директни представник праисторијских животиња, праисторијски и живи. Оно што су за човека године за њега су деценије. Ако не страдају од пушке ловаца или своје крокодилске сабраће, ови гмизавци могу да живе три века и више.

У мочварама и џунглама Африке, Азије и Јужне Америке могу се, дакле, пронаћи, рецимо, савременици Луја четрнаестог или Јохана Себастијана Баха!

Највише крокодила на једном месту има у Бангкоку, главном граду Тајланда и то на широм света чувеној фарми Самутпракарн на којој се сваког тренутка налази око 40 хиљада ових гмизаваца. Самутпракарн је чест гост чувене америчке серије „Тражили сте, гледајте" јер се у њему налазе одговори на сва питања у вези са крокодилима, и алигаторима, кајманима и отровним гуштерима.

Фарму је основао 1950. године тајландски бизнисмен Утаи Јонгпрапакорн који је на свом имању у близини делте реке Чао Праја пронашао гнездо с тридесетак управо излеглих крокодила. Користећи прилику док се њихова мајка није вратила, Јонгпрапакорн је брзо покупио мале гмизавце који су пуштали крике као жабе и цвокотали још слабашним зубима. За почетак ставио их је у базен за купање на ужас својих укућана. Хранио их је гирицама које су крокодилчићи брзо јели и напредовали. Имућни бизнисмен није много оклевао. Наручио је да му се изгради већи базен у коме би расли и напредовали његови крокодили. Тако је настао Самутпракарн.

Убрзо је у рекама Меконг, Праја и Квај организовао лов и хватање ве-

них крокодила да би на својој фарми омогућио њихово размножавање. Женке су почеле да полажу јаја која имају величину гушчијих али ипак знатно грубље љуске. Утаи Јонгпрапакорн, иначе трговац кожом, схватио је да се инвестиција неће одмах исплатити али да се кроз коју годину, када животиње порасту могу очекивати први резултати од продаје њихових кожа. Ташне и чизме од крокодила спадају у најскупље и најтраженије на свету. Уместо да се лове по џунглама, рекама и мочварама Индокине и Тајланда, гајиће се на фарми, безмало у инкубатору и добијати квалитетна кожа. Првих пет година није могло бити ни говора о продаји кожа. Но, крокодили брзо расту и напредују. Иако знатно дуже живе од човека, нормалан раст од око три метра постижу после петшест година и тада су већ спремни за размножавање које је брзо и ефикасно. Свака женка крокодила полаже педесетак до сто јаја. Месец дана касније то су крокодили величине гуштера од десет центиметара. После само годину дана имају дужину од пола метра и у случају неопрезности те „бебе" са лакоћом могу да одгризу човеку прст. Имају изузетно оштре и јаке зубе који временом постају нешто мање оштри али много јачи.

Крокодилско позориште

На фарми Самутпракарн налазе се и прави инкубатори за крокодилова јаја а такође и бетонски базени величине једног квадратног метра у којима живе и брзо расту мали крокодили. Екипа чувара и ветеринара свакодневно их обилази и прати њихов напредак. Све више личи на фабрику него на фарму крокодила. Пословни власник Самутпракарна, Јонпрапакорн брзо је схватио да се његова заиста бизарна делатност може уновчити и на други начин. Фарма крокодила могла би у исто време да буде и зоо-врт у коме ће, наравно, доминирати ови велики гмизавци.

Снимци: М. ЈЕЛИСИЈЕВИЋ

Фарма крокодила је временом постала права туристичка атракција. У зоолошки врт уселиле су се и друге животиње, пре свега слонови, тигрови и лавови а такође и многобројни мајмуни и пеликани. Крокодили су добили могућност „естрадног" и „уметничког" изражавања. У центру фарме отворено је крокодил-позориште у коме је главни јунак Суан Прокан, храбри дресер и пријатељ крокодила. Он је радио као чувар и хранилац док се једног дана неко није досетио да би многобројним туристима из целог света требало приказати и нешто више. Временом је све то прерасло у прави шоу у коме се Прокан и крокодил играју, јуре по бетонском базену, он их јаше, отвара им уста, ставља главу у њихову застрашујућу чељуст, малтретира их и, наравно, храни.

За сваку представу, која је иначе бесплатна, дакле уклапа се у цену уласка у фарму крокодила, Прокан добија позамашан бакшиш који достиже понекад и две хиљаде тајландских бата или око стотинак долара. С обзиром на чињеницу да Прокан и крокодили дају преко двадесет представа дневно, дресер крокодила је на путу да постане богат човек. Наравно нико му међу чуварима и храниоцима не завиди јер се мало ко од њих усуђује да чини нешто слично. Поготово што је на фарми за последњих десетак година забележено и неколико смртних случајева.

Глуп, јак, „искрен"

Крокодили су веома агресивни у води, али готово безопасни изван ње. Нема те животиње, тог живог бића, укључујући и човека, које може да им се одупре у њиховој животној средини. Снажним репом који им служи као весло, могу једним ударцем да убију и најкрупнију животињу. Огромна уста са крупним зубима не делују само застрашујуће већ су заиста и изузетно снажна и опасна.

На суву, међутим, крокодили се осећају несигурно. Плашљиви су и беже чак и од детета. Није забележено да су изван воде некога напали. Ловци на крокодиле знају да није баш ни лако убити ову животињу. Кожа на леђима, због дебљине и поткожне мреже од кошчаних завршетака делује као оклоп. Тај веома оштри и испупчени део се и не користи као кожа за прераду изузев код мањих примерака. Кожа врата и удова најбоља је за прераду.

Крокодили, а самим тим и алигатори и најкрволочнији међу њима кајмани, спадају у жива бића веома ниског степена интелигенције. За крокодила се слободно може рећи да је глуп и јак. Има веома изражене нагоне за ловом и убиством, за уништавањем жртве на најбржи и најефикаснији начин. Прождрљиви су и похлепни, нападају и боре се за плен чак и када су сити.

За њих се такође не може рећи да су лепи. Напротив, ружни су, непријатни за гледање и опасни за гајење. За разлику од гуштера, неких врста змија и игуана, њихов изглед потпуно одговара ономе што се од њих може доживети. У том смислу су „искрени". Изгледају претећи и опасно јер то и јесу. На њима је лепа једино кожа али тек као ташна, чизма или каиш...

Зоран Предић

ДОРУЧАК ЗА 175 МИЛИОНА ДОЛАРА

TIFFANY & CO

НА ПЕТОЈ АВЕНИЈИ ДУЋАН ДА ИМАШ

ПРОДАЈЕ СЕ „ТИФАНИ" – ЧУВЕНА ЊУЈОРШКА КУЋА ДРАГОЦЕНОСТИ

Да није било филма „Доручак код Тифанија" (снимљеног по новели Трумана Кепота) и глумице Одри Хепберн која га је прославила, ко зна да ли би за Тифанијеву кућу драгоцености знали многи широм света, који не обрћу милионе. До тада је само мали број људи, већином Американаца, имао прилику да уђе или (чешће) прође крај ове петоспратнице на њујоршкој Петој авенији. Добро се зна да је „Тифани" приступачан само онима који не трепнувши пишу чек на неколико десетина, понекад и милиона долара. Ако желе да купе накит са потписом Паломе Пикасо (кћери чувеног сликара), сребрне комаде или предмете од најфинијег стакла, „Тифани" је право место за њих.

Како је све почело?

Доселивши се из Конектиката у Њујорк Чарлс Лујис Тифани, иначе познавалац накита и уметничких предмета, одлучио је да оснује властиту фирму. Удружио се са Џоном Јангом, позајмио хиљаду долара од оца и 1837. на Бродвеју отворио луксузну продавницу скупих предмета. Она ће током следећих десет година, прерасти у чувену јувелирску радњу.

Како ивер не пада далеко од кладе, Чарлса Луиса у послу наслеђује син Луј Комфорт, такође чувени дизајнер накита. Он уводи новине. Почиње да израђује предмете од најфинијег стакла „фаврил" (тако га је назвао). Постаје чувен у свету и осваја чак и награду на Светској изложби одржаној 1900. године у Паризу.

Посао се шири, у богаташким круговима постаје питање престижа носити накит или имати у кући нешто са заштитним знаком „Тифанија". Сасвим је нормално било да просторије на Бродвеју постају тесне за овако чувену фирму, а и требало је преселити се у отменији крај. Пета авенија, већ чувена по томе што је пружала гостопримство само најбогатијима, била је право место. „Тифани" се усељава у петоспратницу 1940. године. Нечујни лифтови односе муштерије у невероватни свет сребра, злата, најфинијег порцулана, драгог камења и – цена.

„Тифани" прелази у руке власника козметичке фирме „Авон" 1979. године. Плаћен је тада 104 милиона долара. За „Тифани" наступају нова времена.

Одговорни из „Авона" сматрали су да треба да се окрену и купцима са плићим џепом. Почели су да производе јефтинији накит, прибор за писање и ситне поклоне који се не разликују много од оних који се могу наћи у „обичним" радњама (само их заштитни знак одваја од других ситница).

Одједном, приземље „Тифанија", уређено као најраскошније балске дворане по замковима, сазнало је шта значи гужва. Посебно пред велике празнике маса света се тискала по дебелим теписима, међу стубовима од црног мермера. За појединце је значило много да имају нешто са знаком „Тифани". Ако већ не могу да купе дијамант од 120 карата који се чува у сефу и вреди десет милиона долара, макар ће пазарити писмо или оловку.

Венчани прстен из робне куће

Власници „Авона" недавно су одлучили да продају „Тифани" јер, без обзира на све покушаје да разгранају и посао и ланац ових продавница („Тифани" има филијале у Сан Франциску, Атланти, Хјустону, Канзас Ситију) појавили су се финансијски проблеми. Профит се из године у годину све више смањивао. Богаташу је запретило сиромаштво.

За сада се зна само за неколико могућих купаца.

Ту је Леонард Сејнер који се налази на челу „Сирса". Мада је он власник ланца познатих робних кућа по САД, већ је дуже време и у јувелирским пословима. Већ је власник фирме за израду сребра „Мапин и Веб" и „Жерарда" (где је принц Чарлс купио венчани прстен од сафира принцези Дајани).

Други у трци је Антон Руперт, власник „Ротманса" који већ има 20 одсто акција у ништа мање чувеном „Картијеу" (поред накита „Картије" је познат по упаљачима, оловкама, однедавно и цигаретама и парфемима).

Трећи (познат) кандидат је Алфред Таубман, бизнисмен из Чикага који је прошле године за 90 милиона долара купио „Сотби" (познату кућу која организује аукције). У директни окршај Тубман ће ступити са произвођачима тепиха Маршалом Коганом и Стивеном Свидом којима је пред носом „отео" и „Сотби".

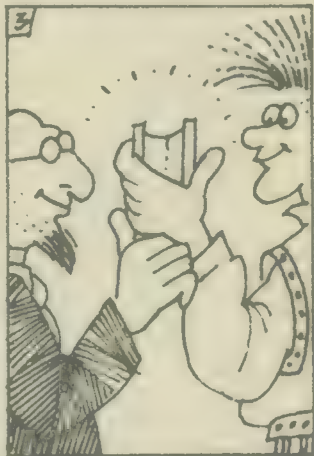
Док ово пишемо победник у трци за „Тифани" још се не зна. Ко ће за 175 милиона долара доручковати код „Тифанија"?

ВЕС

ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

КЊИГА КАО ЗНАК ЗРЕЛОСТИ

У Аустралији сви који напуне деветнаест година и стекну право гласа, добијају такозвану „Књигу грађанства". На свечаности представници локалних власти предају књигу у којој су, пре свега, представљени сви познати Аустралијанци. У њој је кратак историјат земље, па извод из Устава који набраја сва права и дужности аустралијских грађана.

„СЕДЕФНИ МОСТ"

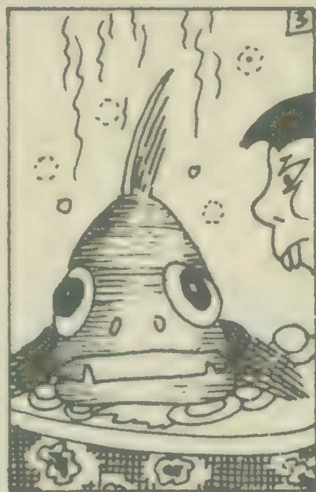
Доктор Џори Нерс који је дуго проучавао живот и обичаје становника Нове Гвинеје дошао је до веома интересантне везе која постоји између генетских фактора људи који насељавају источни део овог острва и – седефних шкољки!

Племена која насељавају централну висораван сматрају за највећу драгоценост седефне шкољке али је добављање ове „валуте" отежано због удаљености од морске обале. А традиција налаже да сваки младожења пре свадбе мора родитељима будуће невесте дати „откуп" који се састоји од одређеног броја бисерних шкољки. Ко има више шкољки, више га цене у племену.

Због тога је кроз џунгле источних делова Нове Гвинеје просечен „седефни мост": мушкарци из племена Раму, који живе у близини морске обале, плаћају седефним шкољкама невесте из племена Генде које насељава долине у дубини копна. Мушкарци племена Генде обично се жене из племена Арава-Куман из планинских крајева... И тако редом све до висоравни. И сваки пут мушкарци полажу мираз од седефних шкољки.

Али, шта с тим има генетика? Објашњење је једноставно: бракови између крвних сродника у племенима овог дела Нове Гвинеје веома су ретки. Без обзира на географске раздаљине, велике језичке и културне разлике међу племенима на истоку Нове Гвинеје, њихов генетски фонд показао се изванредно богат и за све то заслужан је првенствено – „седефни мост".

ЧИСТ ТАЊИР – УВРЕДА ДОМАЋИНУ

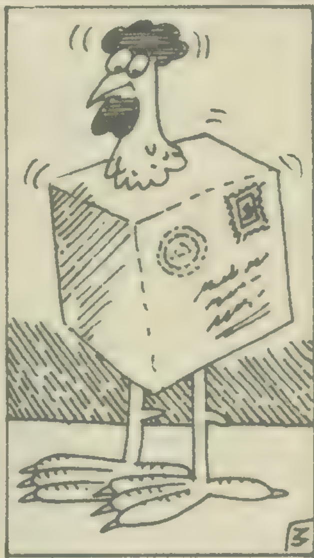
У Кини се две ствари изговарају на исти начин: риба и обиље. То није случајно. У овој многољудној земљи риба се обично служи на крају оброка, после низа већ сервираних јела. Тако се означава богатство трпезе. Зато се сматра неучтивим ако гост поједе ту рибу до краја. Ако је већ обиље, онда нешто мора и да претекне, зар не?

ВАТРОГАСЦИ ОТПОРНИ НА ВАТРУ

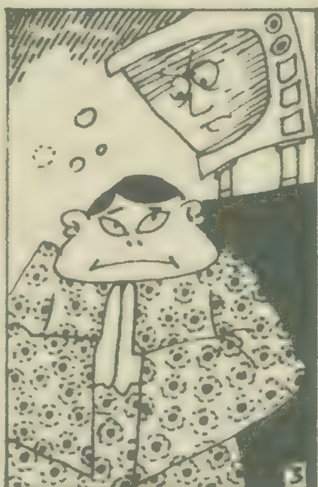
Ниједна од 284 ватрогасне станице у Токију није осигурана од пожара. Ово није случајно. Управник каже да су то једине зграде у главном граду Јапана у којима не сме да избије ватра. То „не сме" изгледа да је довољна заштита од ватре.

ПАСУЉУ УЛАЗ ЗАБРАЊЕН

Ако пожелите да пошаљете већ ношене ствари неком у Аргентину, то неће ићи баш лако. Пакет може и да вам се врати уколико не носи потврду да је одело детаљно дезинфиковано. Поште у Савезној Републици Немачкој не примају кокос у праху и живину. У Индију не шаљите мексички пасуљ који скаче, а у Зимбабве мед. Шри Ланка ипак има најдужи списак забрањених ствари: ту су старине, наочаре за сунце, креда, све врсте честитки.

ТЕЛЕВИЗОР КОЈИ НАС ГЛЕДА

Широм света постоје прави ТВ-манијаци који се не одмичу од екрана телевизора дан и ноћ. Свако претеривање је штетно по здравље. Јапанска фирма „Тошиба" пустила је у продају телевизор који се може тако програмирати да се сам искључи у једанаест часова и још вам љубазно пожели „лаку ноћ".

Међутим, то није све: суперосетљив ултразвучни уређај „примети" одмах ако се сувише приближите телевизору и у том случају обавезно ће вам се обратити речима: „Да бисте сачували свој вид, молимо одмакните се даље". Ако ТВ пријемник констатује да испред њега нема никог, сам ће се искључити, али ће пре тога изговорити реченицу упозорења: „Сада морам да се угасим"... А оне који укључе звук телевизора до даске, јапански телевизор прекориће најстрожим гласом: „Не заборавите на суседе, утишајте одмах звук".

ВИСОЧАНСТВО ВИСОЧАНСТВА

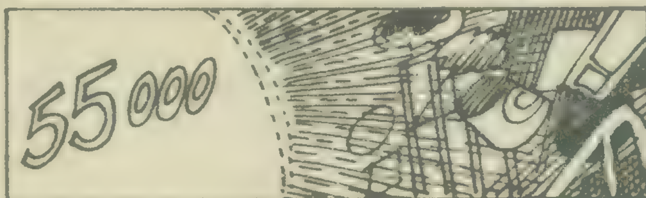
Телефониста који већ дуги низ година ради у Бакингемској палати у Лондону каже да му је највеће задовољство кад свако јутро, интерним телефоном, повезује краљицу са краљицом мајком. Ево како тече тај разговор:

– Ваше височанство? – прво пита и сачека одговор, а затим:

– Њено височанство тражи ваше височанство!

ВАТРА ПРОТИВ ОТРОВА

Куд с опасним отпацима којих је све више на нашој планети? До сада су их углавном закопавали дубоко под земљу. Међутим, канадски научници су се одлучили за спаљивање, и то на температури од 55000 ⁰C! На овако високој температури опасне материје разлажу се на атоме да би се ови касније сједињили у безопасне молекуле. Капацитет једног оваквог апарата је четири килограма отпадака у минуту.

Илустровао ЗОРАН ЈОАНОВИЋ

ХАЈДЕ ДА СЕ ПЛАШИМО

Бела ајкула од пластике – за плашење посетилаца Универзал студија

Човек – земља, дивовски „спешл" за снимање филма с патуљцима.

АЈКУЛА НАПАДА

ЧУДОВИШТЕ ОД ПЛАСТИКЕ

ПОЖАР НА ДУГМЕ

СТРАХ НА КАШИЧИЦУ

Насред језера пецарош у чамцу. Дуж обале полако се креће црвено-бели аутобус. Зује камере 60 путника, док их туристички водич засипа бујицом података. Одједном, чује се нешто испод воде, па постаје све гласније, а онда из језера израња пераје, затим огромна риба која ће прогутати пецароша заједно са чамцем и пред очима запрепашћених туриста поново нестати у дубини језера.

Коју секунду касније колос се опет појављује из воде и покушава да смрви мостић преко којег се креће аутобус. Овај само што се није преврнуо. Међу путницима паника. Још једном чудовиште израња разјапљених раља. Поново се оглашава водич: „Цењени путници – пред вама је џиновска бела ајкула". Колос тежак три тоне, од пластике и електронски вођен.

Холивуд је од чувених филмских сцена – трикова направио шоу за туристе. Бела ајкула, кућа на брежуљку из чувеног Хичкоковог трилера „Психо", јунаци са Дивљег запада спремни да сваког тренутка започну пуцњаву... Готово све што је филмска индустрија направила и запамтила, Холивуд нуди посетиоцу као на длану. Само Универзал-студио, у којем је настала бела ајкула, годишње посети скоро четири милиона радозналаца. За 11 долара човек се нађе у невиђеном свету илузија, супертрикова фабрике снова.

Ипак, и на тој изложби трикова постоји граница, нарочито кад је реч о најновијим триковима. Строго се контролише улаз и за холивудске сараднике. Овде се не вири никада иза кулиса! Оно што ће тек бити на филму, не сме унапред да се открије. Забрањено је гледање и снимање свих хала, сцена. Када Дастин Хофман, Пол Њумен, Роберт Редфорд и остали изађу пред камере, публика ту нема приступа. Снимању не сме да присуствује ни жена неке од поменутих филмских звезда.

Са страшне беле ајкуле скинута је тајна. Чудовиште је од пластике. Људи у аутобусу ипак се тресу од страха. Као да су, доиста, за длаку избегли смрт. За то су, најзад, платили. За мало „вештачког страха", који ће их, ваљда, лишити неког другог, стварнијег, озбиљнијег страха. У томе је и све објашњење навале публике на „хорор-филмове". Страх „на кашичицу", у сигурности биоскопске сале лечи страхове у животу. У Холивуду то знају. И наплаћују.

М. Ш.

Како је Мојсије раздвојио море у филму „Десет заповести" – у то могу да се увере и посетиоци Универзаловог студија док се возе аутобусом. Устава разниче воду у страну и нико се неће поквасити.

Кућа у пламену која не може да изгори. Пожар се „искључује" на дугме, а фасада је отпорна на ватру

ПИШЕ: CASTELLI
ЦРТА: TACCONI

МАЧ КРАЉА АРТУРА

II ДЕО

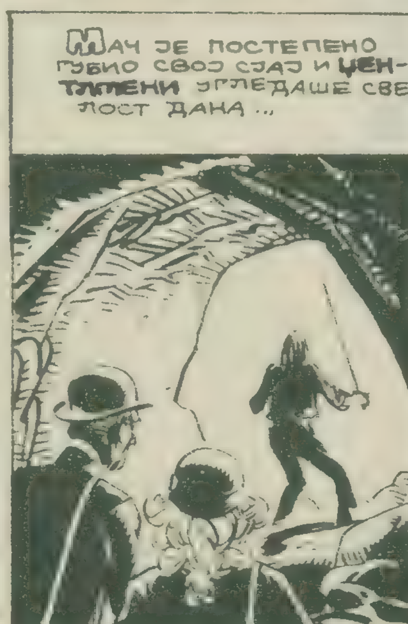

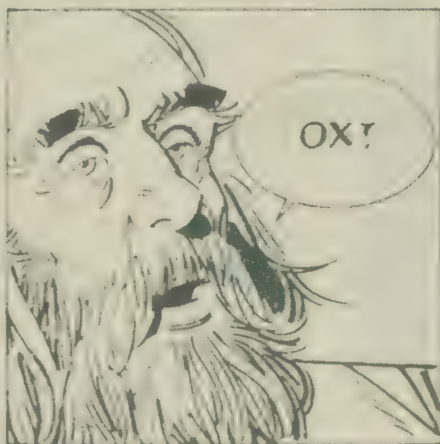

ОНЕСВЕСТИО СЕ!
АЛИ, ТО ЈЕ ...

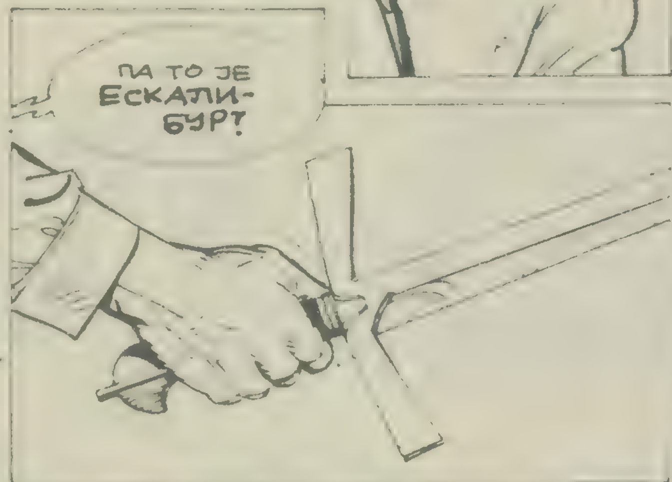

... ПРОРОК ИЗ ХАЈД ПАРКА! ОНАЈ ШТО ЈЕ ИЗЈАВИО ДА ЈЕ РЕИНКАРНАЦИ-ЈА КРАЉА АРТУРА !
ХМ! ЊЕГОВО ЛИЦЕ ПОДСЕЋА МЕ НА НЕКОГ...

ОХ!

ГДЕ САМ? ШТА СЕ ДЕ-СИЛО?

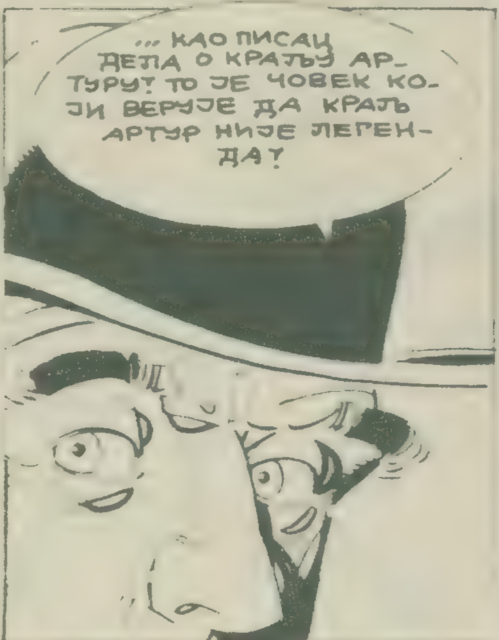

ВРАТИЛИ СТЕ СЕ МЕЂУ ЖИВЕ, ПРОФЕСОРЕ ХАРКЕР!

ВИ ... МЕ... ПОЗНАЈЕТЕ ? АЛИ ... ОВАЈ МАЧ ?!

ПА ТО ЈЕ ЕСКАЛИ-БУР!

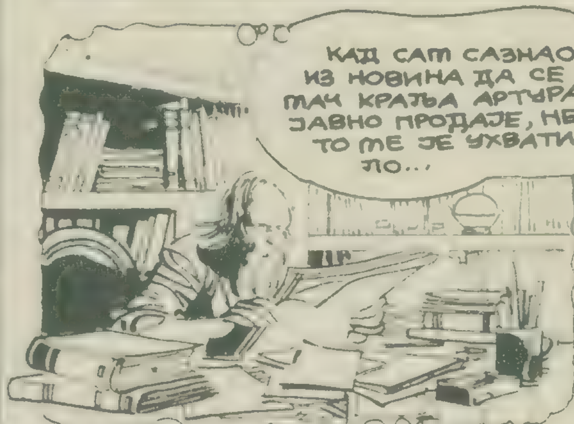

ТАЧНО! ТО ДОКАЗУ-ЈЕ ДА ЈЕ ВАША ТЕОРИЈА ТАЧНА, ПРОФЕСО-РЕ!

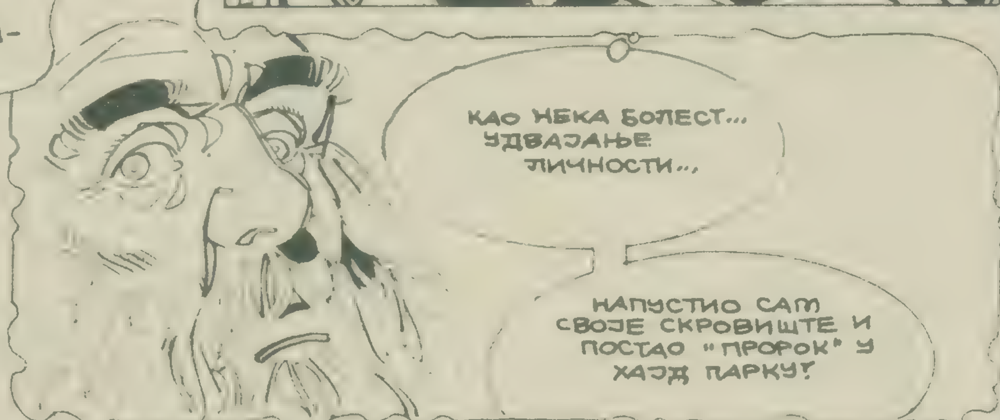

ЈЕ ЛИ ТО СТВАРНО ПРОФЕСОР ХАРКЕР, УЈА-ЧЕ ?
ЗАР НИЈЕ ДИВ-НО?! БИО НАМ ЈЕ ОД ТО-ЛИКЕ ПОМОЋИ...

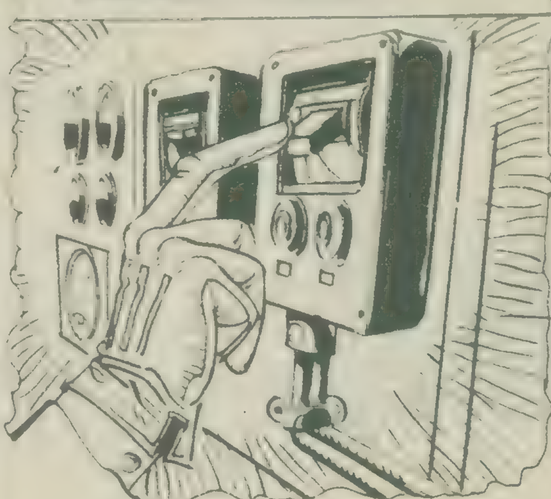

... КАО ПИСАЦ ДЕЛА О КРАЉУ АР-ТУРУ! ТО ЈЕ ЧОВЕК КО-ЈИ ВЕРУЈЕ ДА КРАЉ АРТУР НИЈЕ ЛЕГЕН-ДА!

После разних догодовштина по Италији, џентлмени проналазе у Отранту пророка из Хајд парка који је, у ствари, професор Харкер, и Ескалибур...
Ево човека кога су јавно због тога исмејали!
Каква збрка!

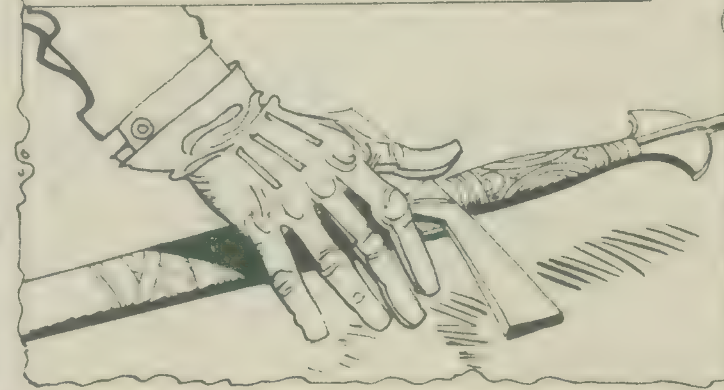

Годинама живим у сенци својих колега! Остала је само успомена...

Кад сам сазнао из новина да се мач краља Артура јавно продаје, нешто ме је ухватило...

Као нека болест... удвајање личности...
Напустио сам своје скровиште и постао „пророк" у Хајд парку!

„На дан лицитације успео сам да уђем у зграду и искључим струју...

И сам не знам како сам стигао у собу где се налазио мач...
Шта тражите ту?!
Излазите!

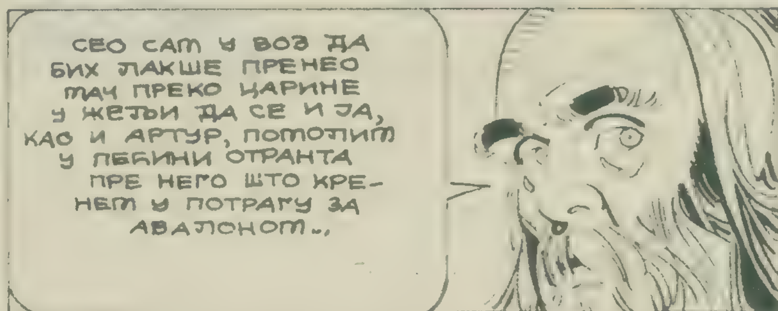

Али, тад сам осетио огромну снагу и посегнуо сам руком за мач...

Пожелео сам да се полицајци не боре...

Бежао сам лондонским улицама... следили су ме колима...

БИЛА ЈЕ ТО ГАВЕЈНОВА БАНДА КОЈУ СМО, ОПЕТ, МИ СЛЕДИЛИ...
МИСЛИЛИ СТЕ ДА ЈЕ МАЧ КОД ЊИХ! А ОН ЈЕ БИО КОД МЕНЕ!

"Пошто сам проучио мапу на дршци мача, открио сам локалитете - Модену, Отранто и Гластонбери..."

СЕО САМ У ВОЗ ДА БИХ ЛАКШЕ ПРЕНЕО МАЧ ПРЕКО ЦАРИНЕ У ЖЕЉИ ДА СЕ И ЈА, КАО И АРТУР, ПОМОЛИМ У ПЕЋИНИ ОТРАНТА ПРЕ НЕГО ШТО КРЕНЕМ У ПОТРАГУ ЗА АВАЛОНОМ...

ОСТАЛО ЗНАТЕ.. УТЕШИО САМ СЕ ТЕК КАД ВАС ЈЕ ГАВЕЈН НАПАО...
СПАСЛИ СТЕ НАМ ЖИВОТ...
МОЈ ЕСКАЛИБУРА МИ ЈЕ ПОМОГЛА ДА ПОВРАТИМ РАЗУМ!

ОВО ЋЕ ВАС ЗАНИМАТИ, ГОСПОДИНЕ ХАРКЕР! ТО САМ УЗЕО ГАВЕЈНУ ПРЕ ИЗЛАСКА ИЗ ПЕЋИНЕ!

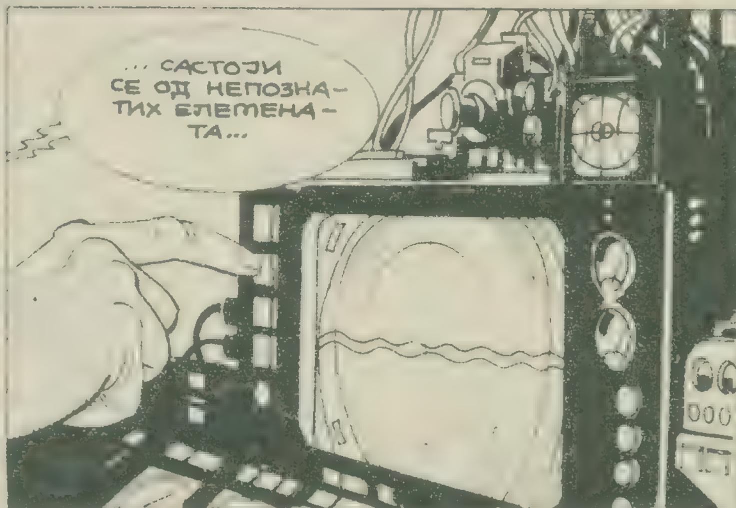

КРСТ ИЗ МОДЕНЕ! САД ЈЕ ЗАГОНЕТКА РЕШЕНА!

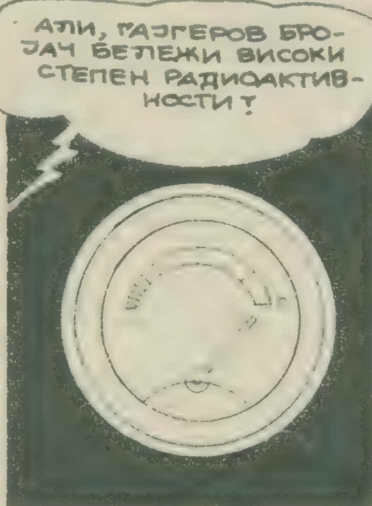

ЈОШ ДА ОБАВЕСТИМО ИНТЕРПОЛ!

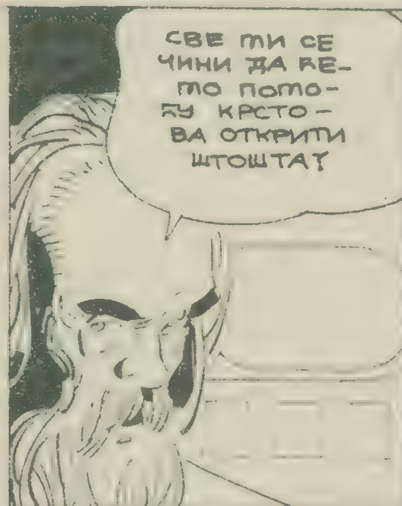

ВРАЋАЊЕ МАЧА БИЋЕ НАША ТАЈНА, А МАЈК НЕКА СЕ ЗАДОВОЉИ ХАПШЕЊЕМ ГАВЕЈНА ЗБОГ ПОКУШАЈА УБИСТВА ШЕСТ ОСОБА!

ДОК ЈЕ ЛОНДОН СПАВАО, У СКОТЛАНД-ЈАРДУ...

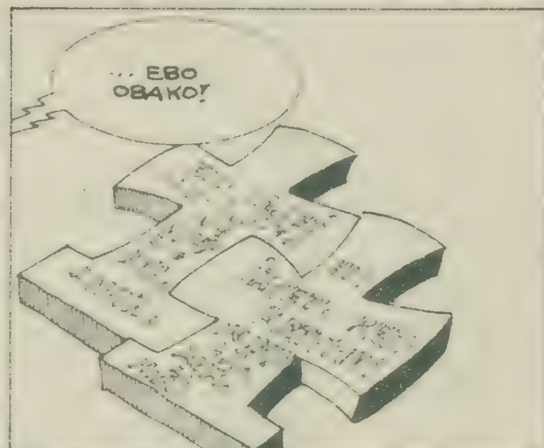

ДРШКА ЈЕСТЕ ИЗ XI ВЕКА, АЛИ СЕЧИВО ОСТАЈЕ ТАЈНА...

... САСТОЈИ СЕ ОД НЕПОЗНАТИХ ЕЛЕМЕНАТА...

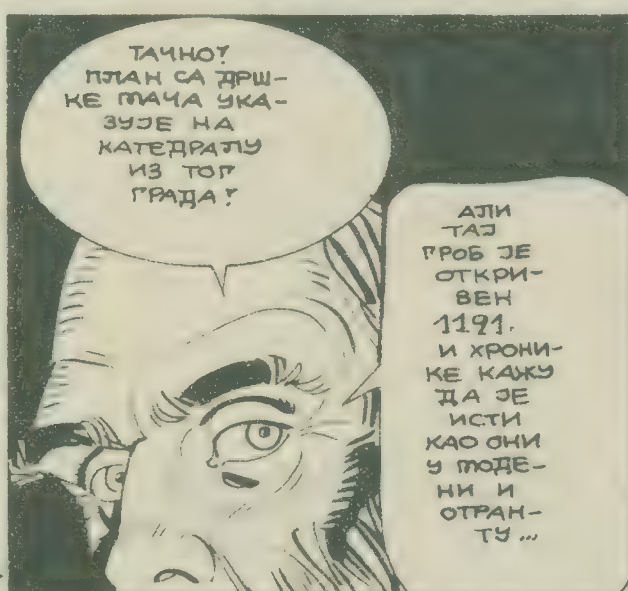

АЛИ, ГАЈГЕРОВ БРОЈАЧ БЕЛЕЖИ ВИСОКИ СТЕПЕН РАДИОАКТИВНОСТИ!

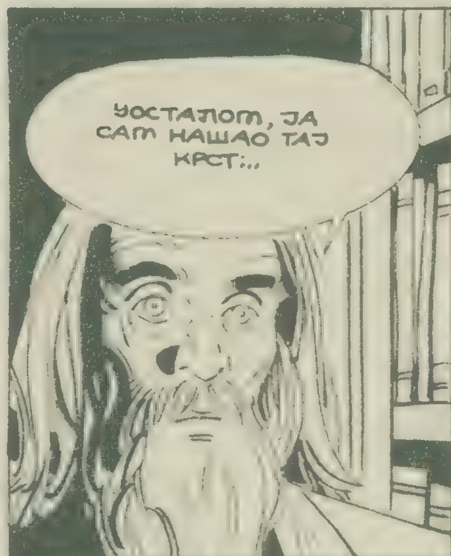

СВЕ ТИ СЕ ЧИНИ ДА ЋЕМО ПОМОЋУ КРСТОВА ОТКРИТИ ШТОШТА!

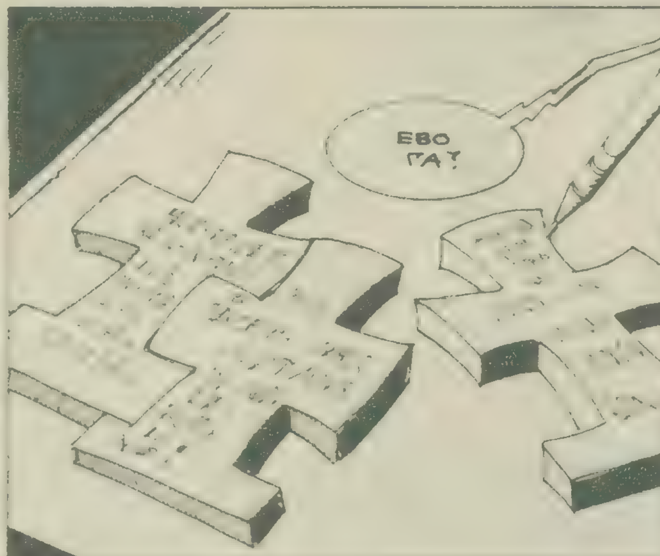

ГЛЕДАЈТЕ, КРСТОВИ СУ ИЗ ЈЕДНОГ КОМАДА МЕТАЛА И МОГУ СЕ УКЛОПИТИ У ЦЕЛИНУ...

... ЕВО ОВАКО!

НЕКА ВРСТА СЛАГАЛИЦЕ?
ЗАИСТА!
НЕДОСТАЈЕ ЈОЈ ЈЕДНО ПАРЧЕ...
ЗАР НИСТЕ ПОМИЊАЛИ ТРЕЋИ КРСТ ИЗ ГЛАСТОНБЕРИЈА?

ТАЧНО! ПЛАН СА ДРШКЕ МАЧА УКАЗУЈЕ НА КАТЕДРАЛУ ИЗ ТОГ ГРАДА!
АЛИ ТАЈ ГРОБ ЈЕ ОТКРИВЕН 1191. И ХРОНИКЕ КАЖУ ДА ЈЕ ИСТИ КАО ОНИ У ЛОДЕНИ И ОТРАНТУ...

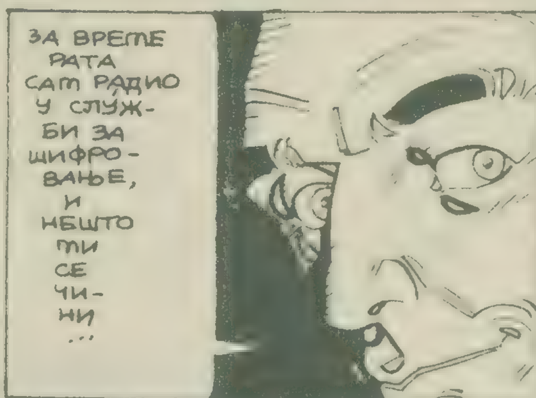

УОСТАЛОМ, ЈА САМ НАШАО ТАЈ КРСТ...

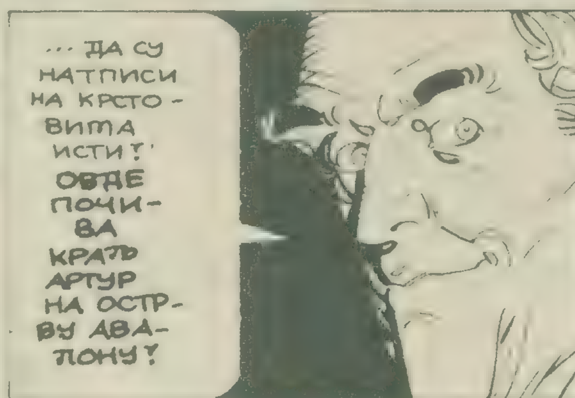

ЕВО ГА!

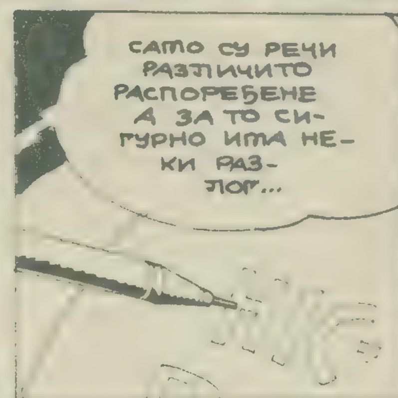

УКЛАПА СЕ!
ХМ!
ОДЛИЧНО!

САД ЈЕ СЛАГАЛИЦА ПОТПУНА!
HIC · IACET
REX · ARTUR
IVS · IN INSV
LA
AVA
LONIA

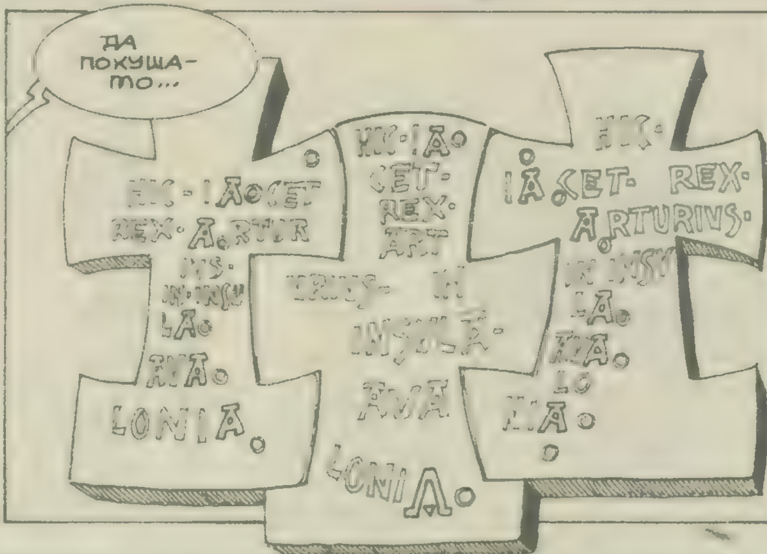

АЛИ НИШТА ЛАКШЕ ЗА ДЕШИФРОВАЊЕ!
МА КОЛИКО ИЗГЛЕДАЛА СЛОЖЕНА, ТАЈНА ЈЕ РЕШЕНА!

ЗА ВРЕМЕ РАТА САМ РАДИО У СЛУЖБИ ЗА ШИФРОВАЊЕ, И НЕШТО МИ СЕ ЧИНИ...

...ДА СУ НАТПИСИ НА КРСТОВИМА ИСТИ! ОВДЕ ПОЧИВА КРАЉ АРТУР НА ОСТРВУ АВАЛОНУ!

САМО СУ РЕЧИ РАЗЛИЧИТО РАСПОРЕЂЕНЕ А ЗА ТО СИГУРНО ИМА НЕКИ РАЗЛОГ...

СВА СЛОВА А СУ ДУБЉЕ УГРАВИРАНА И УЗ СВАКО ИДЕ МАЛИ КРУЖИЋ...

ДА ПОКУШАМО...
HIC · IACET REX · ARTUR IVS · IN INSV LA AVA LONIA
HIC · IA CET · REX · ART VRIVS · IN INSVLA AVA LONIA
HIC · IA CET · REX · ARTURIVS · IN INSV LA AVA LO NIA

ОХО! СЛОВА А ОБРАЗУЈУ КРУГ!

ОКРУЖУЈУ СРЕДЊЕ СЛОВО А?
ИЗУЗЕВ ОНОГ А ДОЛЕ КОЈЕ, КАО У МОДЕНИ И ОТРАНТУ, ИМА СТРЕЛИЦУ!

У СТВАРИ, ОВАКО БИ ИЗГЛЕДАО ПЛАН...
ИЛИ КРУГ...

ЗНАМ ШТА ЈЕ У ПИТАЊУ!

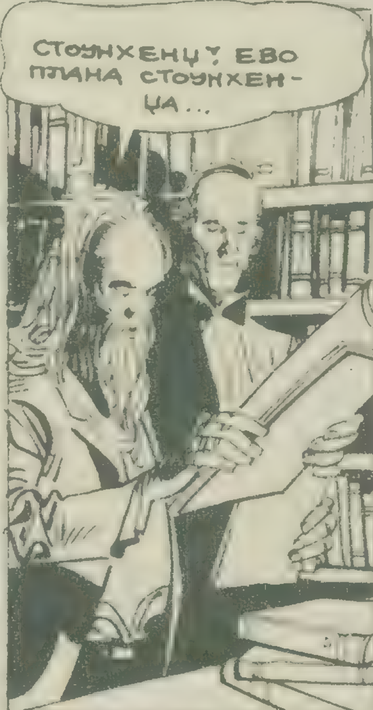

ПЛАН СЕ ОДНОСИ НА ОКРУГЛИ СТО У ВИНЧЕСТЕРУ НА ФАСАДИ КАТЕДРАЛЕ...

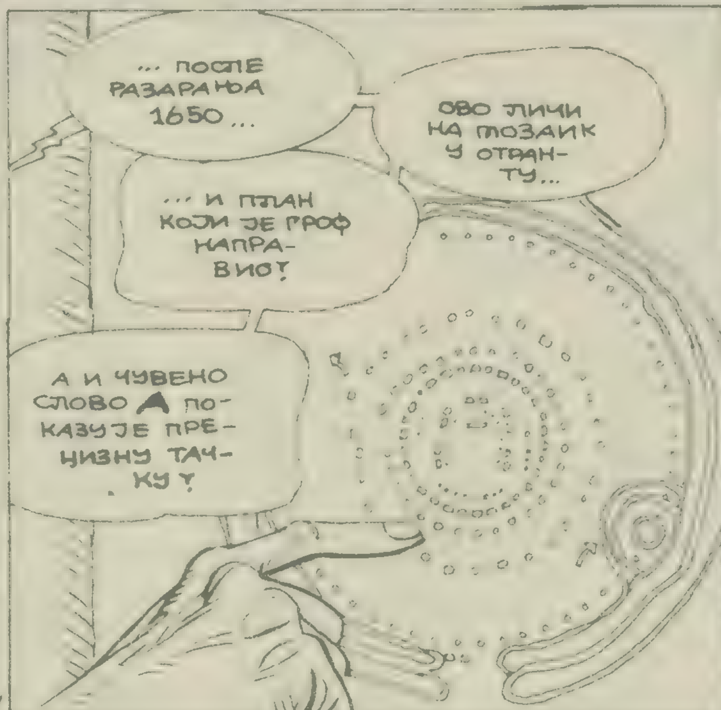

НЕ! ТО ЈЕ У ЗАМКУ ИЗ 1522. И ПРЕДСТАВЉА РУЖУ ТЈУДОРА!

У ПИТАЊУ ЈЕ ЛИНГВИСТИЧКА ЗБРКА! ОКРУГЛИ СТО НИЈЕ ТРПЕЗА...

... ВЕЋ ПРЕ ОКРУГЛИ ПЛАТО... ГЕОГРАФСКИ СЕ НАЛАЗИ ОВДЕ...

ДА ПОГЛЕДАМО У АТЛАС... РЕЦИМО, ЗАМАК СТОКСЕЈ...

СТОУНХЕНЏ! ЕВО ПЛАНА СТОУНХЕНЏА...

... ПОСЛЕ РАЗАРАЊА 1650...
ОВО ЛИЧИ НА МОЗАИК У ОТРАНТУ...
... И ПЛАН КОЈИ ЈЕ ГРОФ НАПРАВИО!
А И ЧУВЕНО СЛОВО А ПОКАЗУЈЕ ПРЕЦИЗНУ ТАЧКУ!

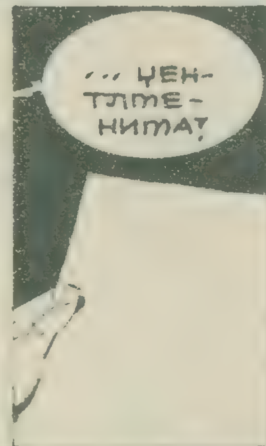

ДВЕСТА КИЛОМЕТАРА ОД ЛОНДОНА, У РАВНИЦИ СОЛЗБЕРИЈА, НАЛАЗИ СЕ АРХЕОЛОШКА ЗАГОНЕТКА, СТОУНХЕНЏ, КАМЕНИ КОМПЛЕКС...

ПРЕТПОСТАВЉАЛО СЕ, ИЗМЕЂУ ОСТАЛОГ, ДА ЈЕ ТО ДРУИДСКО СВЕТИЛИШТЕ, ИЛИ ПРЕБИВАЛИШТЕ ЧАРОБЊАКА МЕРЛИНА! НО, ДАНАС СЕ ЧАК ПОМИШЉА И НА...

...АСТРОНОМСКУ ОПСЕРВАТОРИЈУ, ПОШТО СЕНКЕ МОНОЛИТА СОГРОМНОМ ПРЕЦИЗНОШЋУ ОДРАЖАВАЈУ КРЕТАЊЕ ЗВЕЗДА?

ЏЕНТЛМЕНИ СУ ОДЛУЧИЛИ ДА ОДУ ТАМО УВЕЧЕ, КАД СЕ ТУРИСТИ РАЗИЂУ...
КАД ГОД ОВАМО ДОЂЕМ, ОСЕЋАМ СЕ КАО ИЗГУБЉЕН У СВЕМИРУ...
...ИЛИ ТАКО НЕКАКО...

ПОКУШАЋЕМО ДА РЕШИМО ТАЈНУ ЗАХВАЉУЈУЋИ БАНДИ УБИЦА И...

...ЏЕНТЛМЕНИМА!

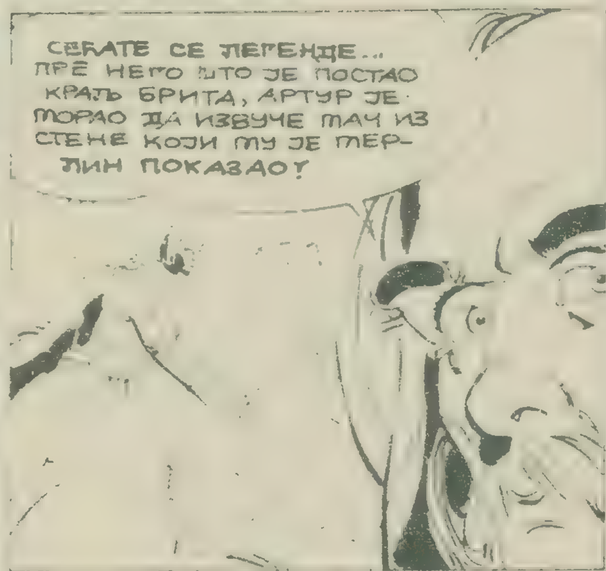

АХА, ЕВО СТЕНЕ ОЗНАЧЕНЕ СЛОВОМ А!

БИЛА ЈЕ ТО ТАЈНА СТАРА 4000 ГОДИНА...
ОВДЕ ЈЕ?
СТЕНА КАО И СВЕ ДРУГЕ...

ТРЕБАЛО БИ ДА ИМА ОЗНАКУ... АХ, ЕВО ЈЕ...

ПУКОТИНА КОЈУ ПОКРИВА МАХОВИНА...
КАО ДА ЈЕ СТВОР КЉУЧАОНИЦЕ! АЛИ, ФАЛИ КЉУЧ...

НАПРОТИВ!

СЕЋАТЕ СЕ ЛЕГЕНДЕ... ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ ПОСТАО КРАЉ БРИТА, АРТУР ЈЕ МОРАО ДА ИЗВУЧЕ МАЧ ИЗ СТЕНЕ КОЈИ МУ ЈЕ МЕРЛИН ПОКАЗАО!

МАЧ ЕСКАЛИБУР!

ДОНЕСИТЕ ГА БРЗО!

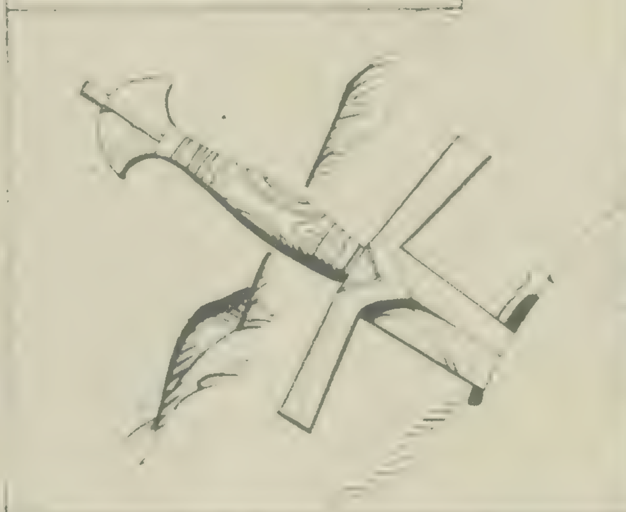

ВАМА ПРИПАДА ЧАСТ, ХАРКЕР! ВИ ТО ЗАСЛУЖУЈЕТЕ!

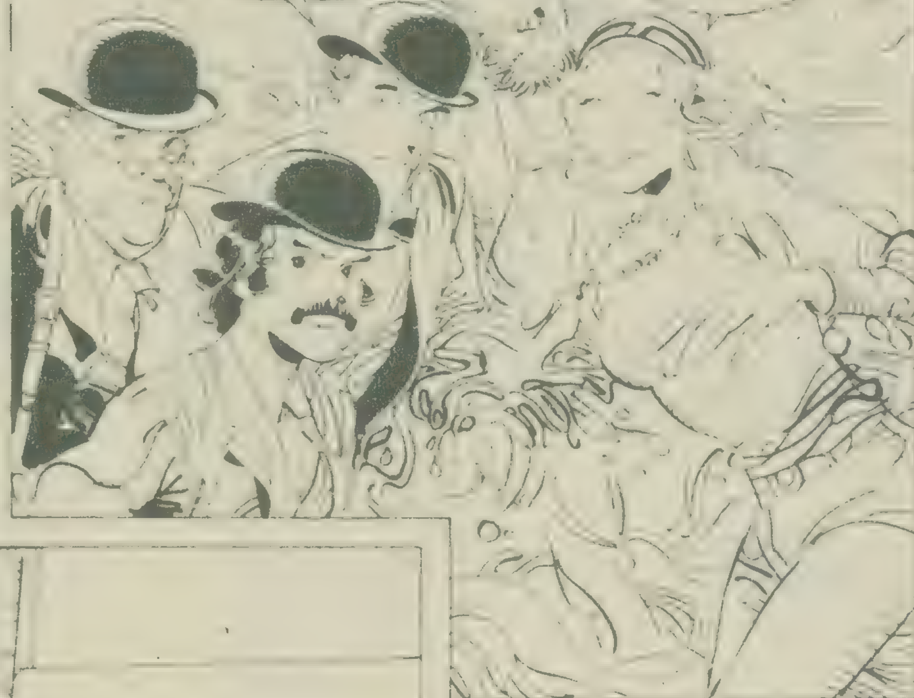

ПОСЛЕ ТОЛИКИХ ВЕКОВА...

... МАЧ СЕ НАШАО НА ПРВОБИТНОМ МЕСТУ...

ТАЈАНСТВЕНИ КОМПЛЕКС МЕГАЛИТА - СТОУН-
ХЕНЏ ... НОЋ ... ПОПРИШТЕ НЕВЕРОВАТНЕ СЦЕ-
НЕ...

ЧОВЕК ИЗ XX ВЕКА ПОНАВ-
ЉА ОБРЕДНИ ЧИН ИЗ ЛЕГЕН-
ДЕ О КРАЉУ АРТУРУ, ВРАБА-
ЈУЋИ МАЧ У СТЕНУ...

... БЉЕСНУЛА ЈЕ НЕСТВАР-
НА СВЕТЛОСТ...

ЗАТИМ...
ХМ, ОДЛИЧНО...
ОХ!

ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ СВЕ СЕ ПРОМЕ-
НИЛО...
НЕМО-
ГУ-
ЋЕ?
САЊАМ ЛИ?!
УШТИНИТЕ
МЕ?

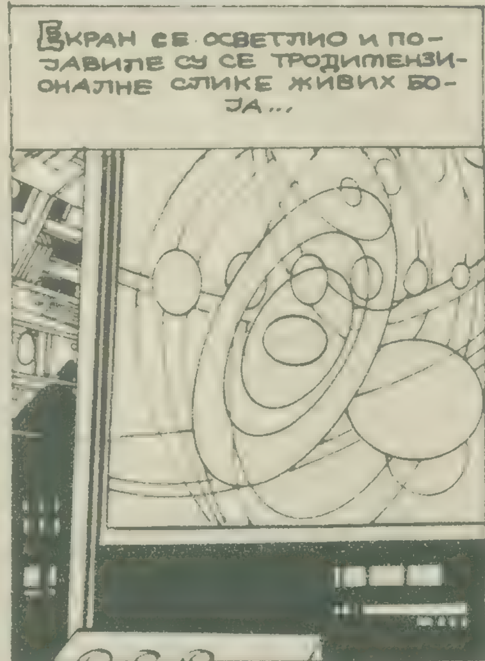

ДОБРО
ДОШЛИ
У АВА-
ЛОН,
ПРИЈА-
ТЕЉИ!

АВА-ЛОН!
ОСТРВО ГДЕ ЈЕ КРАЉ АРТУР НЕСТАО!
КО ЈЕ ОНО ?

ЈА САМ МИРДИН И РАЗГО-ВАРАМ С ВАШИМ ДУХОМ НА МЕСТУ ГДЕ СЕ ВИ НАЛА-ЗИТЕ И У ВАШЕ ВРЕМЕ, А НЕ ДРУГДЕ У СВЕМИРУ...

СТАРО ГАЛСКО ИМЕ ЗА МЕРЛИНА!

ЗВАЛИ СТЕ МЕ! ПОШТО ПОСЕДУЈЕТЕ МОЋНИ МАЧ, ДОСТОЈНИ СТЕ ДА ВАС УПОЗНАМ...
СЛИКЕ СЕ СТВА-РАЈУ У ВАШЕМ СРЦУ! ОНО ШТО ЈЕ БИЛО ПО-НОВО ЋЕ ОЖИВЕ-ТИ И ВИ ЋЕТЕ СХВАТИ-ТИ!

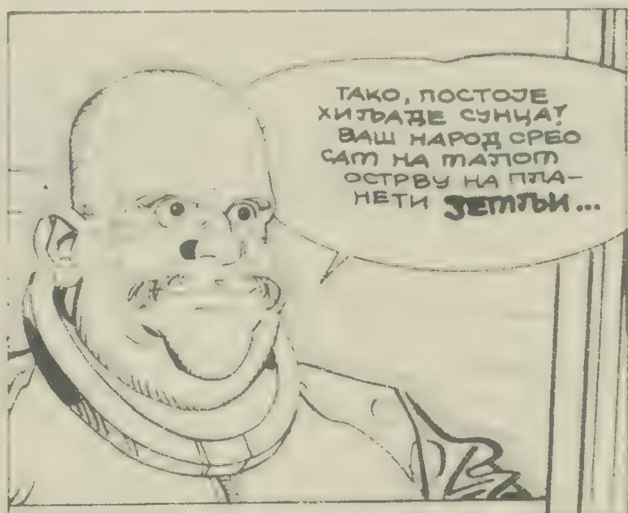

ЕКРАН СЕ ОСВЕТЛИО И ПО-ЈАВИЛЕ СУ СЕ ТРОДИМЕНЗИ-ОНАЛНЕ СЛИКЕ ЖИВИХ БО-ЈА...

ПОЈАВИЛА СЕ СЦЕНА ОД ПРЕ 100.000 ГОДИ-НА...

ТХА!
ТХА!
ТХА!

ВИИИИИИИ!

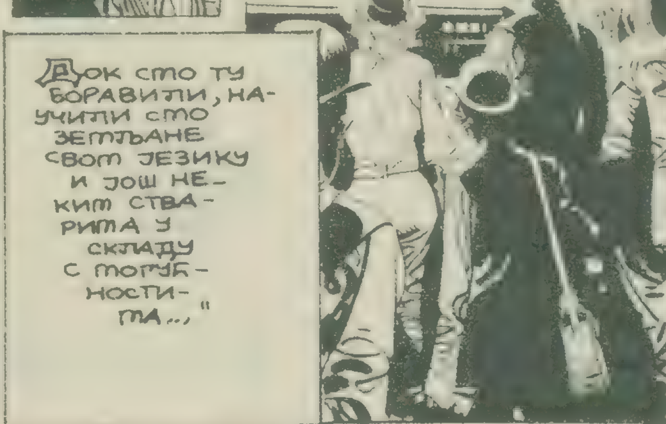

ТАКО, ПОСТОЈЕ ХИЉАДЕ СУНЦА! ВАШ НАРОД СРЕО САМ НА МАЛОМ ОСТРВУ НА ПЛАНЕТИ ЗЕМЉИ...

МЕРЛИН ЈЕ, ДАКЛЕ,..

ВАНЗЕМАЉАЦ!

ЗБОГ КВАРА НА БРОДУ, СПУСТИО САМ СВ СА СВОЈИХ ДЕВЕТ ЉУДИ ДА ГА ОПРАВИМО...
ТО ЈЕ ДЕВЕТ ВИЛА ИЗ ЛЕГЕНДЕ!

ВАШ НАРОД ПОНЕО СЕ БРАТСКИ ПРЕМА МОЈИМ ЉУДИМА ...

ДОК СМО ТУ БОРАВИЛИ, НАУЧИЛИ СМО ЗЕМЉАНЕ СВОМ ЈЕЗИКУ И ЈОШ НЕКИМ СТВАРИМА У СКЛАДУ С МОГУЋНОСТИМА..."

ТО ЈЕ ЈЕЗИК КИМБРА!
АКО ЈЕ ОВО САН, ЗАШТО САМ БУДАН?

ВАШ МИРНИ НАРОД ПОЧЕО ЈЕ ДА УЗНЕМИРАВА СУСЕДНО МОЋНО НАОРУЖАНО ПЛЕМЕ..."

МИ СМО ОДЛУЧИЛИ ДА КИМБРИМА ПОМОГНЕМО И ДА ИМ ДАМО ЈЕДНО СРЕДСТВО ЗА ОДБРАНУ...
МЕЂУ ЊИМА ИСТИЦАО СЕ МУДРОШЋУ И ХРАБРОШЋУ НЕКИ АРТ...

АРТЕ, УЗМИ ОВАЈ МАЧ! С ЊИМ СИ НЕПОБЕДИВ! АКО ГА ЗЛОУПОТРЕБИШ, СТИЋИ ЋЕ ТЕ НАША ОСВЕТА!

И ТАКО ЈЕ АРТ ОСЛОБОДИО СВОЈЕ ПЛЕМЕ...

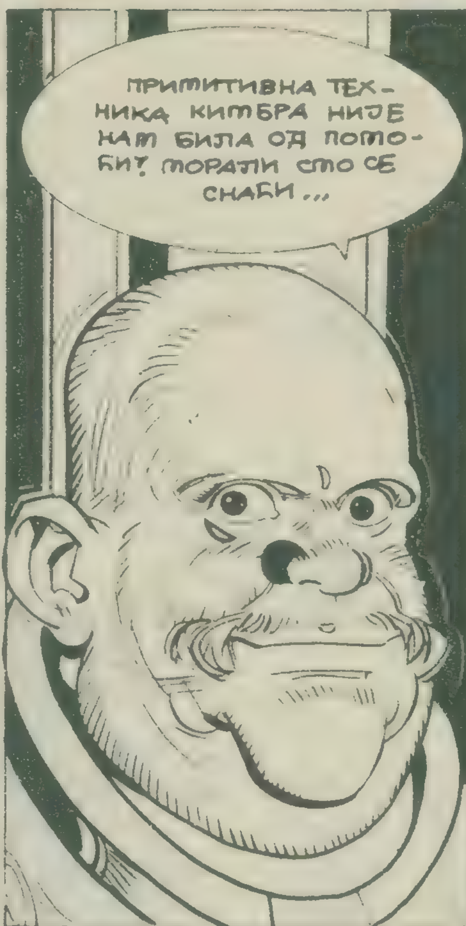

ПРВИ ВИТЕЗОВИ ОКРУГЛОГ СТОЛА!

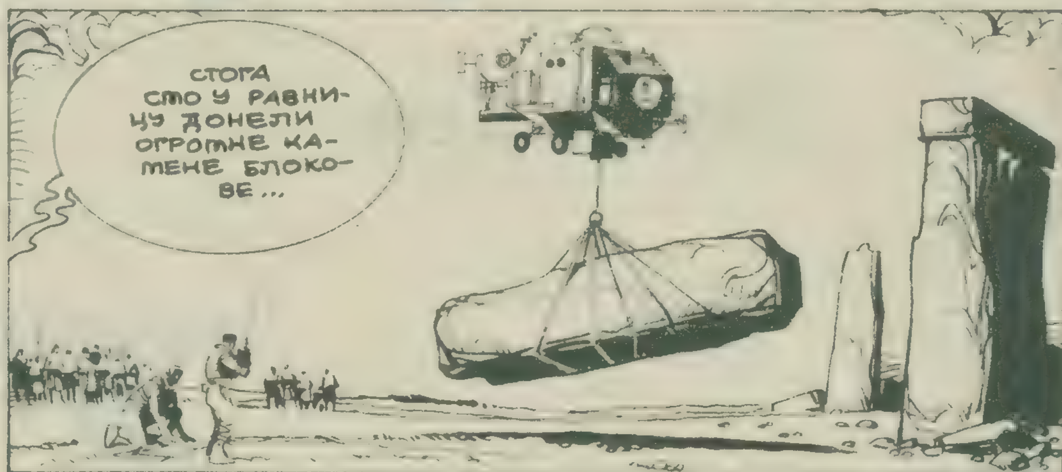

ЕСКАЛИБУР ЈЕ ВАСИОНСКО ОРУЖЈЕ!

ДА ЛИ ТО ЗНАЧИ ДА СУ НАШИ ПРЕЦИ БИЛИ У САВЕЗУ СА ВАНЗЕМАЉЦИМА?

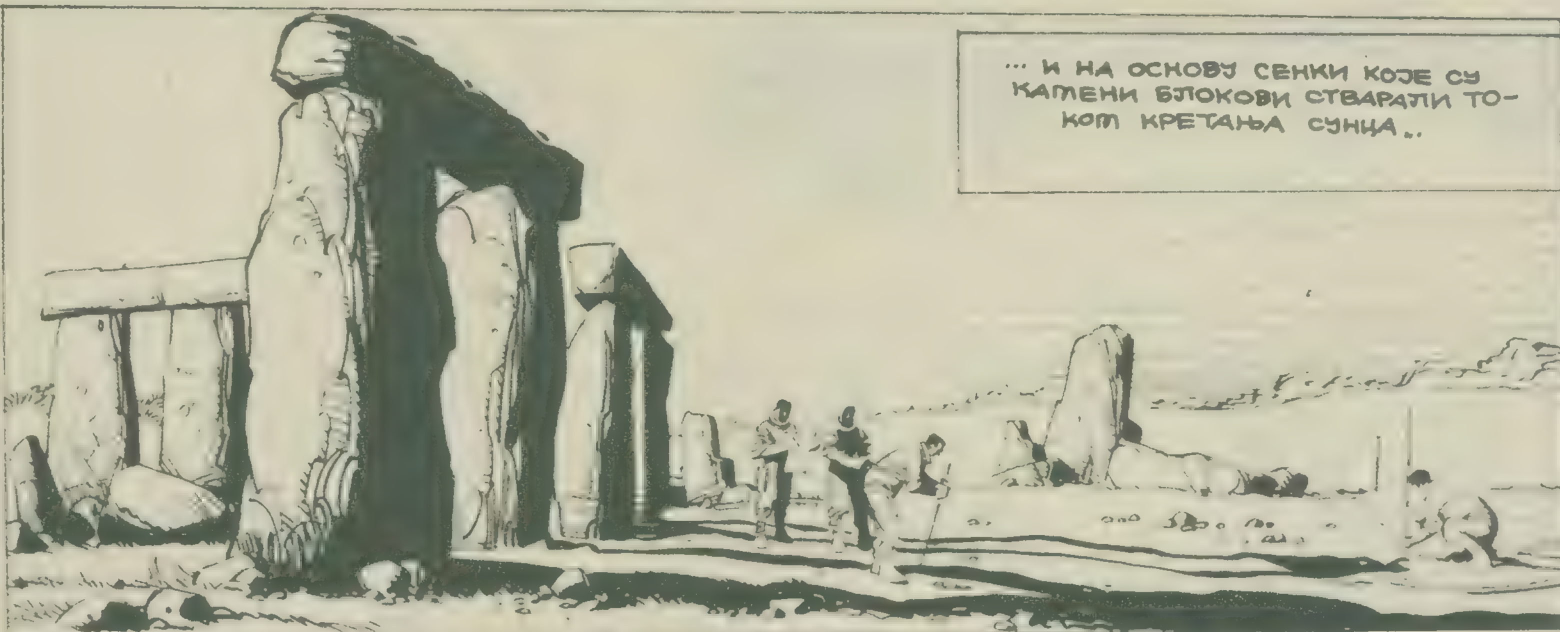

ТИШИНА, МОЛИМ!

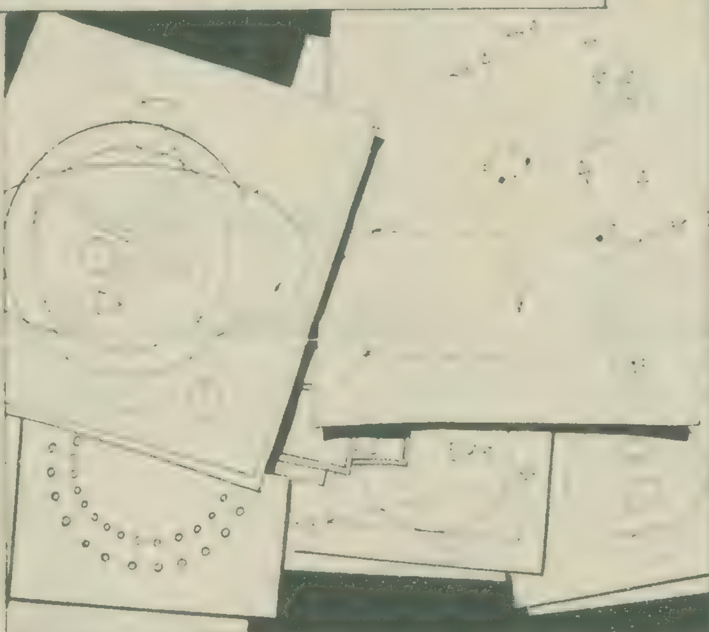

БРОД ЈЕ БИО ОПРАВЉЕН ИЗУЗЕВ УРЕЂАЈА ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ ПОЛОЖАЈА БРОДА МЕЂУ НЕБЕСКИМ ТЕЛИМА...

ПРИМИТИВНА ТЕХНИКА КИМБРА НИЈЕ НАМ БИЛА ОД ПОМОЋИ! МОРАЛИ СМО СЕ СНАЋИ...

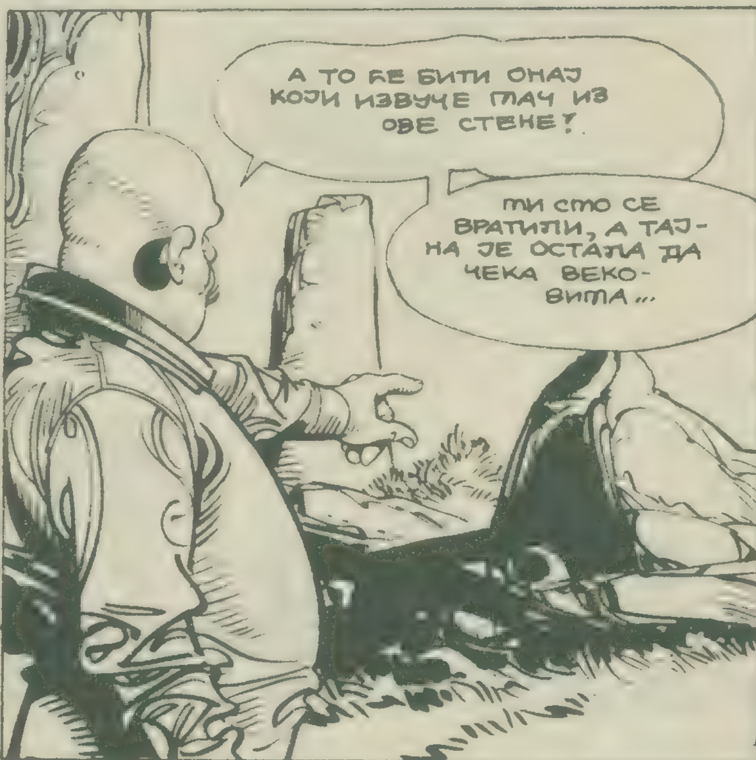

СТОГА СМО У РАВНИЦУ ДОНЕЛИ ОГРОМНЕ КАМЕНЕ БЛОКОВЕ...

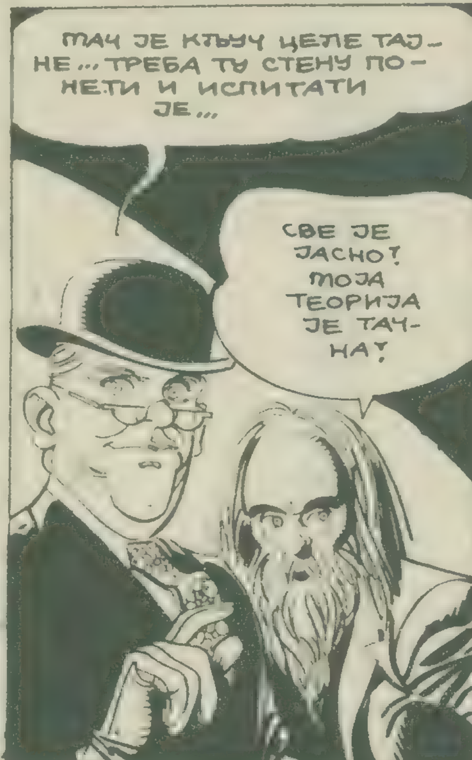

"РАДИЛИ СМО НА ОСНОВУ ШЕМЕ ДОБИЈЕНЕ ПОМОЋУ КОМПЈУТЕРА У БРОДУ...
13

... И НА ОСНОВУ СЕНКИ КОЈЕ СУ КАМЕНИ БЛОКОВИ СТВАРАЛИ ТОКОМ КРЕТАЊА СУНЦА..

НАША МИСЛЕЋА МАШИНА ИЗРАЧУНАЛА ЈЕ НАШ ПОЛОЖАЈ У ВАСИОНИ, ТЕ СМО МОГЛИ ДА СЕ ВРАТИМО КУЋИ..."

МИ ОДЛАЗИМО, АРТ! МАЧ ТИ ОСТАВЉАМО! КАД ОСТАРИШ, ДАЈ ГА ДОСТОЈНОМ НАСЛЕДНИКУ...

А ТО ЋЕ БИТИ ОНАЈ КОЈИ ИЗВУЧЕ МАЧ ИЗ ОВЕ СТЕНЕ!
МИ СМО СЕ ВРАТИЛИ, А ТАЈНА ЈЕ ОСТАЛА ДА ЧЕКА ВЕКОВИМА...

МАЧ ЈЕ КЉУЧ ЦЕЛЕ ТАЈНЕ... ТРЕБА ТУ СТЕНУ ПОНЕТИ И ИСПИТАТИ ЈЕ...
СВЕ ЈЕ ЈАСНО! МОЈА ТЕОРИЈА ЈЕ ТАЧНА!

ДОКУМЕНТА СЕ НЕ СЛАЖУ ЗАТО ШТО ЈЕ БИЛО МНОГО КРАЉЕВА ПО ИМЕНУ АРТУР, А МАЧ ЈЕ ИШАО ИЗ РУКЕ У РУКУ...

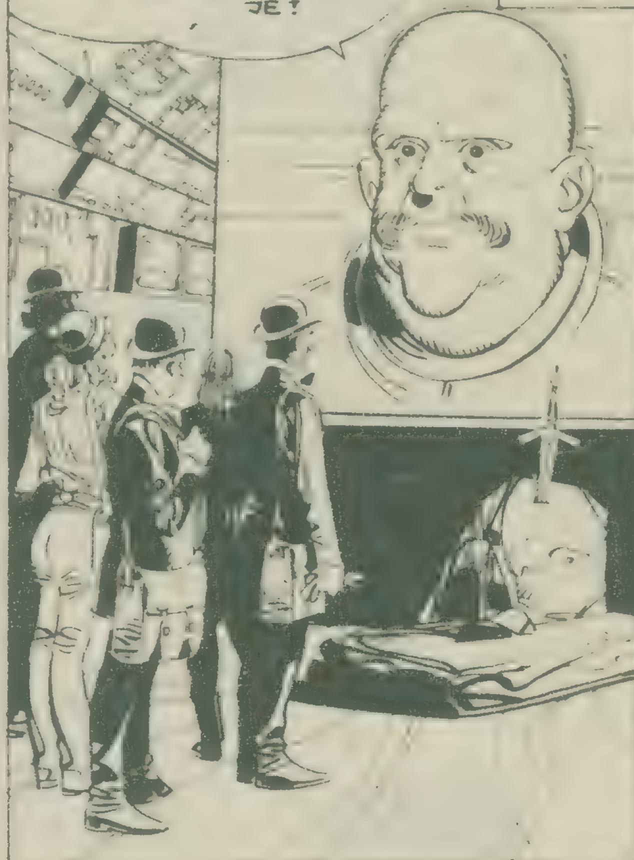
ВЕКОВИМА, СВЕ ДО 1100. ГОДИНЕ, ЕСКАЛИБУР ЈЕ ДОЛАЗИО У РУКЕ САМО НАЈБОЉИХ И ТАКО СЕ СТВОРИЛА ЛЕГЕНДА...

... О ВИТЕЗОВИМА ОКРУГЛОГ СТОЛА, МЕРЛИНУ И ДЕВЕТ ВИЛА...

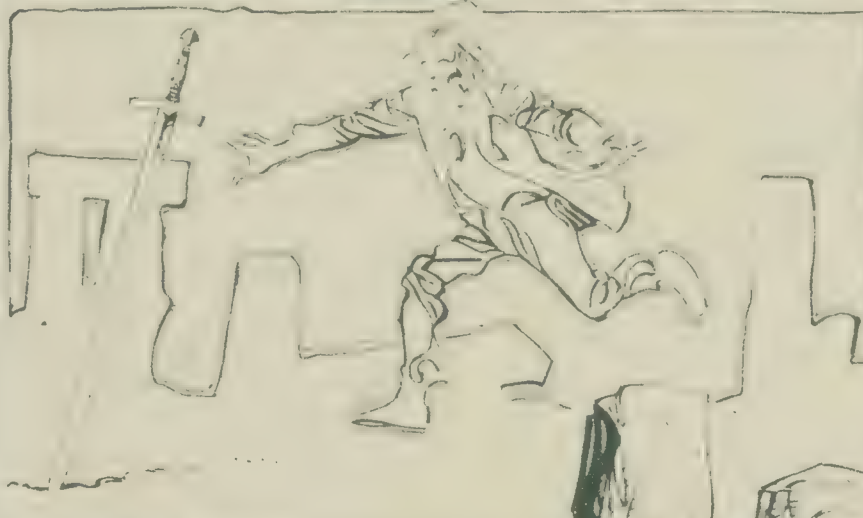

ХОЋУ ЈОШ НЕШТО ДА САЗНАМ! АКО ИЗВУЧЕТЕ МАЧ...
НЕ ГОВОРИТЕ, ВАЉДА, ОЗБИЉНО, ХАРКЕР!

ЗНАЊЕ НИЈЕ НИШТА ПРЕМА ЖИВОТУ!

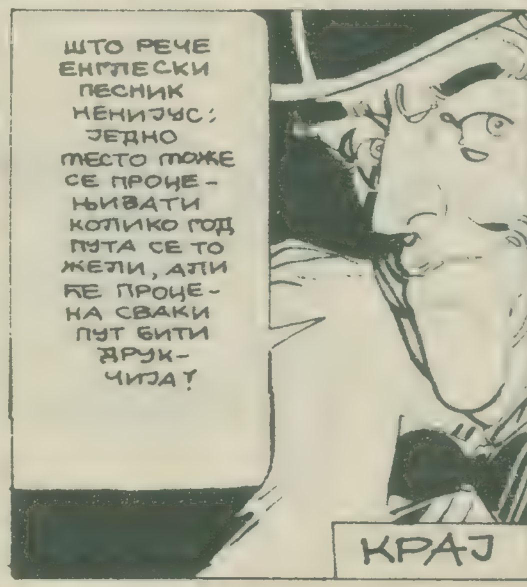

ШТА ЈЕ САД?!
СВЕ ЈЕ КАО ПРЕ!

ГДЕ ЛИ СЕ ХАРКЕР САКРИО?

НЕСТАО ЈЕ!
КАО МАЧ И СВЕ КАМЕЊЕ ИЗ СРЕДИШТА!
НЕМОГУЋЕ!

БОЉЕ ЈЕ ОВАКО! ХАРКЕР ЈЕ ЖЕЛЕО АВАЛОН, ПА ЈЕ И ОСТАО ТАМО!

ШТО РЕЧЕ ЕНГЛЕСКИ ПЕСНИК НЕНИЈУС: ЈЕДНО МЕСТО МОЖЕ СЕ ПРОЦЕЊИВАТИ КОЛИКО ГОД ПУТА СЕ ТО ЖЕЛИ, АЛИ ЋЕ ПРОЦЕНА СВАКИ ПУТ БИТИ ДРУКЧИЈА!
КРАЈ

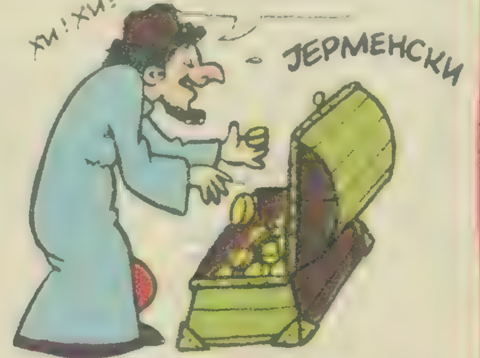
10×10

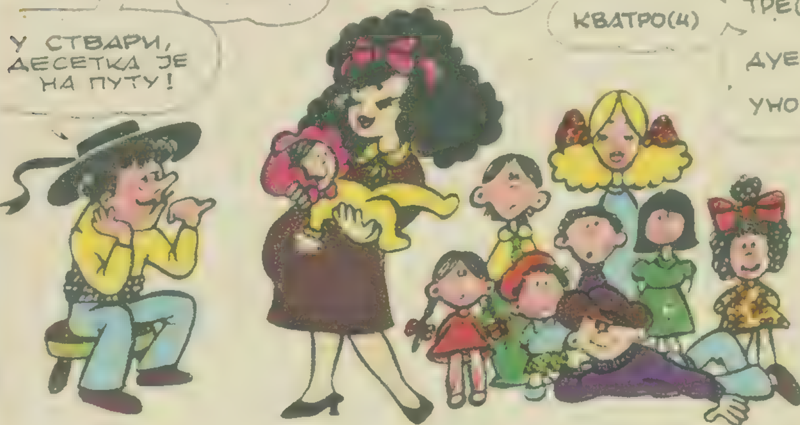
НАУЧИ ДА БРОЈИШ ДО 10 НА 10 ЈЕЗИКА

(ХОЛАНДСКИ, ЈАПАНСКИ, ЈЕРМЕНСКИ, ИТАЛИЈАНСКИ, ЧЕШКИ, АФРИКАНЕРСКИ, ХИНДИ, ЛИТВАНСКИ, УКРАЈИНСКИ, ХАУЗА)

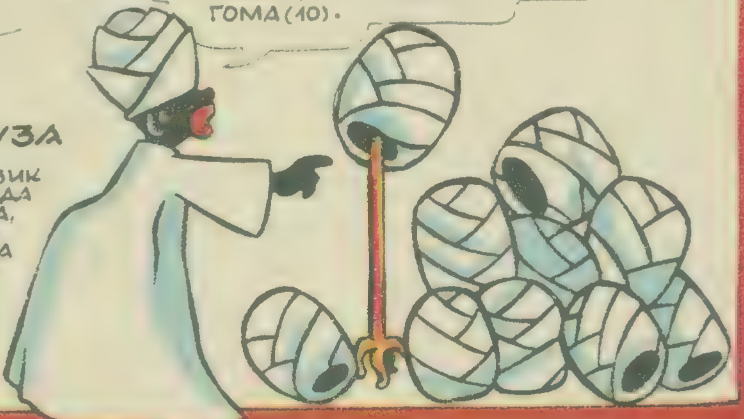

НАПАД НА ЦЕЉСКИ СТАРИ ПИСКЕР

НОБ: крај 1944.

На фотографији снимљеној по завршетку рата: доле, слева надесно: Рико Пресингер – Жарко, Иван Гробелник, Мартин Кланчишар – Нанде и Доминик Лебич – Борис. Горе: Јоже Габер – Брус и Јоже Зелинка – Очка. Недостаје чувар затвора Иван Град.

НЕОБИЧНА МАЛА КОЛОНА ПРЕДВОЂЕНА „ГЕСТАПОВЦЕМ" ЖУРНО ЈЕ КОРАЧАЛА УСНУЛИМ ГРАДОМ... ГРУПУ ПОЛИТИЧКИХ ЗАТВОРЕНИКА ЧЕКАО ЈЕ, СУТРА УЈУТРО, ПУТ НА ГУБИЛИШТЕ

Враћајући се са састанка у Драмлама крај Цеља 29-годишњи активиста Ослободилне фронте Рико Пресингер – Жарко није успевао да одагна слутњу. Мучила га је, као и све на састанку који је водио Сергеј Крајгер, судбина родољуба у злогласном цељском затвору Стари пискер. У дворишту робијашнице стрељана су 374 затвореника, не рачунајући оне којима је Стари пискер био само успутна станица за неко друго губилиште. Пресингера, и не само њега, забрињавала је и судбина две тек ухваћене скојевке. Шта ако проговоре?

У кући сељака Турнишека, после разговора са партизаном Бојаном, Пресингеру је на ум пала више него смела идеја: ослободити политичке затворенике из Старог пискера. Али како? Затвор је изузетно добро чуван, ту су алармни уређаји, дању га штити 25 добро наоружаних стражара, ноћу девет. Можда је то прилика? Ту је и Иван Град, један од чувара који је већ неколико пута помогао покрету. Није било времена за оклевање и Пресингер је с Домиником Лебичем – Борисом отишао код Града. Договор је био брз, тим пре што је једна од заробљених скојевки долазила на састанке у Градову кућу, и постојала је могућност да и чувар буде откривен.

Још једно Градово обавештење утицало је да се група од шест активиста (Пресингер, Лебич, Иван Гробелник, Мартин Кланчишар – Нанде, Јоже Габер – Брус и Јоже Зелинка – Очка) одлучи да одмах, 14. децембра 1944, крене у акцију. Немци су намеравали да сутрадан у зору одведу 80 затвореника на стрељање у Марибор.

Под кестеновима

Одлука да се одмах крене у акцију донесена је и због тога што је те ноћи на капији Старог пискера стражар требало да буде Иван Град.

План је морао да се мења на лицу места: свако од њих ће, због патрола после полицијског часа, заузети бусију испод једног кестена и ту чекати. Договорили су се да двојица, Пресингер и Габер – у немачким униформама, и Кланчишар у цивилу као гестаповац наизглед спроводе тројицу „ухапшених" партизана и тако, колико је то могуће, безбедно стигну до затвора. Спроводници ће, нормално, носити пушке о рамену док ће „ухапшенима" машинке бити испод пелерина.

Најтежи део акције, причају данас преживели, било је то чекање под кестеновима – пуна три и по часа! На десетак корачаји од њих пролазиле су немачке патроле. Петнаестак минута пре два сата необична колона упутила се улицама Цеља према Старом пискеру. Прво опрезно, а онда све жустријим кораком.

Испод светиљке на главном улазу у затвор колона је приметила крупну прилику Ивана Града. Чекао их је по договору с батеријском лампом тачно у одређено време.

Даље се све одвијало муњевито: заробљена су два стражара који су спавали у стражарници, један од њих, Словенац, морао је да помогне у откључавању ћелија. У стражари на капији остао је Пресингер да пази на улаз и редовну телефонску контролу. На првом спрату, заробљено је преосталих пет стражара. Проблем је настао с управником зат... бунован, никако није схватао ... су партизани продрли у Стари пискер; чак се окренуо на другу страну и наставио да спава. Тек га је цев прислоњена на слепоочницу уверила да се дошљаци не шале. Једва се обукао и отишао у просторију у којој су већ били остали стражари.

До тада је све текло по плану. Мука је настала кад је почело откључавање ћелија са родољубима, посебно оним који су били одвојени за транспорт у Марибор и погубљење: „Нећемо напоље, побићете нас, ви сте провокатори и издајници".

Различите процене

У међувремену, доле у стражарници, Рико Пресингер је био на правим мукама јер је два пута морао да одговора на телефонску контролу. Оба пута се снашао и поспаним гласом, глумећи уз то и мрзовољу, одбрусио да је у затвору све у реду. Онда је истргао жице из зида јер су се већ чули кораци низ дрвене степенице, заточеници су силазили у двориште. Пресингер је, глумећи немачког стражара, још једном изишао испред затвора да провери стање на улици. Баш у том тренутку наишла су двојица полицајаца и, за тренутак, застала.

Пресингер је прописно салутирао, мада није могао да заустави дрхтање. Из затворског дворишта на улици се сасвим добро чуло жагорење масе. Полицајци су почели нешто да шапућу међу собом и онда – продужили. Унутра, ослобођени затвореници сада су хтели што пре, без икаквог реда, напоље. Но, у дворишту није било Лебича и Габера, остали су негде у ходницима. Један је пошао да их тражи, али и он се задржао. Чекања више није смело да буде јер се акција, уместо предвиђених пола сата, продужила већ на 45 минута. У међувремену је Иван Град, на бициклу, пошао у обилазак околине, за сваки случај.

На крају, група активиста Ослободилне фронте успела је да умири заробљенике па су сви, дисциплиновано, напустили Стари пискер. Договор је био да сваки од њих пође на своју страну, али се око 60 њих прикључило ослободиоцима и са њима стигло у партизанске јединице.

У три сата Немци су сазнали за напад на затвор, али је било сувише касно да нешто предузму. У извештају немачкој команди за Штајерску, број 914/44 поред осталог стоји да је „група од 18 бандита напала затвор и ослободила 125 затвореника који су, због касне пријаве, успели да побегну..."

Са том немачком проценом, о броју ослобођених не слажу се они који су их ослободили. Процењују да је ослобођено најмање 300 људи, из простог разлога што је затвор био дупке пун (450 до 500 људи) а на слободи се нашла већина затвореника, остављени су само криминалци. Та бројка ушла је и у Војну енциклопедију, али је, кажу, важније што је акција ослобађања заточених у Старом пискеру била највећа те врсте у Словенији и што су је извела само шесторица.

Петар Милатовић

БИЈЕТЕ ЛИ ДЕЦУ?

ДЕТЕ ЈЕ ДЕТЕ ДА ГА ВОЛИТЕ И РАЗУМЕТЕ

У БРИТАНИЈИ ПОСТОЈИ НАЦИОНАЛНО УДРУЖЕЊЕ ЗА ЗАШТИТУ ДЕЦЕ ОД ЗЛОСТАВЉАЊА, У СКАНДИНАВИЈИ ЗАКОН ПРОТИВ БАТИНА. А КОД НАС?

Догодило се недавно, у првом разреду једне београдске школе; по образу шестоипогодишњег детета, пукао је шамар. Млада васпитачица била је нешто љута. Много љута...

Шамар пред свим ученицима, на самом почетку увођења детета у школу, која ће дуго трајати, и неће бити лака! Мајка није хтела с тим да се помири и, како у самој школи није добила задовољавајуће објашњење, она се преко новина, под пуним именом,презименом и адресом, обратила јевности и „надлежнима".

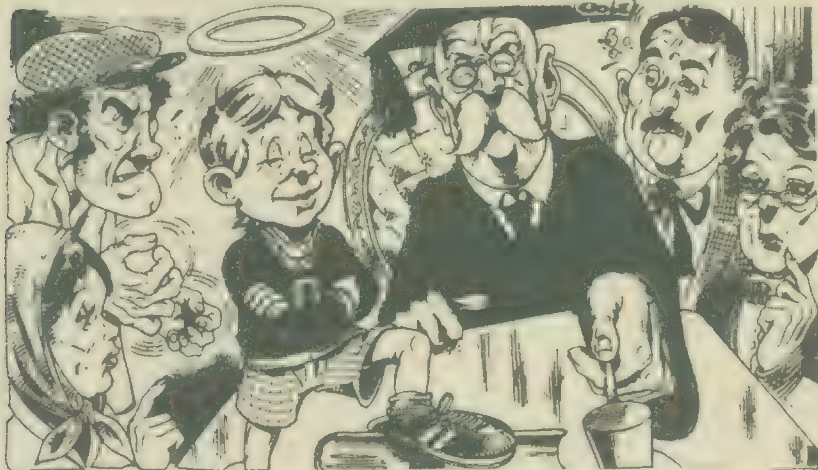
Мајци нико од надлежних није одговорио, али су просветни органи имали довољно здравог разума и млада „темпераментна" (љутита) васпитачица више се није појавила у тој школи. У нашим школама, бар званично, понижавање деце батинама није ни законито ни дозвољено. Што се незваничне праксе тиче – питајте децу!

Али, не расуђују сви родитељи исто. О томе сведочи хрпа увредљивих, углавном анонимних, писама којима је ова мајка била засута. Испало је, некако, да су писци тих писама, и сами очеви и мајке, на страни „јадне" васпитачице, другим речима они су за батинање малишана по јаслицама, обдаништима, школама...

Многи родитељи, дакле, кажњавају децу батинама и немају ништа против да исте васпитне мере примењују и васпитачи, учитељи, наставници. Можда понеко и има нешто против, али ћути да детету не би направио још гору ситуацију у школи.

Тако смо се лепо удружили да клинцима на време утерамо страх у кости како би од њих постали добри и успешни људи који ће то исто да раде са својим потомством!

Шта деца да предузму да се одбране од оваквог „васпитања". Могу да плачу. Милиција или нека слична установа умешаће се, углавном прекасно, у случајевима када неко, у слепом гневу, повреди рођено дете. Или када се сама деца одлуче на неки очајнички корак из силног страха од родитељске казне.

Илустровао ДИМИТРИЈЕ КОСТИЋ

Све до Европског суда

Још није заборављена трагедија која се догодила у Бору пре две године када су се брат и сестра, тринаестогодишњи дечак и петогодишња девојчица, бацили кроз прозор због, како су навели у опроштајном писму, страха од батина, јер су испржали тепих у спаваћој соби родитеља!

Ни у другим земљама деци не цветају руже. Према обично непотпуним статистикама, које чак и не обухватају све континенте, сваке седмице бар једно дете у свету умире од повреда које су му нанели родитељи или старатељи! Није увек реч о батинама: неко ће малог кривца казнити вишедневним гладовањем, неко ће, као што се догодило у Аустрији, дете стрпати у каду с водом, а неко ће свог малишана ударити првим предметом који му се нађе при руци. Не постоји нормалан родитељ који ће то учинити намерно, али, ето, у нервози неки постају „ненормални", што их, ни у ком случају, не оправдава.

У Великој Британији је јула ове године свечано прослављена стогодишњица постојања Националног удружења за заштиту деце од злостављања који је основао човекољубац Бенџамин Вон. Од оснивања до сада Удружење је заштитило око девет милиона напуштене, запуштене, малтретиране деце. Данас двеста тридесет такозваних инспектора решава проблеме око педесет хиљада деце годишње. Они преко плаката, радија и телевизије поручују становницима Британије:

„Ако знате, или сумњате, да је неко дете угрожено, одмах се обратите најближој канцеларији Удружења за заштиту деце од злостављања. Свако одуговлачење може да буде судбоносно. Адреса и број телефона..."

Све је то лепо и красно, само што је у тој истој Британији батинање у школама не само „по слову закона", већ га већина родитеља и подржава. Пре годину и по дана (о чему је „Забавник" својевремено и писао) неки родитељи, који нису делили опште мишљење да је батина из раја изашла, морали су да се обрате Европском суду за људска права у Стразбуру како би за своју децу изборили право да их у школи ослободе телесног кажњавања. Суд је одлучио у њихову корист.

Прва дечија тужба

Скандинавске земље представљају частан изузетак. Године 1979. у Шведској је донет закон којим је забрањено физичко кажњавање деце. То је први закон против батина у историји.

Маја ове године, први пут откако је тај закон на снази, стигла је прва тужба. Једанаестогодишњи дечак из места Галиваре на северу Шведске пријавио је полицији свога оца који га је испрашио каишем зато што је, упркос родитељској забрани, возио бицикл.

Суд је случај размотрио, закључио да је отац крив пред законом и казнио га новчаном глобом. Судија у завршној речи није одобрио дечаков поступак, али је нагласио да постоје друге, хуманије, васпитне мере него што су батине.

Да су деца у Шведској у свему равноправни чланови друштва сведочи и случај који је управо у току. Комисија шведског парламента разматра ових дана молбу једног четрнаестогодишњака који тражи дозволу да у своју собу постави коцкарску машину звану „једноруки џек". Ове машине су, иначе, у Шведској забрањене.

Стопама Шведске пошла је и суседна Норвешка и 1981. године основала Комисију за децу норвешког парламента. Ова институција, којој се годишње обрати око две хиљаде малишана, није смишљена само да штити децу од родитељског или учитељског гнева већ да омогући учешће деце у јавном животу земље.

Мали грађани Норвешке улажу жалбе против свега што им не одговара, била то нова насеља без игралишта за клинце, нељубазност продаваца или кондуктера, телевизијске емисије или досадан и тежак школски програм.

Где би нашој деци био крај да имају макар и хиљадити део могућности малих Норвежана! Пре свега, одбила би да свакодневно тегле најмање пет килограма уџбеника. Побунила би се, сигурно, и против претрпаних школских програма – разних „реформи" које им кваре детињство. Тужила би возаче који не пазе на „мале људе" на улици. Питала би – зашто нема чоколаде. Итд. О батинама да се и не говори.

Бојана Дожић

ЧИСТА ФИЗИКА

Мој отац нема никакво понашање. Кад се увече вратим кући, он се сав претвори у физички изглед. Одмах знам шта ме чека. Добијао сам од њега батине док се обојица не онесвестимо.

Дечак, 16 година

ЖАЛБА

Ишао сам у општину код једне тетке да се жалим, а она ми каже: – Кажи мајци и очуху да сам ја рекла да не смеју више да те туку. После су ме још више пребили.

Дечак, 14 година

Волео бих да се мој отац не учи на мени да буде отац.

Дечак, 17 година

(Из књиге „Поздрави неког" психолога Весне Огњеновић и Будимира Нешића.)

NEDELJNI ZABAVNIK НА ТЕЛЕВИЗИЈИ И У ПОЛИТИКИНОМ ЗАБАВНИКУ

Славко: Будите срдачан домаћин, кад госта дочекате на вратима, – пружите му руку!

Зике: Ако мислите да је то досадна формалност, ставите у шаку мало пекмеза од шљива. Стисак ваше руке ће се памтити!

МИ ПИТАМО – ВИ ОДГОВАРАТЕ

У прошлом „Недељном забавнику" поставили смо вам ово питање: имате чашу која је до врха пуна воде. У чаши је коцка леда, која вири, једним својим делом из воде. Кад се лед отопи, да ли ће вода да се прелије из чаше? И ако хоће, или ако неће, зашто хоће или зашто неће?

Одговор на ово питање добићете помоћу овог опита: Пластичну чашу од киселог млека напуните до пола водом. Обележите ниво воде, а затим чашу ставите у фрижидер да се вода замрзне. Кад је поново извадите из фрижидера, обратите пажњу на ниво воде, тј. леда!

ЗАНИМЉИВА МАТЕМАТИКА

Одаберите број између 1 и 10. Затим га удвостручите. Томе броју додајте 10. Ту суму сада преполовите и од тога одузмите број који сте на почетку одабрали. Шта вам је остало? Остало вам је 5!

Да ли сте успели да нас пратите, док смо вам излагали овај занимљиви задатак у нашем „Недељном забавнику"?

Ако јесте – онда вам је јасно да ако било који број одаберете – на крају ће вам увек остати 5.

Ево зашто. Замишљени број ћемо означити са x. ... им ћемо га умножити, то је 2x.

Томе ћемо додати 10. То је онда 2x + 10.

Затим ћемо то преполовити $\frac{2x + 10}{2}$ и добити x + 5.

Сад ћемо од тога одузети број који смо замислили, на почетку
x + 5 – x = 5
и остаће нам 5.

Сад, кад знате принцип, можете и сами смислити неку, још компликованију варијанту истог задатка и направити се важни пред својим разредом!

пита

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

одговара и обрнуто

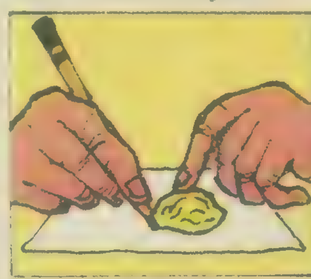

ЕВО КАКО ЈЕ УЈАК ЈАКОБ УВОДИО МЛАДОГ АЛБЕРТА АЈНШТАЈНА У МАТЕМАТИКУ...

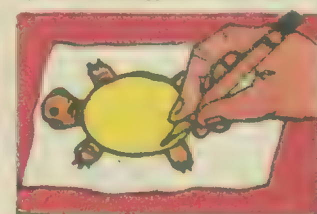
ЗА ЉУБИТЕЉЕ КОРЊАЧА

Уколико вам се свидела наша прича из прошлог „Недељног забавника" о џиновској корњачи Турмелији, коју је 1773. капетан Џемс Кук поклонио краљу острва Танге, у Пацифику и која је живела дуже од 200 год. – сигурни смо да ће вам се свидети и идеја да сами себи направите корњачу, само нешто мањих димензија.

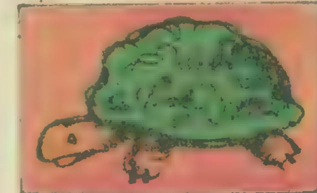
Потребна вам је неоштећена половина љуске од ораха, парче картона, маказе, оловка и бојице.

На картон стави половину љуске од ораха и повуци линију око ивице

љуске. Склони љуску. На облик који си добио сада додај ноге, главу и репић корњаче.

Изрежи корњачу од картона и на њу залепи оклоп од орахове љуске. Још ти само остаје да обојиш корњачине ноге, главу и репић – уколико желиш да твоја корњача буде стварно убедљива!

ПРЕВАРАНТ МЕЂУ МАРАТОНЦИМА

Када су 1896. установљене модерне Олимпијске игре, маратонска трка је постала једна од њених најзанимљивијих тркачких дисциплина. То је био начин да човечанство не заборави подвиг грчког војника Филипидеса, који је после битке код Маратона, 490. г. пре н. е. претрчао 40 km да би Атињанима пренео вест о важној победи над Персијанцима. Како је први „маратонац" Филипидес био војник, а не спортиста, овај страховити напор га је стајао живота. Пошто је саопштио вест, пао је мртав!

На олимпијске игре маратонци долазе добро припремљени да би могли да покажу суштину ове трке: физичку издржљивост и гвоздену вољу.

Ова трка је увек међу љубитељима спорта заузимала нарочито место, а њени победници изузетне симпатије.

На III олимпијским играма у Сент Луису, 1904, догодила се, међутим, једна занимљивост, баш у вези с маратоном. Уз буран аплауз гледалаца, на стадион је први стигао један тркач потпуно свеж и то много пре осталих такмичара. На главу му је стављен ловоров венац и он је слављен као победник. Али, на запрепашћење свих присутних, ускоро се сазнало да је тај „победник" изашао из камиона неколико километара пре стадиона, што је потврдио и возач камиона.

Била је то до сада највећа обмана у историји олимпијских игара!

Некада се слава може стећи и неславно.

УПОЗНАЈТЕ СИГМУНДА ФРОЈДА

Сигмунд Фројд је био бечки лекар, који је постао научник светског гласа и оснивач психоанализе. Године 1899. завршио је књигу „Тумачење снова", једно од највећих својих дела. Бавећи се

сновима, Фројд је открио колико има смешног у њима. Између осталог то га је и забављало, јер је и сам имао врло изражен смисао за хумор. Баш у то време, забележио је и ову анегдоту.

Његова, тада четворогодишња кћерка Ана никако није скидала поглед са свога оца.

Фројд јој се обратио: *„Ана, душо, шта те мучи?"*

Ана му је одговорила: *„Једна мува ти стоји на глави већ доста дуго."*

„Вероватно" рече њен отац смешећи се *„али сигурно не толико дуго, колико она што ми стоји у глави."*

„Онда је то једна иста, тата, видела сам је како ти је изашла из ува!"

После сусрета с Албертом Ајнштајном, у зиму 1926, Фројд је записао: *„Алберт је весео, самоуверен и пријатан. Зна о психологији онолико колико ја о физици, тако да смо се слатко изразговарали."*

„СПЕЦИЈАЛНЕ ОЧИ"

Ровита јаја не представљају само изврстан доручак него и изврстан материјал за прављење „специјалних очију". Јаја једите пажљиво, тако да вам једна половина љуске остане неоштећена. Пажљиво је очистите, па иглом избушите рупицу на врху. Затим фломастером нацртајте кругове који ће учинити да ваше „специјалне очи" буду специјално исколачене и спремне за употребу. Остаје вам још да проверите да ли ћете успети да поплашите зле комшије!

НАУЧИТЕ ТРИК С ГУМИЦОМ

Уколико сте желели да оставите утисак на неку особу, а нисте успели, покушајте овог пута триком с гумицом:

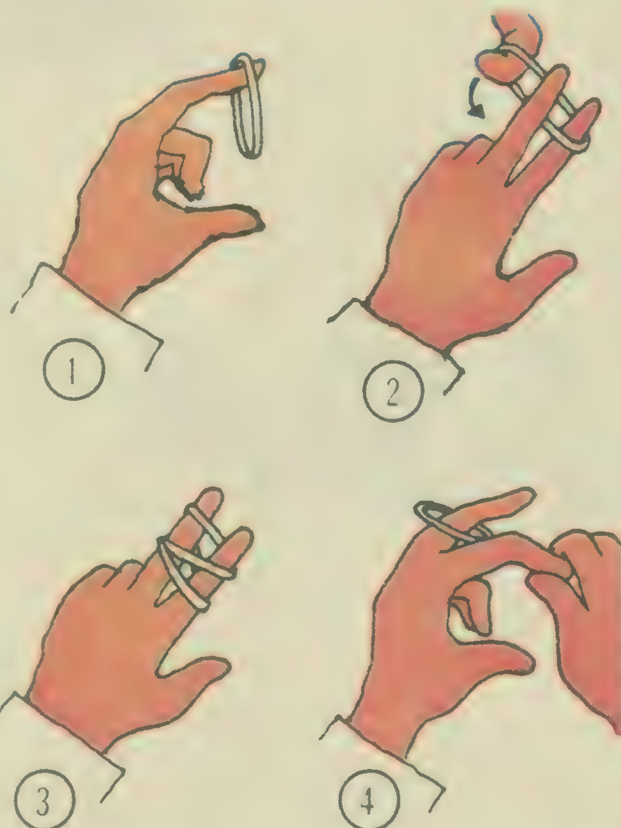
1. Ставите гумицу на кажипрст као што се види на слици бр. 1.

2. Десном руком повуците горњи део гумице, обавијте га око средњег прста (слика 2).

3. Затим га вратите до кажипрста и навуците на њега, као на слици 3.

4. Сада палцем и кажипрстом десне руке ухватите врх левог кажипрста, избројте до три, дубоко удахните и савијте средњи прст леве руке. Ма колико чврсто држали кажипрст, гумица ће некако проћи кроз прст и наћи се самостално на средњем прсту.

Није лако, али је ефикасно!

ШТО НЕ МОЖЕТЕ ДА ВИДИТЕ У „НЕДЕЉНОМ ЗАБАВНИКУ" МОЖЕТЕ ДА ПРОЧИТАТЕ У „ПОЛИТИКИНОМ ЗАБАВНИКУ" И ОБРНУТО

ХИТ

ТРКАЧ НА ДУГЕ СТАЗЕ

ЉУДСКА ТРКА
(HUMAN RACING)

музика и текст: Ник Кершоу
изводи: Ник Кершоу

Closing in on empty spaces
Winners laugh too soon
A paper world with paper faces
Beneath a paper moon

There's a man a real pace-setter
Coming after me
And after him there's me
And after him there's someone better

Oh well he'll offer you a cigarette
He'll offer you a light
Oh but he hasn't finished with you yet
On another long knife night so

Look behind you
There's the man you're chasing
Look behind you let's go human racing
Human racing let's go racing now

Open arms and open purses open season's here
Well they fill your head with clever verses
And then they disappear

Silent vows in secret places
They'll get you somehow
Well 'couse you never win the human racing
So who's the loser now

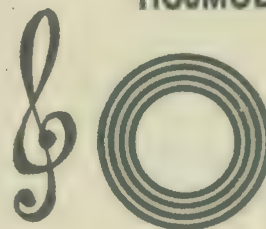
Round and round we go human racing
After me after him round and round we go
Who's loser now let's go racing

До пре годину дана име Ника Кершоуа било је потпуно непознато љубитељима музике, чак и у његовој родној Енглеској. Данас, са само једним али изузетно квалитетним албумом, постао је врхунска поп звезда. Посебно је придобио наклоност младе публике, али његове песме задовољиле су и старије слушаоце. Кершоу се у последње време често жали да је изненадна популарност унела сувише немира у његов, до тада миран, живот: – Очекује се од мене да будем песник, глумац, манекен... а ја сам само музичар.

Албум „Human Racing" садржи неколико хит песама које су једна за другом издаване као синглови па ће Ник морати да се потруди како би исти успех поновио и са следећом плочом на којој тренутно ради и која се очекује крајем овог месеца. – Не желим да будем овогодишњи идол који ће идуће сезоне бити потпуно заборављен. Волео бих да стекнем дуговечно поштовање као аутор на начин на који је то постигао на пример Елтон Џон – каже Кершоу.

МУЗИЧКИ ПОЈМОВНИК

ОДА

хвалоспев, свечана песма узвишених осећања у част неке личности или догађаја. Најпознатији пример – Ода радости, IV став IX симфоније Лудвига ван Бетовена.

ОКАРИНА

дувачки инструмент од печене глине или порцулана, дужине 15 центиметара. На јајастом трупу налази се извучен писак за дување у виду кљуна а дуж свирале налази се неколико рупица за прсте. Најчешће се употребљава као дечји инструмент.

ОПЕРА

музичко сценско дело у којем интерпретатори приказују драмску радњу искључиво певајући текст уз пратњу оркестра. Често је укључен и балет. Сложен уметнички облик у коме поред либрета (литерарне основе) и музике учествује позоришни музички израз, игра и ликовно-уметничко обликовање позоришног декора и костима.

ОПУС

ознака, која, уз редни број обележава редослед настанка појединих дела неког композитора. Понекад означава само један период композиторовог стварања.

ОРГУЉЕ

инструмент који производи тон помоћу компримираног ваздуха. Притиском типке клавијатуре ваздух се упућује у свирале дрвене или лимене цеви призматичног или цилиндричног облика. Развиле се из дувачких инструмената. Први формиран облик оргуља потиче из 2. века.

ДИСКОГРАФИЈА

PRETENDERS

Представљамо вам групу Pretenders, један од најзначајнијих састава последњих година.

– **„Pretenders"** (јануар 1980. Група у саставу: Криси Хајнд – вокал гитара; Пит Фарндон – бас; Џејмс Ханимен Скот – соло гитара; Мартин Чејмберс – бубњеви. Продуцент је Крис Томас).

– **„Pretenders II"** (август 1981. Иста постава)

– **„Back On The Chain Gang"** (сингл плоча, септембар 1982. Свирају Били Бремнер, уместо трагично преминулог Ханимен Скота, и Тони Батлер, уместо најуреног Фарндона).

„Learning To Crawl" (јануар 1984. Постава: Криси Хајнд, Мартин Чејмберс, Роби Мекинтош – гитара, Малколм Фостер – бас. Продуцент – Крис Томас).

НОВЕ ЗВЕЗДЕ

После неодољиве Нене немачка поп-музика још једном добија праве светске звезде. Они су, као и Нена, из Берлина и зову се Alphaville. Већ са својом првом сингл плочом „Big In Japan" (Популарни у Јапану) освојили су врхове европских топ-листа, а са малим закашњењем постигли су успех и у колевци поп-музике – Енглеској. Британска штампа не пропушта прилику да подсети на једну чудну случајност: Alphaville се сада на листама боре са групом Frankie Goes To Hollywood чији је певач Холи Џонсон некада био члан сасвим непознате групе која се звала исто као и хит младих Немаца – Big In Japan.

ПРЕ 50 ГОДИНА

ЗАСЕДА ЗА БОНИ И КЛАЈДА

Последња жеља Бони Паркер није се испунила: у гробу је била одвојена од Клајда.

Пре педесет година, двадесет и трећег маја 1934, бивши тексаски ренџер Френк Хамер обавештен је да ће најтраженији гангстерски пар САД, Клајд Бероу и Бони Паркер, проћи једним путем крај градића Аркадије у Луизијани.

Хамер је с групом помагача поставио заседу на врх једног брдашца. У тренутку када се аутомобил с Бони и Клајдом појавио, извесни Ф. Ф. Алкорн који их је знао из виђења повикао је: „То су они, момци!"

Клајд Бероу се оглушио о позив да заустави кола. И он и Бони посегли су за оружјем. Био је то знак за почетак немилосрдне паљбе. Када је пуцњава утихнула, Бони и Клајд седели су пресамићени на седиштима, изрешетани с педесет метака. У крилу Бони Паркер лежала је машинка. Клајд Бероу је у руци још стезао пушку с претестерисаном цеви. У аутомобилу су нађене још две машинке, шест аутоматских и један обичан пиштољ.

Американци су коначно могли да одахну, а бивши државни непријатељ број један, гангстер Џон Дилингер, да престане да брине: Бони и Клајд више нису „пружали лошу слику о пљачкашима банака", како је озлојеђено изјавио у затвору годину дана раније.

Гангстери-љубавници нису сахрањени једно крај другог како је у песми нађеној у њеној ташни пожелела Бони.

Томе су се одлучно оштро успротивиле њихове мајке.

Научите шах без муке!
Документација за шахисте

АНТОЛОГИЈА ШАХА

Избор и коментари:
ДАВИД БРОНШТАЈН
БОРИСЛАВ ИВКОВ

НАЈБОЉЕ ПАРТИЈЕ СВЕТСКИХ ПРВАКА

ОВА КЊИГА САДРЖИ 60 ПАРТИЈА СВИХ ПРВАКА СВЕТА

ИЗ ЧИТАВОГ БОГАТСТВА ЗАПИСНИХ ПАРТИЈА АУТОРИ СУ ИЗАБРАЛИ ПО ПЕТ НАЈБОЉИХ КОЈЕ СУ У СВОЈОЈ ШАХОВСКОЈ КАРИЈЕРИ ОДИГРАЛИ:

ШТАЈНИЦ
ЛАСКЕР
КАПАБЛАНКА
АЉЕХИН

ЕВЕ
БОТВИНИК
СМИСЛОВ
ТАЉ

ПЕТРОСЈАН
СПАСКИ
ФИШЕР
КАРПОВ

У партијама светских првака открићете различите школе, системе и идеје шаховских великана! Читајући ову антологију усвојићете начин шаховског размишљања – тек после тога учите отварања! Књигу је оплеменио академски сликар Душан Гавела духовитим и речитим илустрацијама. Уводни текст и биографије светских првака урадио је интернационални мајстор Никола Караклајић. Уредник Антологије шаха је Драган Гавела, Мајстор ФИДЕ. Књига је у формату 14 x 24 cм, илустрације у боји, корице четворобојне. Цена: 400 динара, књижарама рабат 25%.

НАЛЕПИТИ НА ДОПИСНИЦУ ПЗ-1/84

НАРУЏБЕНИЦА

ПРИВРЕДНО ФИНАНСИЈСКИ ВОДИЧ

11090 БЕОГРАД – Патријарха Димитрија 36

Овим неопозиво наручујем:

__________ примерака књиге АНТОЛОГИЈА ШАХА, по цени од 400 динара

____
(Наручилац)

____
(Број поште, место, улица и број)

НАПОМЕНА: Приватна лица књиге плаћају поузећем, поштару,

ПАДАЛА САМ КАО КАМЕН

ЗЕМЉА ЈЕ БИЛА СВЕ БЛИЖЕ, А ПАДОБРАН СЕ НИЈЕ ОТВАРАО

Лин Мидлтон снимљена на аеродрому пре полетања.

Сви су веровали да је мртва.

Илустровао НЕНАД МИРКОВИЋ

Моја пријатељица Кетрин предложила ми је да се упишемо у падобрански клуб. Више пута посматрала сам скокове падобранаца. Дивила сам се њиховој смелости и завидела им док као птице лете пространством.

Почеле смо с тренинзима у септембру 1982. У нашој групи је било десет почетника. Падобрански клуб се налазио у близини моје куће у Ситон Делавалу (грофовији Нортамберленд, Енглеска). На првим часовима смо учили како се скаче из авиона и како се аутоматски отвара падобран. Уколико се главни падобран не отвори, објашњавао нам је инструктор, отворићете резервни. Сазнала сам на тим првим часовима шта треба да радимо ако се догоди да нам се ужад упетљају – шта ћемо с телом, шта с ногама. На моју велику жалост, инструктор је неколико пута морао да одлаже дан када ћемо и практично извести оно што смо научили на часовима – киша је данима лила као из кабла.

А онда је дошао тај, за мене велики дан, 14. новембар. Тресла сам се од узбуђења. Два падобрана, главни и резервни, поносно сам носила на плећима. Гегајући се, прелазила сам травњак аеродрома Сандерленд и ишла ка свом инструктору који је требало да нам каже којим ћемо редом скакати. Ја сам била трећа.

Последње упутство је гласило:

– Кад климнем главом, онај на кога је ред нек приђе вратима и седне тако да му ноге висе изнад авиона. Кад викнем „скачи" – напоље из авиона!

Укрцали смо се. Бука мотора била је несносна. На висини од 800 метара скочила су прва два падобранца, а онда је дошао ред на мене. Села сам на врата.

– Скачи! – викнуо ми је инструктор из свега гласа да би надјачао буку мотора.

Срце ми је лупало као лудо. Бацила сам се. У том тренутку нисам размишљала о лепотама летења, о фантастичном призору... Једино ме је занимало да ли ће падобран да ми се отвори.

Падала сам као камен! Земља све ближе, а падобран се не отвара! Бацим поглед горе, а ужад се замрсила. Падобран, смотан, њише се тамо-амо. Никако да се отвори. Почела сам да млатарам рукама и ногама – мислим: успећу некако да одмрсим ужад. Следила сам се од страха. Ипак, присебност ме није сасвим издала. Сетила сам се да имам и помоћни падобран.

Повукла сам ручицу да га активирам. Али, као да се тог дана, који сам толико прижељкивала, све заверило против мене. Резервни падобран једноставно се откачио! Гледам како пада и не верујем. Зар је могуће да га нисам прописно прикачила за везе на грудима?

Нисам имала срећу да падајући изгубим свест – да не видим свој крај. Треснула сам о тле. Нисам осетила никакав бол. Онесвестила сам се.

Када сам дошла к себи, око мене је владао мрак. Чула сам гласове, али су били толико тихи да нисам могла да их разаберем.

Онда сам угледала нека лица нада мном. Још сам била на травњаку аеродрома. Прекрили су ме ћебетом верујући да сам мртва. Зато је око мене био мрак.

Некоме је пало на памет да још једном провери да ли дајем знаке живота, док не стигну кола хитне помоћи.

– Жива је! – чула сам нечији узвик.

– Можеш ли да помериш прсте на ногама? – препознајем глас свог инструктора.

Покушала сам, али нисам могла. У ствари, стезале су ме специјалне чизме за летење. То, сам наравно, тек касније схватила. У том тренутку само ми је пројурило кроз главу: „Повредила сам кичму и целог живота ћу остати непокретна!" Онда сам опет изгубила свест.

У болници су открили да сам поломила карлицу на три места и да су ми сломљена три ребра.

– Мала је имала среће – чула сам једног лекара.

* * *

Била сам сва у гипсу месец дана, али нисам могла да ходам следећих шест месеци. Чак и сада морам да узимам пилуле против болова. Испоставило се да је киша, коју сам онолико проклињала јер смо због ње морали неколико пута да одлажемо дан када ћемо извести прве скокове, толико расквасила травњак на аеродрому да је то ублажило пад и спасло ми живот.

Лин Мидлтон

ЛЕГЕНДЕ

САМАР ЗА ПАШУ

КНЕЗ СЕЛА РИЂАНА НИЈЕ ИМАО МНОГО ИЗБОРА: ИЛИ ДА ЗА ТУРЧИНОВО ЗАДОВОЉСТВО УГРАБИ ЖЕНУ СВОГ ПРИЈАТЕЉА ИЛИ ДА ИЗГУБИ ГЛАВУ

Кнез села Риђана, недалеко од Никшића, бојажљиво се освртао и нервозно гужвао капу у рукама. Никакво чудо, стајао је пред шатором пљеваљског паше очекујући да га овај прими. Не слути на добро што је овај послао два војника по њега с наредбом да што пре дође. Видео је велику војску утаборену крај никшићког поља, а начуо да се спрема казнена експедиција на никад мирне Бјелопавловиће. Зло! Зло и наопако!

Задрхтао је кнез кад му је стражар рекао да га паша чека. Што ли га је звао? Откако је постао кнез нико се од Турака није пожалио на њега. Више је њима чинио него својима. Али, никад се не зна. Паша га је, за дивно чудо, дочекао као најрођенијег не заборавивши, истина, да му пружи руку да је пољуби. Уз кафу и ратлук причали су о којечему и таман кад се кнез мало ослободио страха, паша му је рекао да очекује од њега да, што брже, спреми храну за војску, овце да покоље. А њему, паши да доведе једну лепу жену. И то вечерас. Наравно, наградиће га како доликује. Не учини ли тако, оде му глава.

Готово ошамућен кнез је стигао кући. Шта сад? Срамота је да послуша пашу, невоља да не послуша. Осрамотиће и себе и своје, а, опет, глава је једна, паша не прашта. И која ће то драговољно паши у шатор?! Времена за оклевање није било и кнез је, куд ће – шта ће, потражио савет и помоћ од двојице пријатеља. Имао је среће, бар тако је мислио.

Препад

Чуо је да му је пријатељ Батрић Никчевић из села Стубице отишао с братом Живком на Цетиње. А Батрић је имао прелепу жену, Ружа се звала. Уз то, њу ће лако преварити, пријатељ је њеном мужу, толико пута је већ био код Никчевића. Кнез се није много двоумио, са двојицом својих Риђана пошао је у Стубицу.

Ружа, сама у кући, обрадовала се кнежевој посети. Жао јој што Батрић, муж јој, није ту, али ако не журе, нека га мало сачекају. Казао је да ће за видела стићи. То је био сигнал да тројица изненада шчепају запрепашћену жену, свежу је и ставе јој мараму на уста. Један је изашао испред куће да провери терен, да их неко од сељана не изненади.

Унапред су се били договорили да се у Риђане врате козјим стазама, да их неко случајно не види. Знали су да се неће добро провести ако их неко од Црногораца види. Нису успели да се непримећени провуку, спазио их је један чобанин, али он сам није могао ништа. У Риђанима је кнез предао паши жену свог пријатеља.

У кући Никчевића у Стубици драма је настала кад је стигао Батрићев брат Живко: чобанин га је известио шта се догодило његовој снахи. Ни Живко није хтео, нити смео, да чека да му се брат врати. С неколико чобана одјурио је према Риђанима, није још знао како ће из турског логора избавити снаху.

Кад су стигли до реке Грачанице, недалеко од турског логора, чобани су се вратили. Скривен иза жбуња на самој обали Живко је грозничаво размишљао шта даље. Смркавало се кад је решио да оде право у турски логор. Да избави или, бар, освети снаху Ружу.

Живку је наруку ишла и киша која је почела да пада. Успео је да неопажен прође поред турских стражара око логора. Насумице је лутао од шатора до шатора покушавајући да нађе пашин. Промрзао и мокар до коже, није посустајао. Само је пазио да не окваси муницију.

Освета

Имао је срећу да су се турски војници склонили од кише у шаторе.

Одједном, врисак. Женски. Па још један. Био је то глас његове снахе Руже. Појурио је према том шатору и с пушком улетео унутра.

Пљеваљски паша је убеђивао Ружу на послушност. Занемео је кад је изненада угледао покислог човека са пушком. Живко је брже-боље дао знак Ружи да поцепа чаршаве и веже пашу, а он сам је притегао везе. Нагурали су крпе паши у уста. Око пашиног шатора стража се није појављивала: Паша је наредио да га не узнемиравају.

Ноћ и киша помогли су Ружи и Живку Никчевићу да, с везаним пашом, стигну у Стубицу. Код куће су затекли Батрића који се управо спремао да сам крене у Риђане. Хтео је одмах да задави пашу голим рукама.

Тек сутрадан су Турци сазнали да је усред логора уграбљен њихов главешина. Одмах су послали гласника с молбом да им отмичари уз велик откуп врате пашу. На изненађење Стубичана, браћа Никчевић нису пристали на откуп. Рекли су да ће идућег дана вратити пашу, на свој начин.

Смејали су се до суза сви они Црногорци који су следећег дана угледали чудну колону: напред је ишла Ружа вукући на конопцу пашу коме је на леђима био везан – самар. За њима су корачали Живко и Батрић. Зелен у лицу од немоћног беса, паша се једва вукао путем. Кад су се примакли турском логору, на обали Грачанице свезали су пашу за једно дрво и ту га оставили.

Прича даље каже да је паша истог дана, бирајући најзабаченије путеве, одјурио у Пљевља. Глас о његовом самару ипак је био бржи и паша се затворио у своју кулу, не желећи да види чак ни своје најближе. Храну су му остављали пред вратима. Месец дана после овог догађаја са самаром паша је умро. Прича о томе како је насамарен – надживела га је.

Илустровао ДРАГУТИН ЊЕЖИЋ

Поново на светлост изнео: П. Милатовић

НИКОЛА ПАНИЋ

ДАЉЕ ОД КРАЈА

Зуа је интуитивно осећала да су се после Иворовог изласка из брода многе ствари измениле. Иако још увек ништа није знала о ономе што се догодило у унутрашњости летелице, била је охрабрена сигурношћу којом је зрачио.

– Било би добро да се сви прикупе око капсула када будемо стигли – рече Ивор успоривши корак.

– Зашто?

– Деблокираћу их истовремено. Не бих желео да неко, ко се мало више удаљи, доживи шок. Боље да их све имамо на оку.

– Онда можемо да успоримо. Још је доста рано. Сем тога, веома сам уморна.

Зауставили су се код првог заклоњеног места. После неколико тренутака Зуа је већ спавала чврстим сном. Седећи поред ње, на топлом песку, Ивор је још једном преживљавао свој улазак у брод.

Чим је направио прве кораке према унутрашњости, врата су се за њим бешумно затворила. Из зидова је зрачила полусветлост. Кренуо је низ ходник на чијем је крају треперио пурпуран цилиндричан предмет. Ивор је то схватио као позив и храбро се упутио према њему. Обрео се у великој октогоналној просторији у којој је једини препознатљив облик био један стуб. Све остало што га је окруживало никада раније није виђао и није знао чему би могло да служи.

Ивор је имао прилике да борави у многим световима и да види оно што други нису могли. Све искуство које је сабирао током свога бескрајног живота, остало је немо пред призором испред кога се сада налазио. Он направи још неколико корака према стубу, решен да чека. Време као да се зауставило. А онда се, лебдећи недалеко од њега, појавио предмет чудног облика. Та ствар постепено је добијала елипсасту форму. Тада се прво зачуо неки звук, а затим је, мењајући интензитет, почела да зрачи светлост у блиставим концентричним круговима и једва приметним тонским модулацијама. Не размишљајући много, Ивор приђе ближе и виде да је стуб постао провидан. У његовој унутрашњости назирао је потпуно исту, само смањену ситуацију свега што се управо одигравало. После још једног корака, све се поновило. Пројекција ситуације умножавала се попут лика између два огледала. Истовремено, постајући још светлији, цилиндар се повећавао. Ни сам не знајући зашто, Ивор закорачи према његовој унутрашњости. Изненађено је закључио да не наилази ни на какав отпор. Осећао се врло пријатно чак и у тренутку када је почео да губи тло под ногама. Имао је утисак да му се тело шири и да, налик на балон који се пуни ваздухом, испуњава читаву просторију. Затим се све завртело око њега и Ивор осети да губи свест. Када је поново дошао к себи, још увек се налазио поред стуба. Међутим, више није био сам. Три бића пред њим, стрпљиво су чекала да се прибере.

– Ја сам Сенри Шига – рече један од њих. – Ти се налазиш на Феји. Овај пункт смо оставили јер смо очекивали твој долазак.

Брзим погледом Ивор је обухватио тројицу Фејанаца. Као да се ништа није налазило испод материјала ко-

КЛОД ЛЕГРАН

КАНАРИНАЦ

Признајем да сам ја свему крив. Децу не треба тући, чак ни онда када су као моја Ценифер. А ударио сам је само три, можда четири пута... Сваки отац истукао би је и много више. Цело поподне је била неподношљива. Викала је, разбијала моје омиљене пепељаре и на крају почела да шиша ангорску мачку до коже и то мојим електричним бријачем који сам јуче купио за 42 долара!

Данашње вече је могло да буде пријатно да је Ђина повела са собом и Ценифер, уместо што ми је оставила на чување.

КАД ЋЕ ТА ГАДНА ПТИЧУРИНА ПРЕСТАТИ ДА КРЕШТИ?

Све је почело пре седам година када сам пристао да радим на том пројекту о зрачењу људског организма, непосредно после венчања с Ђином. Наравно да смо могли да живимо од моје стипендије да је млада жена сама шила своју гардеробу и да толико није волела шешире. Ђина је одмах изјавила да не зна да шије, а што се тиче шешира...

Управо су почели да примају добровољце за пројекат. Нудили су добру плату, бесплатан стан. Одмах сам се пријавио. Ђина је била пресрећна, ја такође. Цео посао се састојао од неколико минута седења у фотељи и примања једне дозе зрачења. Сваког дана доза је повећавана. После тога требало је лежати два сата на хромираном столу док би цела екипа чудака нешто мерила и записивала.

Непријатности су почеле када сам с поносом изјавио да Ђина чека дете. Почели су да скакућу, дижу руке, играју као дервиши... Један од стараца ми је цео сат говорио како су моји гени промењени, причао ми о хромозомима, мутацијама и ко зна о чему још.

ИПАК НЕ СМЕМ ТО ДОЗВОЛИТИ. ТАЈ КАНАРИНАЦ ПОЧИЊЕ ДА БИВА БЕЗОБРАЗАН. НЕ МОГУ ГА УДАРИТИ? ЦЕНИФЕР ГА ТОЛИКО ВОЛИ...

Наравно осећао сам се сасвим здрав. Нико није могао да ми забрани да имам децу. Чак се ни у уговору то није помињало. Признајем да ме је пре рођења детета на моменте хватала паника. Ако се стварно роди неки монструм?

Сви су имали чудне изразе лица када се једног дана родила жива и здрава Ценифер. Имала је три и по килограма и плакала из све снаге. Ценифер је данас најлепша девојчица у околини. Зрачење очигледно није имало никаквог утицаја на њу. Бар никаквог споља видљивог.

До њеног трећег рођендана ништа нисмо приметили. Тада ми је Ђина рекла да њена дечија столичица расте заједно са њом. Предосећао сам неку катастрофу. Потајно смо је по-

Илустровао БРАНА ЈОВАНОВИЋ

јим су били прекривени. Одмах је помислио да је њихов садашњи облик само привремени уступак њему да би лакше разумео оно што следи. Осетио је дематеријализацију свога тела, као и то да присуство Фејанаца прима чулима на сасвим други начин. Они нису били резултат његове уобразиље, ни оптичка пројекција некога ко је давно нестао. Сваком ћелијом свога тела регистровао је њихово физичко присуство. Мозак му је радио грозничавом брзином и Шига, који је пратио ток његових мисли, рече.

– Већ си и раније претпостављао да си на Феји, али се ниси надао да ћемо се срести.

– Али, ви одавно не постојите. Сами сте послали Унији доказ о своме нестајању. Од тада не постоји ни Феја.

– Феја и Астроазил су једна планета. Оне се прожимају. Причаћу ти о томе док се будемо кретали.

– Не желим никуд да идем док не сазнам нешто више.

– Ми се већ крећемо. Погледај око себе.

Одједном, Ивор осети да је у слободном простору. У магновењу, угледао је у дубини неку воду и три мала брода, а затим, нешто даље, космоплов који је имао облик човека. Милијарде галаксија које су он и Сенри Шига пролазили остајале су за њима, а светлости које су их осветљавале, споро до очаја, губиле су се на изворима својих настајања.

– Наша цивилизација била је прва у свемиру – поче Сенри Шига. – Дуго смо живели у телима, чудили се ономе што се догађало око нас и отискивали према звездама, све до крајњих могућности материје. А онда смо постали немоћни, наша суперразвијена технологија није могла даље. Продревши у све њене тајне открили смо да је бесмислено овладавати њоме. Вртели смо се у кругу, све док нисмо открили начин превазилажења баријере димензија-простор. Тада смо прешли у Афеју, у тренутак свемира иза његовог краја. Спознали смо несхватљиву игру простора и његовог зачетка у спиралним токовима према граници између Феје и Афеје. Када се вратиш и решиш тајну Кристалне пустиње, ти ћеш додирнути супстанцу вечите равнотеже...

У том тренутку, пред тамом која се назирала у даљини, Ивор је почео да заостаје у лету. Тројица Фејанаца су већ радосно урањали у њу, када је он присилио своје тело да експлодира...

Поново се налазио на броду. Светлуцави овални предмет лебдео је недалеко од њега. Поред стуба налазили су се поклони. Узео их је и пошао према излазу иза кога га је очекивала Зуа.

□□□

(Из књиге „Ragata plerus" коју у едицији „Звездане стазе" објављује београдска „Народна књига")

сматрали. После два месеца дошли смо до сазнања да наша Ценифер може да повећава и смањује предмете.

ШТА МИСЛИ ТАЈ КАНАРИНАЦ? ПРЕКИНИ ДА СЕ ДЕРЕШ!!!

Брзо смо приметили како то ради. Једног дана у аутобусу поред нас је седео неки дечак и држао у руци лепу, црвену лопту. Поглед Ценифер зауставио се на тој лопти. Лопта је почела да расте... достигла је пречник од око 80 cm и тада је пукла наочиглед запрепашћених путника и на огромну радост моје ћерке.

Прво што ми је пало на памет било је да све то испричам директору пројекта. Али, то би значило крај мог рада, привилегија... Ситуација је била компликована.

СУТРА ЋУ ОТКИНУТИ ГЛАВУ ТОЈ ГРОЗНОЈ ПТИЧУРИНИ. УОПШТЕ МЕ СЕ НЕ БОЈИ!

А то с камионом који развози млеко? Сви су се у околини питали ко је могао да украде тако стари ауто. Само ми знамо да је камион код нас у стану, на првом спрату, у кутији са играчкама и има једанаест центиметара дужине. Зато смо када је Ценифер изјавила да жели један црвени ауто са цистерном, мердевинама и сиреном, без двоумљења купили највећи и најскупљи модел ватрогасног камиона.

МОЈА СИТУАЦИЈА ПОСТАЈЕ ТРАГИЧНА. ЈЕДИНО БРЗИ ПОВРАТАК ЋИНЕ МОЖЕ ДА МЕ СПАСЕ. СЕДИМ У ОВОМ КАВЕЗУ ВЕЋ СКОРО ЈЕДАН САТ А ТАЈ ГАДНИ КАНАРИНАЦ ОЧИГЛЕДНО МИСЛИ ДА САМ НЕКА МАСНА ГЛИСТА. ЦЕНИФЕР ЈЕ ТАКО ЗАДОВОЉНА...

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак

Вертикално (заглавља колона): ПРОПОВЕДАЊЕ; ПОСЛАТИ, УПУТИТИ; НАСТАВНИЦИ, ВОДИТЕЉИ; ОЦЕЊИВАЊЕ БОДОВИМА; ПРОЖДРЉИВО; ВРСТА ХЕМИЈСКИХ ЈЕДИЊЕЊА; ГЛАВНИ ЗАПОВЕДНИК ЈАНИЧАРА

Појмови у мрежи: ГРАД И ЛУКА У КЕНИЈИ; МИСЛИЛАЦ, ТЕОРЕТИЧАР; ВРСТА ОБУЋЕ; ДЕЛОВИ СВЕСКЕ; СТАНОВНИК БРИТАНИЈЕ; „ЛИТАР"; ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТ; „БОР"; ПРИТОКА САВЕ; ГРАД НА ОСТРВУ ХОНШУ У ЈАПАНУ; УРОШЕВАЦ; СПУСТИТИ СЕ НА ЗЕМЉУ; СТАНОВНИЦИ ГРАДА У ГРЧКОЈ; АУТО-ОЗНАКА РИЈЕКЕ; ДРЖАВА (ФР.); АМАТЕРСТВО; ЗНАК ЗА СЕКУНДУ; ДАНСКИ ФИЗИЧАР ХАНС КРИСТИЈАН; ПАМУЧНА ТКАНИНА (МН.); ДРУГА; МЕСТО У БАЧКОЈ КОД НОВОГ САДА; ВЕЛИКИ ВРАТ; ЧОВЕК ИЗ МОСТАРА; „МЕГА"; НАУКА О ЛЕЧЕЊУ ЖИВОТИЊА; ПРЕДМЕТ РАСПРАВЕ; КИСЕЛОСТ (НЕМ.); ПРАТИОЦИ ПЛАНЕТА; ИСТИНА (ЛАТ.); „ЈОД"; СЛАБА ОЦЕНА У ШКОЛИ; ЗАЈЦ ИВАН; БЕСПОСЛЕН; ИВАН ТОПЛАК; ОТВОРИТИ НА СИЛУ; ЖЕНСКО ИМЕ; ПОХВАЛНА ПЕСМА (МН.); ИЗУЗЕВ; ДЕЧЈЕ ВОЗИЛО, РОЛОМОБИЛ; ИВАН КРИЛОВ; НАХРАЊЕНИ; „ВОЛТ-АМПЕР"; НОВА СТВАР, ПРОИЗВОД; СТАНОВНИЦИ АНАМА

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Јасмина, устанак, стакато, тапетар, цитат, јд, Н, Тати, ини, Иво, ја, Ануј, аколада, нокат, К, собар, П, арти, опасник, Трстена, ПЕ, арак, атар, а, љут, сав, Ирокез, вино, ир, атонија, чинилац.

990+10 супер награда

ПЕЗ + ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК награђују:

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Фигурицу ПЕЗ добили су чланови ПЕЗ клуба чије чланске карте носе следеће бројеве:

64096 64144 64190 64237 64288 64335 64387
64435 64486 64537 64596 64648 64696 64742
64789 64840 64887 64939 64987 65038 65089
65148 65200 65248 65295 65342 65393 65440
65492 65540 65591 65642 65701 65653 65801
65847 65894 65945 65992 66044 66092 66143
66194 66253 66305 66353 66399 66446 66497
66544 66596 66644 66695 66746 66805 66857
66905 66951 66998 67049 67096 67148 67196
67247 67298 67357 67409 67457 67503 67550
67601 67648 67700 67748 67850 67909 67961
68009 68055 68102 68153 68200 68252 68300
68351 68402 68461 68513 68561 68607 68654
68705 68752 68804 68852 68903 68954 69013
69065 69113 69159 69206 69257 69304 69356
69404 69455 69506 69565 69617 69665 69711
69758 69809 69856 69908 69956 70007 70058
70117 70169 70217 70263 70310 70361 70408
70460 70508 70559 70610 70669 70721 70769
70815 70862 70913 70960 71012 71060 71111
71162 71221 71273 71321 71367 71414 71465
71512 71564 71612 71663 71714 71773 71825
71873 71919 71966 72017 72064 72116 72164
72215 72266 72325 72377 72425 72471 72518
72569 72616 72668 72716 72767 72877 72929
72977 73023 73070 73121 73168 73220 73268
73319 73370 73429 73481 73529 73575 73622
73673 73720 73772 73820 73871 73922 73981
74033 74081 74127 74174 74225 74272 74324
74372 74423 74474 74533 74585 74633 74679
74726 74777 74824 74876 74924 74975 75026
75085 75137 75185 75231 75278 75329 75376
75428 75476 75527 75578 75637 75689 75737
75783 75830 75881 75928 75980 76028 76079

76130 76189 76241 76289 76335 76382 76433
76480 76532 76580 76631 76682 76741 76793
76841 76887 76934 76985 77032 77084 77132
77183 77234 77293 77345 77393 77439 77486
77537 77584 77636 77684 77735 77786 77897
77945 77991 78038 78089 78136 78188 78236
78287 78338 78397 78449 78497 78543 78590
78641 78688 78740 78788 78788 78839 78890
78949 79001 79049 79095 79142 79193 79240
79292 79340 79391 79442 79501 79553 79601
79647 79694 79745 79792 79844 79892 79943
79994 80053 80105 80153 80199 80246 80297
80344 80396 80444 80495 80546 80605 80657
80705 80751 80798 80849 80896 80948 80996
81047 81098 81157 81209 81257 81303 81350
81401 81448 81500 81548 81599 81650 81709
81761 81809 81855 81902 81953 82000 82052
82100 82151 82202 82261 82313 82361 82407
82454 82505 82552 82604 82652 82703 82754
82813 82913 82959 83006 83057 83104 83156
83204 83255 83306 83365 83417 83465 83511
83558 83609 83565 83708 83756 83807 83858
83917 83969 84017 84063 84110 84161 84208
84260 84308 84359 84410 84469 84521 84569
84615 84662 84713 84760 84812 84860 84911
84962 85021 85073 85121 85167 85214 85265
85312 85364 85412 85463 85514 85573 85625
85673 85719 85765 85817 85864 85916 85964
86015 86066 86125 86177 86225 86271 86318
86369 86416 86468 86516 86567 86618 86677
86729 86777 86823 86870 86921 86968 87020
87068 87119 87170 87229 87281 87329 87375
87422 87473 87520 87572 87620 87671 87722
87781 87833 87927 87974 88025 88072 88124

88172 88223 88274 88333 88385 88433 88479
88526 88577 88624 88676 88724 88775 88826
88885 88937 88985 89031 89078 89129 89176
89228 89276 89327 89378 89437 89489 89537
89583 89630 89681 89728 89780 89828 89879
89930 89989 90041 90089 90135 90182 90233
90280 90332 90380 90431 90482 90541 90593
90641 90687 90734 90785 90832 90884 90932
90983 91034 91093 91145 91193 91239 91286
91337 91384 91436 91484 91535 91586 91645
91697 91745 91791 91838 91889 91936 91988
92036 92087 92138 92197 92249 92297 92343
92390 92441 92488 92540 92588 92639 92690
92749 92801 92849 92895 92942 92993 93040
93092 93140 93191 93242 93301 93353 93401
93447 93494 93545 93592 93644 93692 93743
93794 93853 93905 93953 93999 94046 94097
94144 94196 94244 94295 94346 94405 94457
94505 94551 94598 94649 94649 94696 94748
94796 94847 94898 94957 95009 95057 95103
95150 95201 95248 95300 95349 95400 95451
95510 95562 95610 95565 95703 95754 95801
95853 95901 95952 96003 96062 96114 96162
96208 96255 96306 96353 96405 96453 96504
96555 96614 96666 96714 96760 96807 96858
96874 96875 96905 96957 97005 97056 97107
97166 97218 97266 97312 97359 97410 97457
97509 97557 97608 97659 97718 97770 97864
97911 97962 98009 98061 98109 98160 98211
98270 98322 98370 98416 98463 98514 98561
98613 98661 98712 98763 98822 98874 98922
98968 99015 99066 99113 99165 99213 99264
99315 99374 99426 99474 99520 99567 99618
99776 99717 99765 99816 99867 99926 99978

100026 100072 100119 100170 100217 100269
100317 100368 100419 100478 100530 100575
100624 100671 100722 100769 100821 100869
100920 100971 101030 101082 101130 101176
101223 101274 101321 101373 101421 101472
101523 101582 101634 101682 101728 101775
101826 101873 101925 101973 102024 102075
102134 102186 102234 102280 102327 102378
102425 102477 102525 102576 102627 102686
102738 102786 102879 102930 102977 103029
103077 103128 103179 103238 103290 103338
103384 103431 103482 103529 103581 103629
103680 103731 103790 103842 103890 103936
103983 104034 104081 104133 104181 104230
104231 104232 104233 104285 104344 104396
104444 104490 104537 104588 104635 104687
104735 104786 104837 104896 104948 104996
105042 105089 105140 105187 105239 105287
105338 105389 105448 105500 105548 105594
105641 105692 105739 105791 105839 105890
105941 106000 106052 106100 106146 106193
106244 106291 106343 106391 106442 106493
106552 106604 106652 106698 106745 106796
106843 106895 106943 106994 107045 107104
107156 107204 107250 107297 107348 107395
107447 107495 107546 107597 107656 107756
107802 107849 107900 107947 107999 108047
108098 108149 108208 108260 108308 108354
108401 108452 108499 108551 108599 108650
108701 108760 108812 108860 108906 108953
109004 109051 109103 109151 109202 109253
109312 109364 109412 109458 109505 109556
109603 109655 109703 109754 109805 109864
109916 109964 110010 110057 110108 110155
110207 110255 110306 110357 110416 110468
110516 110562 110609 110660 110707 110759
110807

СУПЕР НАГРАДЕ ДОБИЛИ СУ СЛЕДЕЋИ БРОЈЕВИ

67799 72818 77845 82865 87881 92895 97818
102832 107708

Награде ћемо испоручити поштом

HP Kolinska
Ljubljana

СВАКОГ МЕСЕЦА 10 + 990 НАГРАДА ЗА ЧЛАНОВЕ PEZ КЛУБА

Наіраде у новембру су:

10 суиернаіраga —
990 фиіурица PEZ

Наіраћене бројеве PEZ чланских караиа објавићемо у ЗАБАВНИКУ.

ПОСТАНИ И ТИ ЧЛАН!

Пошаљи 5 омоиа бомбона PEZ и иоиуњен куион на agресу:

PEZ КЛУБ, 61110 ЉУБЉАНА, и. и. 38

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Место становања

поштански број

Датум рођења

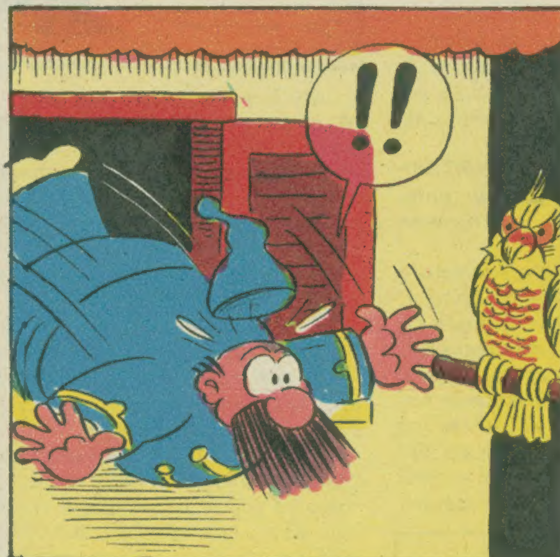

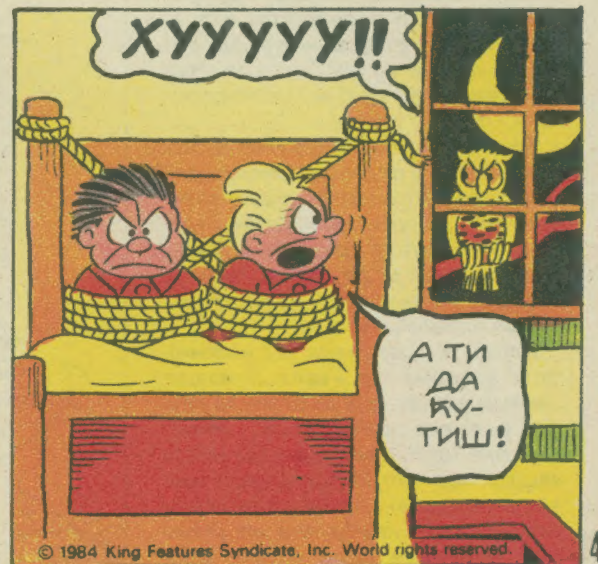

© 1984 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

БЕОГРАД ★★★ МАКЕДОНСКА 29
11001
МАЛА ПОШТА П.ФАХ 124

СТИДЉИВ, РЕДАК

Недавно сам чуо да је откривена животиња која веома личи на једнорога. Да ли је то истина.

НИКОЛА АНГЕЛОВСКИ
Битољ

Није реч о животињи из бајке једнорогу, већ о једној веома реткој врсти носорога са Суматре који је пре два месеца пронађен у џунглама Малезије.

Иако има два рога овај носорог пореди се са једнорогом јер је најмањи и најстидљивији од пет врста колико их укупно има. Кад би човек стао крај њега, носорог би му био до појаса.

Вест о хватању ове ретке животиње брзо се прочула. Чак су неки зоолошки вртови већ изнели своје новчане понуде. Али, министарство за заштиту природе у Малезији објавило је да Џерам (тако је названа женка овог „једнорога") остаје у Малезији.

Џерам је пронађена 120 километара северно од Хуала Лумпура. Сасвим случајно ју је открила група радника-домородаца. Њено хватање није изведено баш много вешто. Носорог је прилично измучен и повређен, па му сада прети опасност да изгуби вид на једно око. Џерам се сада полако опоравља у миру и тишини, далеко од погледа радозналаца. За сада се још не зна кад ће бити приказана јавности. Објављено је само да је установљено да Џерам има десет година, да је тешка 600 килограма, висока метар и два центиметра, а дугачка метар и осамдесет.

Највећа брига биолога и ветеринара који се брину о Џерам је како да јој пронађу животног сапутника, ради потомства. То заиста није нимало лако јер се рачуна да ових носорога има само још између 128 и 345 примерака.

УБРЗАНА ШКОЛА

Занима ме да ли постоји могућност да средњу школу завршим некако убрзано, односно, да за једну школску годину дам две?

НЕБОЈША КРСТИЋ
Вељка Дугошевића
Кучево

И основна и средња школа могу се убрзано завршити и то полагањем испита из предмета који се уче у години коју „прескачеш". Ако рецимо идеш у трећи разред имаш право да у истој години полажеш предмете и из четвртог разреда. Наравно, услов је да будеш добар ученик, да се са твојом жељом сложе разредни старешина и наставничко веће школе које ће образовати комисију и одредити рок за полагање испита. Овакво „убрзано" завршавање разреда могуће је само једном у току школовања. То значи да се основна школа може завршити за седам година, а усмерена за три.

ПЕТ МАЛИХ

Ништа ме није слађе насмијало од податка у „Политикином забавнику", у рубрици „Јесте ли већ чули да..." у броју од 12. октобра ове године. Тај дио вам прилажем, да се и ви насмијете.

Јер, у њему пише, као што видите, да је „пет милиона китова" покушало самоубојство на плажи Лас Палмаса, на Канарским отрвима.

Како је „Политикин забавник" намијењен претежно дјеци, иако га радо прелистамо и ми, одрасли, маме и тате ваших редовних читалаца, питам:

– Да ли је редакцији „Политикиног..." познато да у цијелом свијету нема пет милијуна китова, јер је то врста сисаваца у мору, који су готово пред истребљењем?

– Ако су купачи на Канарским отрвима спријечили самоубојство китова, уз услов да је сваки купач јак као један кит, требало би бити пет милијуна купача, а то не би издржала нити једна плажа на свијету, чак ни она у Лас Палмасу.

– Ако би на Канарска острва налетило свих тих ваших пет милијуна китова, они би та острва могли смазати за доручак, у једном залогају.

Као пливачу и купачу није ми јасно да бих се икад могао ухватити у коштац с једним, а још мање са пет милијуна китова. А да знате, добар сам пливач, познајем море.

Другим ријечима, вјерујем да је ријеч или о „новинарској патки", или о новинарској грешци, можда слагарској, коректорској. У сваком случају, хтио бих упознати некога тко се рвао с пет милијуна китова. Одмах бих направио ексклузивну репортажу о њему за „Политикин......", мени драги лист. Но како тај лист има и амбиција да образује дјецу, немојте пуштати у њега цаке попут ове с милијунским китовским покушајима самоубојства. То не служи ничему.

Поздрав колегама

НИКОЛА ТРГОВЧИЋ
новинар, Пула

На жалост, драги колега Трговчићу, нећемо моћи да вам помогнемо да се упознате с неким ко се рвао с пет милиона китова. Догодило нам се оно што се догађа свим листовима: Грешка! Штампарска, коректорска, итд. „Пет малих китова" постали су „пет милиона китова". Схватите то као наш мали допринос попуњавању редова ових сисара које све више истребљују.

Ваш „Политикин забавник"

СТРАШНИ ДИК

Мислим да би могао да напишеш нешто о цртачу Хогара страшног. Не сећам се да сам икада у „Забавнику" о њему нешто прочитао. Хогара заиста волим, а о аутору не знам ништа.

АЛЕКСАНДАР ЛАЗАРЕВИЋ
37000 Крушевац

Тата Хогара Страшног зове се Ричард Дик Браун. Рођен је у Њујорку 1918. године. Још као дечак радио је као улични продавац новина. Одувек је волео да црта, али је тек 1941. године успео да добије „право" запослење: почео је да ради као илустратор у редакцији познатог недељника „Њусвик".

Три године касније запослио се у једној агенцији као дизајнер. Ту је остао до 1954. године када су га позвали да ради на стрипу „Пипо и Лала". Искуства која је стекао на овом послу подстакла су га да направи сопствени стрип. Тако се родио Хогар страшни (Hogar the Horrible) и одмах избио на чело најпопуларнијих стрипова у свету, а и код нас.

За своје мајсторске цртеже Дик Браун је два пута добио највеће могуће признање – награду „Рубин" коју додељује америчко Национално удружење цртача.

КРИЛАТА РИБА

Чуо сам да постоји риба полетуша која лети као птица. Да ли је то тачно?

САША КУРСАР
54000 Осијек

Заиста постоје рибе полетуше. Оне живе у свим умереним и тропским морима света па и у нашем Јадрану. Препознајемо их по томе што имају веома велика грудна пераја без бодљи и што кроз ваздух лете и по неколико метара. О томе како полетуше лете вековима се нагађало, али је тек недавно помоћу нарочитих камера откривена „тајна" ових риба. Ево шта заправо полетуше раде: великом брзином устремљују се ка површини воде, излазе из ње и раширених пераја једре кроз ваздух. Оне не машу и не трепере перајима у „лету" већ их држе мирно и непокретно. Тај „лет" дугачак је обично око 4,5 метара и траје око три секунде, мада понекад може да износи и тринаест секунди. Полетуше углавном једре ваздухом брзином од 56 километара на сат и то близу морске површине. Забележено је да су морнари и рибари налазили полетуше на палубама бродова шест, па чак и једанаест метара изнад воде.

ГУМИЦА ЗА СРЕБРО

Имам за тебе једно мало питање. Пре годину дана купила сам сребрни ланчић са привеском-плочицом, али плочица је сада почела да тамни. Како да јој повратим пређашњи сјај?

АНА
Београд

Привесак-плочицу једноставно ћеш очистити меканом гумицом за брисање. Трљаћеш њом по привеску све док врати сјај. На овај начин можеш чистити све сребрне предмете и накит равних површина. Када је, рецимо, ланчић у питању онда је најбоље да у мало воде раствориш соду бикарбону тако да добијеш течност густине јогурта и њоме, помоћу старе четкице за зубе, добро истрљаш ланчић. Сребро се добро чисти и пастом за зубе. Али, ако су ти сребрни предмети доста потамнели ни један од ова два начина није довољно добар. У том случају најбоље је да сребро однесеш златару који ће га очистити посебним хемикалијама.

ПУЦКЕТАЊЕ У ПЕЋИ

Како долази зима и моји родитељи набављају дрва за ложење, опет ми пада на памет једно моје старо питање: зашто дрво пуцкета кад гори?

СНЕЖАНА ВАСИЋ
75000 Тузла

Кад бисмо комад дрвета гледали кроз микроскоп видели бисмо мноштво ситних канала и ћелија. Они су испуњени ваздухом и водом. Када се дрво баци у ватру вода се загрева, претвара у пару, а ваздух се шири. Зидови канала и ћелија зато пуцају. Тада се чује тај прасак, односно пуцкетање. Колико ће то пуцкетање бити бучно зависи и од врсте дрвета. Мекше

дрво (топола) има шире канале и ћелије па више пуцкета за разлику од тврдог (храста на пример).

ПУСТИЊСКИ ШТЕДИША

У једном од прошлих бројева „Забавника" објавили сте један духовит чланак о камили, па ми је он дао идеју да вас нешто питам што ми заправо никад није било сасвим јасно: како то да камиле пију тако мало воде?

САЊА КРСТИЋ
31000 Титово Ужице

Камиле су заиста чувене по томе што по највећој жеги могу дуго да издрже без воде. Некада се веровало да ове животиње у свом стомаку имају прави правцати резервоар воде. У ствари њихов желудац грађен је од бројних ћелија (коморица) али у њима се ипак не задржава довољно течности која би задовољила камилине потребе за неко дуже време.

Научници су годинама истраживали не би ли открили ову камилину „тајну" издржљивости без воде и на крају су открили да је тајна у грби. Али ни грба није испуњена водом као што се често мисли, већ наслагама масти које у случају потребе организам претвара у воду. На исти начин воду „производе" и овце са дебелим репом које се гаје у пустињским областима. Код ових оваца наслаге масти су у репу.

Још један начин „штедње" воде крије се и у посебној грађи камилиног носа који јој омогућава да сачува влагу ваздуха који издише. Површина камилине носне шупљине састоји се од бројних набора слузокоже која упија влагу. Ако је ваздух који животиња удахне сув он се полако, пролазећи кроз носну шупљину, загрева и влажи. Ваздух који камила издише из плућа је влажан, али се, кад стигне до носне шупљине и набора, хлади, а влага се задржава на слузокожи која опет влажи ваздух који животиња удише.

Захваљујући свим овим начинима штедње које јој је природа подарила камила може да издржи без воде осам дана. Највише толико.

ФУЛ КОНТАКТ АЗИЈЕ

Вештина борења стара преко 1000 година, која у себи садржи најбоље елементе бокса, каратеа и кунг фуа

На преко 200 фотографија први пут детално објашњене технике: ђог јан, као дронг, ђаб ко, итд... цена 450 дин.– плаћање поузећем – наруџбе на адресу: Ребац Зоран, Ц. Зуорић 55, 41000 Загреб

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Руководилац ООУР издања за младе „Политикин забавник"
Раде Шошкић (в.д.)

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Виб (в.д.)

Заменик главног и одговорног уредника
Владимир Стефановић

Издавачки савет

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић, (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Данко Полић, Светлана Ивановић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (ликовно-графички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Вера Смиљанић (уредник), Весна Софреновић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 40,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара, годишња 1.760,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 880,00 динара, полугодишња 1.760,00 динара, годишња 3.520,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	$	29.–
СР НЕМАЧКА	ДМ	76.–
ШВЕДСКА	Шкр.	225.–
ФРАНЦУСКА	Ффр.	231.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр.	61.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

Насловна страна:
НЕНАД МИРКОВИЋ

WALT DISNEY
МИКИ

ЗДРАВО, ДЕЦО! ШТА ТО РАДИТЕ?
ВЕЖБАМО ЗА ИЗВИЂАЧКО ТАКМИ-ЧЕЊЕ!

АЛИ НАМ НИКАКО НЕ УСПЕВА ДА НАПРА-ВИМО ДОБАР ДИМ!
ПА, УЗЕЛИ СТЕ СУВА ДРВА!

ПОГЛЕДАЈТЕ ... ЧИМ ИХ ПОКВАСИМ ...,

... МОГУ ДА НАПРАВИМ ВЕЋЕ И МАЊЕ СИГНАЛЕ!
WALT DISNEY
Distributed by King Features Syndicate.

А ШТА ОНИ ЗНАЧЕ?
ВЕРОВАТНО НИШТА! ТАКО СЕ СПОРАЗУМЕ-ВАЈУ ИНДИЈАНЦИ!

ЗДРАВО, УЈКА МИКИ! НАДАМ СЕ ДА ЋЕМО УСПЕТИ!
САМО УРАДИТЕ КАКО ВАС ЈЕ МАЈСТОР НАУЧИО!
3-22
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ОХ, КАКВА ЈЕ ТО ГАЛАМА У КУЋИ?

ЈАО, МИКИ... КО СУ ТИ ОВИ?
ПОЈМА НЕМАМ ... САМО, ИМАМ ОСЕЋАЈ ДА ИХ ЈЕ НЕКО ПОЗВАО!